

Osakeanti

8.615.798 A-sarjan osaketta

Merkintähinta 4,20 euroa osakkeelta

HK Ruokatalo Oyj tarjoaa A- ja/tai K-sarjan osakkeenomistajille merkittäväksi uusia A-sarjan osakkeita osakkeenomistajien merkintäetuoikeuden perusteella 4,20 euron merkintähintaan osakkeelta.

Osakeannin ehtojen mukaisesti osakkeenomistaja saa yhden (1) merkintäoikeuden ("Merkintäoikeus") jokaista täsmäytyspäivänä 1.11.2004 ("Täsmäytyspäivä") omistamaansa A- ja/tai K-sarjan osaketta kohden. Merkintäoikeudet ovat vapaasti luovutettavissa.

Osakkeenomistajalla tai sillä, jolle Merkintäoikeudet ovat siirtyneet, on oikeus merkitä jokaista kolmea (3) Merkintäoikeutta kohden yksi (1) uusi A-sarjan osake 4,20 euron hintaan osakkeelta ("Ensisijainen merkintä"). Lisäksi osakkeenomistaja, joka on Täsmäytyspäivänä merkitty Yhtiön omistajaluetteloon ja joka merkitsee ensisijaisen merkintäetuoikeuden perusteella kaikki ne A-sarjan osakkeet, jotka hänellä on täsmäytyspäivänä omistamiensa osakkeiden perusteella oikeus merkitä, voi toissijaisen merkintäetuoikeuden perusteella merkitä uusia osakkeita, joita ei ole merkitty Ensisijaisessa merkinnässä ("Toissijainen merkintä"). Merkintähinta Toissijaisessa merkinnässä on 4,20 euroa osakkeelta.

Merkintäaika ensisijaisen ja toissijaisen merkintäetuoikeuden perusteella alkaa 4.11.2004 klo 9.30 ja päättyy 25.11.2004 klo 16.30. Merkintäajan päättyessä kaikki käyttämättömät Merkintäoikeudet raukeavat arvottomina. Merkintäoikeudet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssi Oy:ssä ("Helsingin Pörssi") 4.11.2004 klo 9.45 alkaen ja 18.11.2004 klo 19.00 saakka.

HK Ruokatalo Oyj:n A-sarjan osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälliställä kaupankäyntitunnuksella HKRAV.

**Sijoitusta harkitsevia pyydetään tutustumaan erityisesti kohtaan
"Sijoituspäätöksessä huomioon otettavia seikkoja".**

Pääjärjestäjä:

Tämä listalleottoesite on laadittu arvopaperimarkkinalain ja valtiovarainministeriön listalleottoesitteestä antaman asetuksen (19.6.2002/539) sekä Rahoitustarkastuksen määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Rahoitustarkastus on hyväksynyt tämän listalleottoesitteen, mutta ei vastaa siinä esitettyjen tietojen oikeellisuudesta. Rahoitustarkastuksen hyväksymispäätöksen diaarinumero on 143/250/2004. Tästä listalleottoesitteestä on laadittu myös englanninkielinen käännös. Mikäli suomenkielisen ja englanninkielisen listalleottoesitteen välillä on eroavaisuuksia, suomenkielinen listalleottoesite on ratkaiseva.

Yhtiö vastaa tähän listalleottoesitteeseen sisältyvistä tiedoista. Yhtiön hallituksen parhaan ymmärryksen mukaan tähän listalleottoesitteeseen sisältyvät tiedot vastaavat tosiseikkoja eikä tiedoista ole jätetty pois mitään asiaan todennäköisesti vaikuttavaa.

Turussa 29.10.2004

HK Ruokatalo Oyj:n hallitus

Ketään ei ole valtuutettu antamaan mitään muita kuin tähän listalleottoesitteeseen sisältyviä tietoja ja lausuntoja. Mikäli sellaisia tietoja tai lausuntoja annetaan tai on annettu, on huomattava, että ne eivät ole Yhtiön tai Pääjärjestäjän hyväksymiä. Tämän listalleottoesitteen luovuttaminen tai siihen perustuvat merkinnät eivät missään olosuhteissa merkitse sitä, että listalleottoesitteessä esitetyt tiedot pitävät paikkansa tulevaisuudessa tai että HK Ruokatalo -konsernin liike-toiminnassa ei olisi tapahtunut muutoksia listalleottoesitteen päivämäärän jälkeen. Mitään tässä listalleottoesitteessä esitettyä lausumaa ei tule pitää Yhtiön tai Pääjärjestäjän antamana tulevaisuutta koskevana lupauksena tai vakuutuksena. Ennen osakeannin merkintäajan päättymistä Yhtiö tarvittaessa päivittää tässä listalleottoesitteessä annettuja tietoja Suomen arvopaperimarkkinalain (26.5.1989/495) 2 luvun 3 §:n asettaman velvollisuuden mukaisesti.

Tämän listalleottoesitteen mukaiseen Osakeantiin sovelletaan Suomen lakia. Osakeantia koskevat riidat ratkaistaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa Suomessa.

Tiettyjen valtioiden lainsäädäntö saattaa asettaa rajoituksia tämän listalleottoesitteen levittämiseksi ja A-sarjan osakkeiden ja Merkintäoikeuksien tarjoamiselle ja myymiselle. Yhtiö ja Pääjärjestäjä edellyttävät, että tämän listalleottoesitteen haltuunsa saavat henkilöt hankkivat asianmukaiset tiedot sanotuista rajoituksista sekä noudattavat niitä. Yhtiö ja Pääjärjestäjä eivät ole vastuussa, mikäli tämän listalleottoesitteen haltuunsa saavat henkilöt rikkovat näitä rajoituksia, riippumatta siitä, ovatko nämä henkilöt mahdollisia osakkeiden merkitsijöitä tai Merkintäoikeuksien ostajia. Tätä listalleottoesitettä ei saa levittää tai julkaista sellaisissa valtioissa tai muutoin sellaisissa yhteyksissä, joissa A-sarjan osakkeiden tai Merkintäoikeuksien tarjoaminen tai myyminen ei olisi sallittua tai se olisi lainvastaista. Tämä listalleottoesite ei ole tarjous myydä A-sarjan osakkeita tai Merkintäoikeuksia tai pyyntö A-sarjan osakkeita tai Merkintäoikeuksia koskevaksi tarjoukseksi sellaisessa valtiossa, jossa tarjous tai tarjouspyyntö olisi lainvastainen.

Tätä listalleottoesitettä ei ole rekisteröity missään muussa valtiossa kuin Suomessa eikä se ole minkään muun vieranomaisen kuin Rahoitustarkastuksen hyväksymä. Tämän listalleottoesitteen perusteella A-sarjan osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei tarjota henkilöille, joiden osallistuminen edellyttäisi erillistä listalleottoesitettä tai tämän listalleottoesitteen rekisteröintiä tai muita toimenpiteitä. Erityisesti A-sarjan osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei tulla tarjoamaan eikä Ensisijaista tai Toissijaista merkintäoikeutta saa käyttää henkilö, jonka kotipaikka on Kanadassa, tai tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta, Yhdysvalloissa, Iso-Britanniassa tai Irlannissa.

Irlannissa Ensisijaista tai Toissijaista merkintäoikeutta saa käyttää ainoastaan henkilö, joka voidaan katsoa niin sanotuksi ammattimaiseksi sijoittajaksi siten, kuin asiasta on Irlannissa voimassa olevissa laeissa tarkemmin säädetty.

Iso-Britanniassa Ensisijaista tai Toissijaista merkintäoikeutta saa käyttää ja listalleottoesitteen luovuttaa ainoastaan sellaiselle henkilölle, joka täyttää Financial Services Markets Act -nimisen lain vuoden 2001 määräyksen (Financial Promotion) 43. kappaleessa yksilöidyt edellytykset.

Osakeannissa tarjottavia A-sarjan osakkeita tai Merkintäoikeuksia ei ole rekisteröity Yhdysvaltojen vuoden 1933 arvopaperilain (Securities Act of 1933) tai siihen tehtyjen muutosten mukaisesti ja ellei niitä rekisteröidä, niitä ei saa tarjota, myydä eikä luovuttaa Yhdysvaltoihin eikä yhdysvaltalaisille eikä yhdysvaltalaisten lukuun. Tämän mukaisesti Osakkeita ja Merkintäoikeuksia tullaan ainoastaan tarjoamaan ja myymään Yhdysvaltojen ulkopuolella Yhdysvaltain arvopaperilain nojalla annetun Regulation S -säännöksen nojalla.

Suomenkielinen listalleottoesite on saatavissa seuraavista paikoista:

Osuuspankkien ja Okopankki Oyj:n
arvopaperikonttorit

Helsingin Pörssi
OMX WAY, Fabianinkatu 14 (katutaso),
00130 Helsinki

HK Ruokatalo Oyj
Kaivokatu 18
20520 Turku

Lisäksi Internetin kautta osoitteista: www.osuuspankki.fi/esite ja www.hk-ruokatalo.fi

Yhtiöitä koskevia määritelmiä

Listalleottoesitteen lukemisen helpottamiseksi on alla määritelty tiettyjä Listalleottoesitteessä käytettyjä termejä:

- "Yhtiö" tai "HK Ruokatalo" tarkoittaa HK Ruokatalo Oyj:tä
- "Konserni" tai "HK Ruokatalo -konserni" tarkoittaa HK Ruokatalo Oyj:tä ja sen tytäryhtiöitä
- "Rakvere" tarkoittaa Baltiassa toimivaa AS Rakvere Lihakombinaatia
- "Rakvere-konserni" tarkoittaa AS Rakvere Lihakombinaatia ja sen tytäryhtiöitä
- "Tallegg" tarkoittaa Virossa toimivaa AS Talleggia
- "Tallegg-konserni" tarkoittaa Virossa toimivaa AS Talleggia ja sen tytäryhtiöitä
- "Sokolów" tarkoittaa Puolassa toimivaa Sokolów S.A:ta
- "Sokolów-konserni" tarkoittaa Puolassa toimivaa Sokolów S.A:ta ja sen tytäryhtiöitä
- "Danish Crown" tarkoittaa tanskalaista Danish Crown AmbA:a

Sisällysluettelo

Liikkeeseenlaskija, osakeannin järjestäjä ja muut asiantuntijat.....	4
Yhteenveto.....	5
Osakeannin ehdot	10
Ohjeet osakkeenomistajille ja merkitsijöille	12
Sijoituspäätöksessä huomioon otettavia seikkoja.....	14
Osakeannilla hankittavien varojen käyttö	17
Osingot ja osinkopolitiikka	18
HK Ruokatalo –konserni.....	19
Markkinat ja liiketoiminta	23
Liiketoiminnan viimeaikainen kehitys ja tulevaisuuden näkymät	31
HK Ruokatalon osavuosisikatsaus I.I. –30.9.2004	32
Yhtiön hallinto ja johto.....	38
Osakkeet, osakepääoma ja omistusrakenne.....	42
Suomen arvopaperimarkkinat.....	46
Verotus	49
Konsernin tilinpäätöstiedot.....	53
Tilintarkastuskertomukset.....	79
Tilintarkastajan lausunto.....	81
Yhtiöjärjestys.....	82

Liikkeeseenlaskija, osakeannin järjestäjä ja muut asiantuntijat

Liikkeeseenlaskija

HK Ruokatalo Oyj
Kaivokatu 18
20520 Turku

Pääjärjestäjä

Opstock Oy
Teollisuuskatu 1 b
00101 Helsinki

Oikeudellinen neuvonantaja

Asianajotoimisto Krogerus & Co. Oy
Pohjoinen Makasiinikatu 6 A
00130 Helsinki

Tilintarkastajat

Varsinaiset tilintarkastajat:

PricewaterhouseCoopers Oy
Päävastuullinen tilintarkastaja Jari Henttula, KHT
Papinsaarenkatu 48
20900 Turku

Kauko Lehtonen, KHT
Pietarinkatu 4 B 12
20320 Turku

Varatilintarkastajat:

Mika Kaarisalo, KHT
Kylliäisentie 32
21620 Kuusisto

Pasi Pietarinen, KHT
Wareliuksenkatu 5 D 14
20380 Turku

Yhtiön tilintarkastajina ovat toimineet tilikausina 2001-2003 Kauko Lehtonen, KHT ja Pekka Nikula, KHT.

Yhteenveto

Seuraava yhteenveto tulee lukea yhdessä tässä Listalleottoesitteessä olevien Yhtiötä ja Konsernia, niiden tilinpäätöstietoja ja Osakeantia koskevien yksityiskohtaisempien tietojen kanssa. Kohdassa ”Sijoituspäätöksissä huomioon otettavia seikkoja” käsitellään riskitekijöitä, jotka Yhtiön osakkeisiin sijoittamista harkitsevien tulisi erityisesti ottaa huomioon.

HK Ruokatalo –konsernin liiketoiminta

HK Ruokatalo –konserni on Suomessa ja Baltian maissa sekä Puolassa toimiva liha-alan yritys. Konserni valmistaa ja markkinoi lihaa, siipikarjanlihaa, lihavalmisteita ja valmisruokia kotitalouksille sekä suurkeittiöille ja teollisuudelle. HK Ruokatalo –konsernin vahvuutena ovat sianlihasta ja siipikarjanlihasta valmistetut jalosteet, erityisesti tuoreet kuluttajatuotteet. Konsernin keskeisiin toimintaperiaatteisiin kuuluu asiakastyytyväisyys, mikä edellyttää tuotteilta ja palvelulta korkeaa laatua raaka-aineista ruokapöytään asti.

Konsernilla on toimintaa Suomen lisäksi Virossa, Latviassa ja Liettuassa sekä välillisesti omistetun osakkuusyhtiö Sokolówin kautta Puolassa. HK Ruokatalo harjoittaa lisäksi vientiä muun muassa Japaniin, Etelä-Koreaan, Venäjälle ja Yhdysvaltoihin. Konsernin liikevaihto vuonna 2003 oli 647,4 miljoonaa euroa, josta kansainvälisten liiketoimintojen osuus oli 23 prosenttia. Konsernin palveluksessa oli 30.9.2004 4.450 henkilöä, joista Suomessa 2.627 ja Baltian maissa 1.823.

HK Ruokatalo –konserni on markkinajohtaja vähittäiskaupassa lihavalmisteissa ja siipikarjatuotteissa Suomessa (AC Nielsen 8/2004, liukuva 12 kk arvosta) ja Virossa (AC Nielsen 7/2004, volyymistä) sekä lihavalmisteissa Latviassa (AC Nielsen 7/2004, volyymistä). Sokolów on liikevaihdolla mitattuna Puolan toiseksi suurin lihatuotteiden jalostaja ja ainoa valtakunnallisesti toimiva lihateollisuusyritys.

HK Ruokatalo –konsernin ydinprosessi muodostaa laajimmillaan katkeamattoman tuotantoketjun tilalta asiakkaalle. Siihen sisältyy teuraseläinten kasvatustoiminta, raaka-aineen hankinta, teurastus, lihan leikkuu, tuotteiden valmistus, logistiikka ja kaupalliset toiminnot. Konsernin toiminnan kulmakivenä on tämän ydinprosessin vaiheiden tehokas hallinta ja jatkuva kehittäminen.

Visio ja strategiset tavoitteet

HK Ruokatalo –konsernin visiona on olla Itämeren alueen johtava liha-alan yritys. Konserni tarkastelee strategiaansa taloudellisesta, asiakkaan/kuluttajan, prosessin ja henkilöstön näkökulmasta. Konsernin strategiset tavoitteet ovat:

- HK Ruokatalo on toimialansa kannattavin yritys, jonka menestystekijöitä ovat kannattavuuden ohella kasvu, omavaraisuus ja kansainvälistymisresurssit.
- HK Ruokatalolla on toimialansa tyytyväisimmät asiakkaat perustuen johtaviin tuotemerkkeihin, hallittuun tuotevalikoimaan, toimitusvarmuuteen ja laatuun.
- HK Ruokatalolla on toimialansa paras ydinprosessin hallinta perustuen tehokkaaseen toimintaan, prosessin ohjaukseen ja ydinprosessia palveleviin tukiprosesseihin.
- HK Ruokatalo on toimialansa paras työpaikka perustuen oppimiseen, johtamiseen ja palkitsemiseen.

Taloudelliset tavoitteet

HK Ruokatalo –konsernin taloudelliset tavoitteet ja linjaukset ovat:

- Liikevoitto yli 5 prosenttia liikevaihdosta
- Oman pääoman tuotto yli 15 prosenttia
- Omavaraisuusaste yli 40 prosenttia
- Kansainvälisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta yli 40 prosenttia
- Osingonjako vähintään 30 prosenttia nettotuloksesta

Taloudellista kehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2003	2002	2001	2000	1999
Liikevaihto, 1.000 eur	647.435	633.443	584.962	508.051	489.359
Liikevoitto, 1.000 eur	27.465	32.696	26.122	11.230	9.088
- % liikevaihdosta	4,2	5,2	4,5	2,2	1,9
Tulos ennen satunnaiseriä, 1.000 eur	22.189	26.506	19.219	4.646	3.463
- % liikevaihdosta	3,4	4,2	3,3	0,9	0,7
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja					
- 1.000 eur	22.189	26.506	16.456	1.827	5.545
- % liikevaihdosta	3,4	4,2	2,8	0,4	1,1
Oman pääoman tuotto (ROE), %	10,7	15,3	12,5	2,7	2,6
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	9,8	12,6	10,7	4,7	4,4
Omavaraisuusaste, %	41,2	41,9	38,5	35,8	35,5
Bruttoinvestoinnit, 1.000 eur	64.764	33.350	32.690	14.221	23.965
- % liikevaihdosta	10,0	5,3	5,6	2,8	4,9
Tutkimus- ja kehitysmenot, 1.000 eur	6.091	5.150	4.090	3.587	2.181
- % liikevaihdosta	0,9	0,8	0,7	0,7	0,4
Henkilöstön määrä keskimäärin	5.034	4.882	4.084	3.877	4.128

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2003	2002	2001	2000	1999
Tulos/osake (EPS), laimentamaton, eur (konserni)	0,62	0,84	0,62	0,13	0,12
Tulos/osake (EPS), laimennettu, eur (konserni)	0,60	0,74	0,55	0,11	0,11
Tulos/osake (EPS), laimentamaton, eur (emoyhtiö)	0,20	0,39	0,34	0,13	0,03
Tulos/osake (EPS), laimennettu, eur (emoyhtiö)	0,19	0,34	0,29	0,11	0,03
Oma pääoma/osake, eur	6,09	5,87	5,23	4,83	4,93
Osakekohtainen osinko, eur	0,28	0,27	0,17	0,07	0,07
Osinko laimentamattomasta tuloksesta, %	45,4	32,3	27,3	51,9	54,8
Osinko laimennetusta tuloksesta, %	46,5	36,4	31,1	59,7	63,5
Efekttiivinen osinkotuotto, %	4,3	4,5	5,2	4,2	2,9
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)					
- laimentamaton	10,5	7,1	5,3	12,3	18,9
- laimennettu	10,8	8,0	6,0	14,1	21,7
Alin osakekurssi, eur	5,16	3,20	1,55	1,54	2,02
Ylin osakekurssi, eur	6,80	6,11	3,40	2,75	3,55
Keskikurssi, eur	6,14	5,12	2,59	2,33	2,47
Vuoden päätöskurssi, eur	6,50	5,95	3,30	1,60	2,30
Osakekannan markkina-arvo, Meur	164,1	137,2	74,9	35,4	49,5
Vaihdettujen osakkeiden määrä, 1 000 kpl	7.073,7	4.577,7	3.681,2	1.881,2	7.155,4
- % keskimääräisestä lukumäärästä	36,2	26,4	21,5	11,4	44,4
Osakkeiden oikaistu lukumäärä, kpl					
- keskimäärin tilikaudella	24.919.804	22.734.831	22.483.842	21.833.324	21.504.745
- tilikauden lopussa	25.251.690	23.062.480	22.684.800	22.149.402	21.517.245
- täysin laimennettu	25.847.395	25.948.865	25.884.550	25.399.402	24.767.245

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

$$\text{Oman pääoman tuotto} = \frac{\text{Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus keskimäärin tilikauden aikana}} \times 100$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto} = \frac{\text{Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

$$\text{Osakekohtainen tulos} = \frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja} - \text{Verot} +/- \text{Vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana}}$$

$$\text{Osakekohtainen oma pääoma} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$$

$$\text{Osakekohtainen osinko} = \frac{\text{Osinko} / \text{osake}}{\text{Tilikauden jälkeisten osakeantien oikaisukerroin}}$$

$$\text{Osinko tuloksesta} = \frac{\text{Osakeantioikaistu osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$$

$$\text{Efektiivinen osinkotuotto} = \frac{\text{Osinko} / \text{osake}}{\text{Tilikauden viimeinen osakeantioikaistu kaupantekokurssi}} \times 100$$

$$\text{Hinta/voitto-suhde (P/E)} = \frac{\text{Tilikauden viimeinen osakeantioikaistu kaupantekokurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$$

Osakekannan markkina-arvo = Ulkona olevien osakkeiden määrä tilikauden lopussa x Tilikauden viimeinen osakeantioikaistu kaupantekokurssi

Yhteenveto Osakeannista

Osakeannissa merkittäväksi tarjottavat osakkeet

8.615.798 A-sarjan osaketta

Täsmäytyspäivä

1.11.2004

Oikeus merkintään

Osakkeenomistaja, joka on Osakeannin täsmäytyspäivänä merkitty Yhtiön omistajaluetteloon saa yhden (1) merkintäoikeuden arvo-osuutena jokaisesta Täsmäytyspäivänä omistamaansa A- ja/tai K-sarjan osaketta kohden. Osakkeenomistajalla tai sillä, jolle Merkintäoikeudet ovat siirtyneet, on oikeus merkitä jokaista kolmea (3) Merkintäoikeutta kohden yksi (1) uusi A-sarjan osake ("Ensisijainen merkintä").

Osakkeenomistaja, joka on Täsmäytyspäivänä merkitty Yhtiön omistajaluetteloon ja joka käyttää Ensisijaisen merkintäetuoikeutensa kokonaan, voi toissijaisen merkintäetuoikeuden perusteella merkitä uusia osakkeita, joita ei ole merkitty Ensisijaisessa merkinnässä (Toissijainen merkintä").

Merkintäaika

4.11.-25.11.2004

Merkintähinta

4,20 euroa osakkeelta

Merkintäoikeuden käyttäminen

Osakkeenomistaja tai se, jolle Merkintäoikeudet ovat siirtyneet, osallistuu Osakeantiin antamalla merkintätoimeksiannon omalle tilinhoitajayhteisölleen tämän erikseen antamien ohjeiden mukaisesti ja maksamalla merkintähinnan ennen merkintäajan päättymistä.

Osakkeiden merkintähinta on Ensisijaisessa ja Toissijaisessa merkinnässä maksettava kokonaisuudessaan merkintätoimeksiannon tekemisen yhteydessä.

Merkinnät ovat sitovia eikä niitä voi muuttaa tai peruuttaa.

Ks. myös "Ohjeet osakkeenomistajille ja merkitsijöille"

Kaupankäynti merkintäoikeuksilla

Merkintäoikeudet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssissä 4.11.2004 klo 9.45 ja 18.11.2004 klo 19.00 välisenä aikana. Toissijainen merkintäetuoikeus ei ole siirrettävissä eikä siitä anneta kaupankäyntikelpoisia merkintäoikeuksia.

Myyntirajoitukset

A-sarjan osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei tarjota henkilöille, joiden osallistuminen edellyttäisi erillistä listalleottoesitettä tai tämän listalleottoesitteen rekisteröintiä tai muita toimenpiteitä. Erityisesti A-sarjan osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei tulla tarjoamaan eikä Ensisijaista tai Toissijaista merkintäoikeutta saa käyttää henkilö, jonka kotipaikka on Kanadassa, tai tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta, Yhdysvalloissa, Iso-Britanniassa tai Irlannissa.

Osakeannissa tarjottavia A-sarjan osakkeita tai Merkintäoikeuksia ei ole rekisteröity Yhdysvaltojen vuoden 1933 arvopaperilain (Securities Act of 1933) tai siihen tehtyjen muutosten mukaisesti ja ellei niitä rekisteröidä, niitä ei saa tarjota, myydä eikä luovuttaa Yhdysvaltoihin eikä yhdysvaltalaisille eikä yhdysvaltalaisten lukuun. Tämän mukaisesti Osakkeita ja Merkintäoikeuksia tullaan

ainoastaan tarjoamaan ja myymään Yhdysvaltojen ulkopuolella Yhdysvaltain arvopaperilain nojalla annetun Regulation S -säännöksen nojalla.

Kaupankäynti uusilla osakkeilla

Ensisijaisessa merkinnässä merkityt uudet osakkeet otetaan kaupankäynnin kohteeksi omana arvo-osuuslajinaan Helsingin Pörssin päällistalla 26.11.2004 eli seuraavana pörssipäivänä merkintäajan päättymisen jälkeen.

Arvo-osuuslaji "HK Ruokatalo A Uudet" yhdistetään nykyiseen A-osakelajiin ja toissijaisen merkintätuoikeuden perusteella merkityt osakkeet otetaan kaupankäynnin kohteeksi Yhtiön nykyisten osakkeiden kanssa sen jälkeen, kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin. Yhdistämisen arvioidaan tapahtuvan 7.12.2004.

Tärkeitä päivämääriä

1.11.2004	Osakeannin täsmäytyspäivä
4.11.2004	Osakeannin merkintäaika alkaa Kaupankäynti Merkintäoikeuksilla Helsingin Pörssissä alkaa
18.11.2004	Kaupankäynti Merkintäoikeuksilla Helsingin Pörssissä päättyy
25.11.2004	Osakeannin merkintäaika päättyy
26.11.2004	Ensisijaisessa merkinnässä merkityt osakkeet otetaan omana lajinaan "HK Ruokatalo A Uudet" kaupankäynnin kohteeksi Helsingin Pörssissä
3.12.2004 (arvio)	Osakepääoman korotus merkitään kaupparekisteriin
7.12.2004 (arvio)	Arvo-osuuslaji "HK Ruokatalo A Uudet" yhdistetään Yhtiön nykyisiin A-sarjan osakkeisiin Kaupankäynti Toissijaisessa merkinnässä merkityillä osakkeilla alkaa Mahdolliset ylimääräiset merkintämaksut palautetaan Vahvistuskirje Toissijaisista merkinnöistä lähetetään

Osakeannin ehdot

Osakepääoman korottaminen uusmerkinnällä

HK Ruokatalo Oyj:n ("Yhtiö") ylimääräinen yhtiökokous on 27.10.2004 päättänyt korottaa Yhtiön osakepääomaa osakkeenomistajien merkintäetuoikeuteen perustuvalla uusmerkinnällä enintään 14.646.856,60 eurolla laskemalla liikkeeseen enintään 8.615.798 nimellisarvoltaan 1,70 euron uutta A-sarjan osaketta ("Osakeanti"). Osakeannin seurauksena Yhtiön osakepääoma voi nousta 43.940.571,50 eurosta enintään 58.587.428,10 euroon ja Yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu lukumäärä 25.847.395 osakkeesta enintään 34.463.193 osakkeeseen siten, että Yhtiön A-sarjan osakkeiden lukumäärä voi nousta 20.447.395 osakkeesta enintään 29.063.193 A-sarjan osakkeeseen. Osakeannissa liikkeeseen laskettavat A-sarjan osakkeet vastaavat noin 33,33 prosenttia Yhtiön osakkeiden määrästä ja noin 6,71 prosenttia niiden tuottamista äänistä ennen Osakeantia.

Merkintäoikeus ja merkintähinta

ENSISIJAINEN MERKINTÄETUOIKEUS

Osakkeet tarjotaan Yhtiön osakkeenomistajien merkittäväksi samassa suhteessa kuin he omistavat A- ja/tai K-sarjan osakkeita. Osakkeenomistajalla, joka on Osakeannin täsmäytyspäivänä 1.11.2004 ("Täsmäytyspäivä") merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ylläpitämään Yhtiön omistajaluetteloon saa yhden (1) merkintäoikeuden ("Merkintäoikeus") arvo-osuutena jokaista Täsmäytyspäivänä omistamaansa A- ja/tai K-sarjan osaketta kohden. Merkintäoikeudet ovat vapaasti luovutettavissa.

Osakkeenomistajalla tai sillä, jolle Merkintäoikeudet ovat siirtyneet, on oikeus merkitä jokaista kolmea (3) Merkintäoikeutta kohden yksi (1) uusi A-sarjan osake 4,20 euron hintaan osakkeelta ("Ensisijainen merkintä"). Osakkeiden murto-osia ei voi merkitä. Merkintä on sitova eikä sitä voi muuttaa tai peruuttaa. Osakkeenomistaja osallistuu Ensisijaiseen merkintään merkitsemällä Osakkeita arvo-osuustilillään olevilla Merkintäoikeuksilla ja maksamalla merkintähinnan.

Merkintäoikeudet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssissä 4.11.2004 klo 9.45 ja 18.11.2004 klo 19.00 välisenä aikana.

Merkintäoikeudet, joita ei ole käytetty ennen merkintäajan päättymistä 25.11.2004, raukeavat arvottomina.

TOISSIJAINEN MERKINTÄETUOIKEUS

Osakkeenomistaja, joka on Täsmäytyspäivänä 1.11.2004 merkitty Yhtiön omistajaluetteloon ja joka merkitsee ensisijaisen merkintäetuoikeuden perusteella kaikki ne A-sarjan osakkeet, jotka hänellä on Täsmäytyspäivänä omistamiensa osakkeiden perusteella oikeus merkitä, voi toissijaisen merkintäetuoikeuden perusteella merkitä uusia osakkeita, joita ei ole merkitty Ensisijaisessa merkinnässä, 4,20 euron hintaan osakkeelta ("Toissijainen merkintä"). Oikeus osallistua Toissijaiseen merkintään ei ole siirrettävissä. Merkintä on sitova eikä sitä voi muuttaa tai peruuttaa.

Mikäli osakkeenomistaja haluaa merkitä osakkeita Toissijaisessa merkinnässä, hänen on ilmoitettava Ensisijaisella merkintää tehdessään se määrä uusia osakkeita, jonka osakkeenomistaja haluaa merkitä toissijaisen merkintäetuoikeutensa perusteella.

Merkintäaika

Merkintäaika alkaa 4.11.2004 klo 9.30 ja päättyy 25.11.2004 klo 16.30.

Merkintäpaikat

Merkintäpaikkoina toimivat:

- Osuuspankkien ja Okopankki Oyj:n arvopaperikonttorit konttoreiden aukioloaikoina.
- Osuuspankin 0100 0500 Puhelinpalvelu. Osuuspankin Puhelinpalvelun kautta merkintäsitoumuksen tekeville asiakkailta on oltava henkilökohtainen verkkopalvelusopimus. Puhelinpalvelun kautta merkintöjä tehtäessä on tunnistauduttava verkkopalvelutunnuksilla.

Merkintätoimeksiantoja vastaanottavat myös tilinhoitajayhteisöt, jotka ovat tehneet Opstock Oy:n kanssa sopimuksen asiakkaidensa merkintöjen välittämisestä. Tilinhoitajayhteisöt voivat asettaa merkintätoimeksiannon antamiselle määräjajan, joka on jo ennen merkintäajan päättymistä.

Merkintöjen maksu

Osakkeiden merkintähinta on Ensisijaisessa ja Toissijaisessa merkinnässä maksettava kokonaisuudessaan osakkeita merkittäessä merkintäpaikan antamien ohjeiden mukaisesti.

Pääjärjestäjällä on oikeus hylätä merkintäsitoumus osittain tai kokonaan, ellei sitä ole maksettu Osakeannin ehtojen tai merkintäpaikan antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti.

Merkintöjen hyväksyminen

Yhtiön hallitus päättää merkintöjen hyväksymisestä. Yhtiön hallitus tulee hyväksymään kaikki ensisijaisen merkintäetuoikeuden perusteella Osakeannin ehtojen mukaisesti tehdyt merkinnät, jotka on suoritettu osakemerkintään soveltuvaa lainsäädäntöä noudattaen. Muussa, kuin Toissijaisen merkinnän ylimerkintätilanteissa Yhtiön hallitus tulee hyväksymään kaikki toissijaisen merkintäetuoikeuden perusteella tehdyt merkinnät, jotka on suoritettu osakemerkinnän ehtojen sekä osakemerkintään soveltuvan lainsäädännön mukaisesti.

Ylimerkintätilanteet

Mikäli Toissijaisessa merkinnässä annetut merkintäsitoumukset ylittävät Toissijaisessa merkinnässä tarjolla olevan osakemäärän, uudet osakkeet jaetaan niitä merkinneiden osakkeenomistajien kesken heidän Täsmäytyspäivän mukaisen osakeomistuksensa suhteessa kuitenkin siten, että osakkeenomistaja saa uusia osakkeita enintään merkintäsitoumuksessa ilmoittamansa määrän. Se määrä osakkeita, johon osakkeenomistaja on oikeutettu, pyöristetään kokonaisiksi osakkeiksi Yhtiön hallituksen päättämällä tavalla. Toissijaiset merkintäetuoikeuden perusteella tehdyt merkinnät voidaan hyväksyä kokonaan tai osittain tai ne voidaan hylätä yllä esitetyillä perusteilla.

Merkintämaksujen palauttaminen (Toissijainen merkintä)

Siltä osin kun Toissijaiseen merkintään osallistunut osakkeenomistaja ei saa kaikkia merkitsemiään osakkeita, osakkeenomistajan Toissijaisesta merkinnästä suorittama merkintämaksu palautetaan merkintätoimeksiannon antamisen yhteydessä ilmoitetulle pankkitilille, arviolta 7.12.2004. Palautettaville merkintämaksuille ei makseta korkoa.

Uusien osakkeiden kirjaaminen arvo-osuustileille

Ensisijaisessa merkinnässä merkityt osakkeet kirjataan merkitsijän arvo-osuustilille ”HK Ruokatalo A Uudet” -lajisina osakkeina niin pian merkinnän jälkeen kuin on käytännössä mahdollista. Uudet osakkeet yhdistetään Yhtiön nykyiseen A-sarjan osakelajiin, kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin. Yhdistäminen tapahtuu arviolta 7.12.2004.

Toissijaisen merkintäetuoikeuden perusteella merkityt osakkeet kirjataan merkitsijöiden arvo-osuustilille niin pian kuin mahdollista sen jälkeen, kun Toissijaisessa merkinnässä tehdyt merkinnät on hyväksytty ja kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin, arviolta viimeistään 7.12.2004.

Osakasoikeudet

Osakeannissa merkityt osakkeet oikeuttavat täyteen osinkoon 1.1.2004 alkaneelta tilikaudelta lukien. Osakkeet tuottavat muut oikeudet Yhtiössä osakepääoman korottamisen rekisteröinnistä lukien.

Informaatio

Osakeyhtiölain 4 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitetut asiakirjat ovat nähtävinä Yhtiön pääkonttorissa, osoitteessa Kaivokatu 18, 20520 Turku.

Sovellettava laki

Osakeantiin sovelletaan Suomen lakia. Osakeantia koskevat riidat ratkaistaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa Suomessa.

Muut seikat

Osakepääoman korotukseen ja Osakeantiin liittyvistä muista seikoista ja niistä aiheutuvista käytännön toimenpiteistä päättää Yhtiön hallitus.

Ohjeet osakkeenomistajille ja merkitsijöille

Oikeus Osakeannissa tarjottavien osakkeiden merkintään

Osakeannin täsmäytyspäivä on 1.11.2004. Osakkeenomistajalla, joka on Osakeannin Täsmäytyspäivänä merkitty Yhtiön omistajaluetteloon tai sillä, jolle osakkeenomistajan merkintäoikeus on siirtynyt, on oikeus merkitä jokaista kolmea (3) Merkintäoikeutta kohden yksi (1) uusi A-osake.

Viimeistään 27.10.2004 Helsingin Pörssissä hankitut ja kauppohen selvityksessä normaalissa selvityksessä (T+3) selvitetty Yhtiön osakkeet oikeuttavat saamaan Merkintäoikeuksia, joilla voi merkitä osakkeita Osakeannissa.

Kaupankäynti Merkintäoikeuksilla Helsingin Pörssissä

Ensisijaisen merkintäoikeuden tuottavat Merkintäoikeudet ovat vapaasti luovutettavissa. Kaupankäynti Merkintäoikeuksilla alkaa Helsingin Pörssissä 4.11.2004 klo 9.45 ja päättyy 18.11.2004 klo 19.00 eli viisi pörssipäivää ennen Merkintäajan päättymistä. Osakkeenomistaja voi antaa Merkintäoikeuksia koskevat toimeksiannot Merkintäpaikkaan tai omaan pankkiinsa samalla tavalla kuin muun pörssitoimeksiannon (Ks. ”Toimenpidemaksut”).

Merkintäoikeuksien pörssierä on 150 ja kaupankäyntitunnus on HKRAVU0104.

Toissijainen merkintäoikeus ei ole siirrettävissä eikä siitä anneta osakkeenomistajalle kaupankäyntikelpoisia merkintäoikeuksia. Helsingin Pörssistä ostetut tai muutoin hankitut Merkintäoikeudet eivät oikeuta osallistumaan Toissijaiseen merkintään.

Tasotuseräkauppa merkintäpaikoissa

Mikäli osakkeenomistajan tai sen, jolle Merkintäoikeudet ovat siirtyneet, omistamien Merkintäoikeuksien lukumäärä ei ole kolmella jaollinen, voi hän myydä tai ostaa merkinnän tekemisen yhteydessä merkintäsuhteen ylittävän tai alittavan määrän Merkintäoikeuksia eli 1-2 Merkintäoikeutta. Merkintäoikeuksien tasotuseräkauppa jatkuu enintään merkintäajan päättymiseen saakka. Tasotuseräkauppa voidaan keskeyttää ennen merkintäajan päättymistä poikkeus-tilanteissa.

Osakemerkinnän tekeminen

ENSISIJAINEN MERKINTÄ

Osakkeenomistaja osallistuu Ensisijaiseen merkintään merkitsemällä uusia osakkeita arvo-osuustilillään olevien Merkintäoikeuksien perusteella ja maksamalla merkintähinnan.

Yhtiön osakkeenomistaja, joka on merkitty APK:n ylläpitämään Yhtiön osakasluetteloon 1.11.2004 saa toimeksiannot lomakkeen toimintaohjeineen omalta tilinhoitajayhteisöltään omaisuudenhoitosopimuksen mukaisesti. Niiden merkintäoikeuksien haltijoiden, jotka ovat ostaneet Merkintäoikeudet Helsingin Pörssistä, tulee tehdä merkintänsä merkintäpaikkoina toimivissa Osuuspankkien ja Okopankki Oyj:n arvopaperikonttoreissa merkintäaikana tai antaa merkintätoimeksianto omalle tilinhoitajayhteisölleen. Toimeksiannotlomakkeita on saatavilla myös merkintäpaikkoina toimivista Osuuspankkien ja Okopankki Oyj:n arvopaperikonttoreista sekä Osuuspankin 0100 0500 Puhelinpalvelusta.

Niiden osakkeenomistajien, joiden osakkeet on rekisteröity hallintarekisterin pitäjän (tai muun säilytysyhteisön) nimiin, on annettava merkintätoimeksianto oman hallintarekisterin pitäjän antamien ohjeiden mukaisesti.

Merkintäoikeudet, joita ei ole käytetty viimeistään 25.11.2004, raukeavat arvottomina.

TOISSIJAINEN MERKINTÄ

Toissijaisen merkinnän voi tehdä

1) vain osakkeenomistaja, joka on Täsmäytyspäivänä 1.11.2004 merkitty Yhtiön omistajaluetteloon ja 2) vain edellyttäen, että osakkeenomistaja merkitsee ensisijaisen merkintäoikeuksien perusteella kaikki ne A-sarjan osakkeet, jotka hänellä on täsmäytyspäivänä omistamiensa osakkeiden perusteella oikeus merkitä.

Helsingin Pörssistä ostetut merkintäoikeudet eivät oikeuta osallistumaan toissijaiseen merkintään.

Sekä Ensisijaiseen että Toissijaiseen merkintään osallistumisesta tulee ilmoittaa samalla merkintätoimeksiannolla.

Osakkeenomistajien toimimisaika

Osakkeenomistajien ja Merkintäoikeuksien ostajan tulee kiinnittää huomiota siihen, että hän antaa tilinhoitajayhteisölleen Osakeantia koskevan toimintaohjeensa ajoissa. Tilinhoitajayhteisön osakkeiden säilytysehtoihin saattaa sisältyä ehto, jonka mukaan tilinhoitajayhteisö voi myydä käyttämättömät Merkintäoikeudet asiakkaan lukuun, ellei osakkeenomistaja tee merkintää tai anna tarvittavia ohjeita tilinhoitajayhteisölleen tietyssä ajassa.

Merkintäoikeuksien kaupankäyntiaika Helsingin Pörssissä on melko lyhyt. Tästä syystä ostettaessa Merkintäoikeuksia Helsingin Pörssin kautta, varsinainen merkintätoimeksianto kannattaa antaa samassa yhteydessä. Merkintäoikeuksien kaupankäynti Helsingin Pörssissä päättyi 18.11.2004. Merkintäoikeudet, joita ei ole käytetty viimeistään 25.11.2004, raukeavat arvottomina.

Vahvistuskirjeet toissijaisessa merkinnässä

Jokaiselle toissijaiseen merkintään osallistuvalla osakkeenomistajalla lähetetään vahvistuskirje hänelle toissijaisessa merkinnässä jaettavien osakkeiden määrästä, arviolta 7.12.2004.

Tiettyjä osakkeenomistajia koskevat rajoitukset osallistua Osakeantiin

Tämän listalleottoesitteen perusteella A-sarjan osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei tarjota henkilöille, joiden osallistuminen edellyttäisi erillistä listalleottoesitettä tai tämän listalleottoesitteen rekisteröintiä tai muita toimenpiteitä. Erityisesti A-sarjan osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei tulla tarjoamaan

eikä Ensisijaista tai Toissijaista merkintäoikeutta saa käyttää henkilö, jonka kotipaikka on Kanadassa, tai tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta, Yhdysvalloissa, Iso-Britanniassa tai Irlannissa. Osakkeenomistajia, joiden kotipaikka on muulla kuin Suomessa, kehoitetaan selvittämään rajoittaako heidän kotipaikkansa lainsäädäntö A-sarjan osakkeiden merkintää tai Merkintäoikeuksien käyttämistä.

Kaupankäynti uusilla osakkeilla

Ensisijaisessa merkinnässä merkityt uudet osakkeet otetaan kaupankäynnin kohteeksi omana arvo-osuuslajinaan ”HK Ruokatalo A Uudet” Helsingin Pörssin päälistalla kaupankäyntitunnuksella HKRAVN0104 siten, että kaupankäynti niillä alkaa 26.11.2004 eli seuraavana pörssipäivänä merkintäajan päättymisen jälkeen. Uusien osakkeiden pörssierä on 50.

Arvo-osuuslaji ”HK Ruokatalo A Uudet” yhdistetään nykyiseen A-osakelajiin ja toissijaisen merkintäetuoikeuden perusteella merkityt osakkeet otetaan kaupankäynnin kohteeksi Yhtiön nykyisten osakkeiden kanssa sen jälkeen, kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin. Yhdistäminen tapahtuu arviolta 7.12.2004.

Toimenpidemaksut

Merkitsijöiltä ei veloiteta osakemerkinnästä palkkioita tai muita maksuja.

Kaupankäynnistä Merkintäoikeuksilla merkintäpaikka tai muu välitystoimintaa harjoittava sijoituspalveluyritys veloittaa palveluhinnastonsa mukaiset palkkiot. Kukaan tilinhoitajayhteisö veloittaa palveluhinnastonsa mukaisen maksun arvo-osuustilin ylläpitämisestä ja niihin liittyvistä toimenpiteistä.

Sijoituspäätöksessä huomioon otettavia seikkoja

Osakkeiden merkitsemistä harkitsevien sijoittajien tulee tarkoin ottaa huomioon tässä listalleottoesitteessä esitetyt tiedot ja erityisesti alla esitetyt seikat. Tiettyjä muita sijoituspäätöstä tehtäessä huomioon otettavia, Konsernin liiketoimintaan liittyviä seikkoja on selvitetty kohdissa "HK Ruokatalo -konserni" ja "Markkinat ja liiketoiminta".

Kaupan rakennemuutos ja kilpailun kiristyminen lihamarkkinoilla

Päivittäistavarakaupan rakenne muuttuu jatkuvasti. Globaalisti toimivat kaupan ketjut hakeutuvat yhä uusille markkinoille ja kauppaketjujen välinen kilpailu kiristyy. Ulkomaisten halpaketjujen etabloituminen Suomeen on aiheuttanut hintakilpailua ja uusien ns. hard discount -kaupakonseptien perustamista myös suomalaisten yritysten toimesta. Kaupan tiivistyvä ketjuuntuminen ja ostojen keskittäminen ovat vähentäneet myyntiin otettavien tuotemerkkien määrää. Maailmanlaajuisten tunnettujen elintarviketuotemerkkien asema on vahvistunut ja kaupan omien, hinnoittelultaan tyypillisesti halvempien private label -tuotteiden tarjonta on lisääntynyt. Suomessa private label -tuotteiden osuus kaupan myynnistä on alhaisemmalla tasolla kuin EU-maissa keskimäärin. Lihatuotteissa kaupan omien merkkien osuus Suomessa on Yhtiön johdon arvion mukaan noin 5 prosenttia ja siipikarjatuotteissa suurempi. Yhtiön johdon arvion mukaan kaupan omien merkkien osuus lihatuotteissa tulee edelleen vahvistumaan.

Liha-alan yhtiöille, kuten HK Ruokatalolle, kaupan rakennemuutos voi merkitä lisääntyvää kilpailua neuvoteltaessa private label -tuotteiden valmistajan asemasta sekä Konsernin omien tuotteiden hinnoittelun kiristymistä. Jatkossa suomalainen elintarviketeollisuus voi joutua kilpailemaan toimituksissa täällä toimiville kauppaketjuille paitsi kotimaisten toimijoiden myös kansainvälisten ja halvempien tuotantokustannusten maissa toimivien yritysten kanssa. Yhtiö vastaa kiristyvään kilpailuun muun muassa ydinprosessin tehokkaalla hallinnalla, laadukkailla tuotteilla ja toimitusvarmuudella sekä kansainvälistymisellä. Kilpailun kiristyminen voi kuitenkin vaikuttaa haitallisesti Konsernin liiketoimintaan ja tulokseen.

Yritysostot ja yhteistyöjärjestelyt

HK Ruokatalo ja tanskalainen Danish Crown ilmoittivat elokuussa 2004 aikovansa aloittaa strategisen yhteistyön

Puolan kahden suurimman joukkoon kuuluvassa lihateollisuusyrityksessä, Sokolówissa. Yhteistyö tapahtuu yhteisomistuksena Saturn Nordic Holding AB -nimisen holding-yhtiön kautta omistuksen jakautuessa tasan osapuolten välillä. Yhteisyrityksen taustalla on ajatus edesauttaa Sokolówin toiminnan kehittämistä ja tuotteiden markkinoillepääsyä erityisesti Keski- ja Itä-Euroopassa. Laajan teollisen osaamisensa perusteella omistajat voivat tuoda kumpikin omista lähtökohdistaan lisäarvoa Sokolówin kehittämiseen.

Vaikka HK Ruokatalolla on kokemusta kansainvälisestä liiketoiminnasta viimeksi liittyneissä uusissa EU-maissa, ei ole takeita siitä, että Sokolówin liiketoiminta kehittyä suunnitellulla tavalla. Sokolówin kehittämisen tai yhteistyön epäonnistuminen voivat vaikuttaa haitallisesti Konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Vastaava riski liittyy Konsernin muihin tehtyihin ja tuleviin yritysostoihin sekä yhteistyöjärjestelyihin.

EU:n maatalouspolitiikka

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan päälinjojen uudistuksesta päätettiin kesällä 2003. Reformin tarkoituksena on irrottaa tukia tuotannosta ylituotannon, EU:n laajentumisen ja WTO-neuvotteluiden vuoksi. Suurin osa EU:n kokonaan rahoittamista peltokasvi- ja eläintuista irrotetaan tuotannosta ja siirretään uuteen tilatukijärjestelmään, jonka Suomi on päättänyt ottaa käyttöön yhdistelmämallin muodossa vuonna 2006.

Uusissa jäsenmaissa EU:n maksama suora tuki on tällä hetkellä vain 25 prosenttia vanhojen jäsenmaiden suoran tuen tasosta. Tuki nousee asteittain niin, että se on vuonna 2013 sama vanhoissa ja uusissa jäsenmaissa, mikä luo uusissa jäsenmaissa edellytykset alkutuotannon pitkäjänteiselle kehittämiselle ja tehostamiselle. Mahdollinen ylituotantotilanne voi aiheuttaa vientipaineita ja markkinahinnat Euroopan sisällä voivat painua alhaiselle tasolle, mikä voi vaikuttaa koko liha-alan kannattavuuteen.

Lihantuotannon osalta tukien mahdollinen leikkaaminen vaikuttaa ensimmäisenä pieniin tukiyksiköihin, min-

kä vuoksi HK Ruokatalo -konserni tekee tuottajien kanssa yhteistyötä kooltaan elinkelpoisten tuotantoyksiköiden luomiseksi. Päätetty tuki uudistus tai tulevat EU:n maatalouspolitiikan suunnanmuutokset, jotka vaikuttavat laskevasti suomalaisten lihantuottajien tukitasoihin ja tuotantomääriin, voivat vaikeuttaa HK Ruokatalo -konsernin kotimaisen raaka-aineen saatavuutta ja vaikuttaa haitallisesti Konsernin tulokseen.

Raaka-aineiden hintakehitys

Konsernin tuotteiden valmistamisessa käytettävien raaka-aineiden, kuten sian-, siipikarjan- ja naudanlihan hinnat ja saatavuus vaihtelevat. Maailmanlaajuinen ylituotanto laskee raaka-aineen hintaa ja helpottaa saatavuutta, ja vastaavasti alituotannossa raaka-aineen saatavuus vaikeutuu ja hinnat nousevat. Kysynnän ja tarjonnan tasapainoon vaikuttavat talouden sykli ja pitkällä aikavälillä EU:n maatalouspolitiikka. Äkilliset tarjontaan vaikuttavat seikat, kuten laajat eläintautiepidemiat, voivat hetkellisesti heiluttaa tasapainotilannetta. EU:n laajentuminen vuonna 2004 on näkynyt lähinnä sianlihamarkkinoilla kysynnän tarjontaa suurempana lisäyksenä, mikä on kääntänyt tuottajahinnat EU:ssa nousuun. Koska lihajalosteiden hinnat sovitaan Suomessa normaalisti jopa puoleksi vuodeksi eteenpäin, raaka-aineen hinnannousu voi vaikuttaa haitallisesti Suomen liiketoiminnan tulokseen.

Eläntaudit

Eläntautien, kuten lintuinfluenssan, Newcastlel taudin, suua ja sorkkataudin tai BSE:n, ilmentyminen voi vaikuttaa haitallisesti Konsernin liiketoimintaan ja tulokseen. Eläntaudit voivat vaikuttaa kuluttajien käyttäytymiseen pitkiksikin ajoiksi, vaikka yleensä epidemian jälkeen kulutus elpyy Yhtiön johdon näkemyksen mukaan vuoden aikajänteellä. Eläntautiriskiä tasaa kulutuksen siirtyminen toisiin Yhtiön tuotantoketjun liharyhmiin. Integroidussa tuotantoketjussa, kuten Konsernin Baltian toiminnoissa, eläntautien havaitseminen voi pahimmallaan katkaista raaka-aineen saannin tilapäisesti korvaavien raaka-ainelähteiden puuttuessa. Huolimatta esimerkiksi uusista direktiiveistä, rehuvalvonasta, eläinten ruhojen ammattimaisesta käsittelystä ja Konsernin lakisääteistä tiukemmasta omavalvonnasta uudet ja laajamittaiset eläntautitapaukset eivät ole poissuljettuja.

Kulutustottumusten muutokset

Lihateollisuuden, kuten myös HK Ruokatalo -konsernin, suurimpia haasteita on ennakoita kuluttajien tarpeita ja käyt-

täytymistä. Näihin tarpeisiin vaikuttavat yhteiskunnalliset muutokset, kuten yleinen ostovoiman kasvu ja ikärakenne. Yleisten trendien lisäksi haasteena on ymmärtää kuluttajien vaihtuvia ostokriteereitä sekä halukkuutta ja kykyä omaksua tietoa. Merkittävät muutokset elintarvikkeiden kulutustottumuksissa tapahtuvat normaalisti hyvin pitkällä aikavälillä.

Kuluttajaryhmien segmentoituminen yhä pienempiin erityisryhmiin jatkuu ja kuluttajien käyttäytyminen on entistä vaikeammin ennakoitavissa. Elintarvikkeiden valintakriteerit ovat yhä moninaisemmat edelleen tärkeiden hinnan, kotimaisuuden ja maun rinnalla. Kuluttajamarkkinoilla nousevana trendinä on terveellisyysajattelu, mihin Konserni on vastannut kehittämällä mm. kevyttuotteita. Osa kuluttajista kuitenkin välttää kaikkia lihatuotteita joko eettisistä tai muista syistä.

Huolimatta aktiivisesta kuluttajien seurannasta, laajasta tuotevalikoimasta ja tuotekehityksestä ei ole takeita siitä, että Konsernin tuotevalikoima pysyy kuluttajien tottumusten mukaisena, Konsernin uutuustuotteet menestyvät odotetulla tavalla tai että Konserni pystyy vastaamaan kuluttajien vaatimusten muutoksiin uusilla tuotteilla.

Tuotemerkkien riskit

HK Ruokatalo -konsernin päätuotemerkit ovat Suomessa HK, Kariniemen ja Popsi sekä Baltiassa Rakvere, Valla, Järlepa, Tallegg, Rigas Miesnieks, Tabita, Klaipedos Maistas ja Selingas. Puolassa Sokolówin tuotemerkkejä ovat mm. Sokolów, Gold, Fitness, Odrobina ja Gratka. Tuotemerkit voivat menettää arvoaan negatiivisen julkisuuden seurauksena, joka saattaa aiheutua esimerkiksi mahdollisista vakavista tuotevirheistä. Myös Konsernista itsestään riippumattomat syyt, kuten sabotaasi, voivat vahingoittaa tuotemerkkejä. Lisäksi tuotemerkkien riskeihin sisältyy kaupan omien tuotemerkkien sekä kansainvälisten halpamerkkien myynnin kasvu. Kuluttajien käyttäytymistä eri tuotemerkkien välillä ei voida täysin ennakoita. Tärkeään tuotemerkkiin kohdistuva negatiivinen julkisuus voi vaikuttaa haitallisesti Konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Valuuttakurssivaihtelut

Konsernin valuuttakurssiriskit liittyvät kansainväliseen toimintaan ja vientiin. HK Ruokatalo -konsernin liikevaihdosta noin viidesosa tulee Baltian toiminnasta. HK Ruokatalon viennin arvo vuonna 2003 oli noin 43 milj. euroa. Kansainvälisen liiketoiminnan liikevaihto syntyy pääosin Viron kruunuina sekä Sokolówin osalta Puolan zlotyina. Viron kruunun kurssi on sidottu euroon, mutta Puolan zlotyn kurssi määräytyy

markkinaehtoisesti. HK Ruokatalon vientilaskutus tapahtuu pääosin Yhdysvaltain dollareina, Japanin jeneinä, Ruotsin kruunuina ja euroina, kun taas valtaosa kuluista syntyy euroina. Vaikka Yhtiö pyrkii suojautumaan valuuttakurssien heilahtelujen vaikutuksilta, ei ole takeita, etteivätkö valuuttakurssivaihtelut vaikuttaisi Konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Ympäristöriskit

Konsernin toimialan luonteesta johtuen suurimmat ympäristökuormitukset aiheutuvat energiasta, vedestä, biope-
räisten materiaalien käsittelystä syntyvistä jätteistä, jätevesistä sekä tuotantolaitosten lämpökeskusten savukaasuista. Raskasmetalleja tai kovan luokan ympäristömyrkyjä lihateollisuudessa ei käytetä. Paikallisesti riskinä on lisäksi tuotantolaitosten kylmälaitteiden toimintavarmuus. Kylmälaitteiden jäädytyksessä käytettävä ammoniakki voi laitteistorikon sattuessa pahimmillaan aiheuttaa henkilövahinkoja tehtaalla ja sen välittömässä ympäristössä.

Ympäristönhallinta on osa Konsernin toimintajärjestelmää ja ympäristönäkökohdat otetaan huomioon kaikissa ydinprosessin vaiheissa. Konsernilla on ISO 14001 -standardin mukainen ympäristönhallintajärjestelmä Vantaan, Riihimäen, Forssan, Tampereen, Turun, Euran ja Säkylyn tuotantolaitoksilla. Ympäristönhallintajärjestelmistä ja muista varoimista huolimatta esimerkiksi inhimillisen erehdyksen tai sabotaasin mahdollisuus on olemassa, mikä voi johtaa merkittäviin ympäristöhaittoihin sekä vaikuttaa Konsernin liiketoimintaan ja tulokseen.

IAS/IFRS-standardit

EU:n alueella listattujen yhtiöiden konsernitilinpäätöksissä tulee ottaa IAS/IFRS-standardit käyttöön viimeistään vuodesta 2005 alkaen. HK Ruokatalossa ensimmäinen IFRS-säännöksiin perustuva tilinpäätös laaditaan 1.1.2005 alkavalta tilikaudelta. Samoin vuoden 2005 osavuositarkastukset vertailutietoineen julkistetaan IFRS-laskentaperiaatteiden mukaisina niin kuin Rahoitustarkastus on suosittanut. Sekä informaatioisisältö että esitystapa poikkeavat suomalaisesta käytännöstä. IAS/IFRS-standardien käyttöönotolla ei ole Yhtiön johdon arvion mukaan olennaista vaikutusta Yhtiön tai Konsernin tunnuslukuihin. Mikäli eläkevastuut

kirjataan taseeseen vähentämään omaa pääomaa, vaikuttaa tämä omavaraisuutta heikentävästi. Suomen TEL-lainsäädännön tulkinta suhteessa IAS/IFRS-standardeihin on tältä osin keskeneräinen.

Osakemarkkinat ja likviditeetti

Helsingin Pörssissä noteeratuille elintarviketeollisuuden osakkeille on ollut ominaista vaatimaton likviditeetti. Pörssilistatun HK Ruokatalo Oyj:n A-sarjan osakkeen likviditeettiin vaikuttaa osaltaan vapaasti kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden osuus (ns. free float). Suurin osakkeenomistaja, LSO Osuuskunta, omistaa HK Ruokatalon A-sarjan osakkeista ennen Osakeantia yhteensä 19,74 prosenttia. Yhtiöllä on A-sarjan lisäksi listaamaton K-sarja. Kolmen suurimman osakkeenomistajan yhteenlaskettu omistus HK Ruokatalon A- ja K-osakkeista on 51,56 prosenttia ja äänimäärästä 90,25 prosenttia ennen Osakeannin toteuttamista.

Muiden kuin suomalaisten osakkeenomistajien osakkeita mahdollisesti koskevat luovutusrajoitukset

Tiettyjen valtioiden, mukaan lukien Yhdysvallat, lainsäädännöstä saattaa seurata rajoituksia tässä Osakeannissa merkittävien A-sarjan osakkeiden edelleen luovuttamiselle. Yhtiö edellyttää, että tämän listalleottoesitteen haltuunsa saavat henkilöt hankkivat asianmukaiset tiedot sanotuista rajoituksista sekä noudattavat niitä.

Muiden kuin suomalaisten osakkeenomistajien mahdollisuus käyttää merkintäoikeuttaan

Tietyt Yhtiön osakkeenomistajat, jotka asuvat tai joiden rekisteröity osoite on Suomen ulkopuolella, mukaan luettuna yhdysvaltalaiset henkilöt, eivät välttämättä voi tulevaisuudessa osakeanneissa käyttää osakeomistukseensa perustuvaa merkintäoikeuttaan, paitsi jos osakkeet on rekisteröity kyseisen valtion arvopaperilainsäädännön mukaisesti tai jos käytettävissä on poikkeus sijoittajaan soveltuvan lainsäädännön asettamista rekisteröinti- tai muista vastaavista vaatimuksista.

Osakeannilla hankittavien varojen käyttö

Yhtiön Osakeannilla saamat varat ovat järjestämisestä aiheutuvien kulujen, joiden arvioidaan olevan noin 0,4 miljoonaa euroa, vähentämisen jälkeen noin 35,8 miljoonaa euroa olettaen, että Osakeanti merkitään täysimääräisesti. Osakeannilla hankittavat varat käytetään pääasiassa investointeihin, jotka liittyvät Konsernin kansainvälisen ja kotimaisen liiketoiminnan kehittämiseen, sekä pääomarakenteen vahvistamiseen.

Konserni on investoinut vuodesta 1998 lähtien kansainvälisen liiketoimintansa kasvattamiseen lähinnä yritysostoin Baltian maissa ja Puolassa. HK Ruokatalo on vuodesta 2002 alkaen asteittain kasvattanut omistustaan Puolan johtaviin kuuluvassa lihateollisuusyrityksessä, Varsovan pörssissä noteeratussa, Sokolów S.A:ssa. Elokuussa 2004 HK Ruokatalo tiedotti aikovansa aloittaa strategisen yhteistyön Sokolówissa tanskalaisen Danish Crownin kanssa Saturn Nordic Holding AB -nimisen yhteisyrityksen kautta. HK Ruokatalo ja Danish Crown ovat sopineet omistavansa ja rahoittavansa yhteisyrityksen 50/50 -periaatteella. Saturn Nordic Holding AB:n omistusosuus Sokolówissa nousee 25.10.2004 päättyneen ostotarjouksen ja 28.10.2004 toteutettujen järjestelyiden

seurauksena 72,82 prosenttiin. HK Ruokatalo -konsernin visiona on olla Itämeren alueen johtava liha-alan yritys, mihin liittyen Konserni jatkaa investointeja ja kansainvälisen liiketoimintansa kehittämistä Itämeren alueella. Investoinnit voivat sisältää myös yritysostoja.

Kansainvälisen laajentumisen ohella HK Ruokatalo kehittää jatkuvasti kotimaan liiketoimintaansa muun muassa keskittämällä ja tehostamalla tuotteidensa valmistusta ja logistiikkaa. Osana kotimaan ydinprosessien kehittämistä Konsernilla on käynnissä tai suunnitteilla useita investointihankkeita. Logistiikan keskittämiseen liittyen Yhtiö laajentaa ja perusparantaa Vantaan tehtaansa terminaalia. Yhtiö on päättänyt aloittaa myös Forssassa sijaitsevassa tuotantolaitoksessaan laajan tehostamis- ja uudistamisprosessin. Lisäksi HK Ruokatalon ja Valio Oy:n puoliksi omistama Pakastamo Oy rakentaa Yhtiön Forssan tuotantolaitoksen alueelle pakastuslaitosta. Kotimaan investointien tavoitteena on kustannusten alentaminen, tuotannon tehostaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen. Katso ”Investoinnit ja laajentumismahdollisuudet”.

Osingot ja osinkopolitiikka

Yhtiön hallituksen linjauksena on pyrkiä jakamaan osinkoa vuosittain vähintään 30 prosenttia nettotuloksesta. Viimeisen viiden vuoden aikana Yhtiö on jakanut vuosittaisena osinkona alimmillaan 31,1 prosenttia ja ylimmillään 63,5 prosenttia laimennetun osakekohtaisen tuloksensa määrästä. Tulevina vuosina maksettavat osingot ja niiden määrä riippuvat muun muassa Yhtiön ja Konsernin taloudellisesta asemasta, tuloksesta ja muista tekijöistä. Vaikka Yhtiön hallitus uskoo, että osinkoja tullaan jakamaan edellä kuvatun osinkopolitiikan mukaisesti, ei ole varmuutta siitä, että osinkoja tullaan jakamaan joka vuosi eikä siitä, kuinka paljon osinkoa kunakin vuonna tullaan jakamaan.

Yhtiön viimeisen viiden vuoden aikana kultakin tilikaudelta jakama osakekohtainen osinko ja kultakin tilikaudelta maksettujen osinkojen kokonaismäärä on esitetty seuraavassa taulukossa:

Tilikausi päättynyt	Osakekohtainen osinko (euroa)	Osinkojen kokonaismäärä (milj. euroa)
31.12.1999	0,07	1,4
31.12.2000	0,07	1,5
31.12.2001	0,17	3,9
31.12.2002	0,27	6,2
31.12.2003	0,28	7,2

Osakeannissa merkittävät osakkeet oikeuttavat kaikkiin tulevaisuudessa maksettaviin osinkoihin 1.1.2004 alkaneelta tilikaudelta jaettavista osingoista lukien.

Suomalaisten yhtiöiden osakkeille maksetaan osinkoa pääsääntöisesti kerran vuodessa. Suomen osakeyhtiölain mukaan yhtiökokous päättää osinkojen jakamisesta. Osinkoa voidaan maksaa yhtiökokouksen vahvistettua tilinpäätöksen ja päätettyä osingonjaosta. Osingonjaosta päätetään normaalisti Yhtiön hallituksen osingonjakoehdotuksen perusteella. Osingonjako edellyttää annettujen äänten enemmistöä yhtiökokouksessa. Yhtiöjärjestyksen mukaan Yhtiön varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain kesäkuun loppuun mennessä.

Suomen osakeyhtiölain mukaan jaettavan osingon määrä ei saa ylittää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun emoyhtiön taseen tai konsernitaseen mukaisen voiton ja muiden jakokelpoisten varojen määrää riippuen siitä, kumpi näistä on alhaisempi. Tilinpäätöksessä 31.12.2003 Yhtiön jakokelpoisten varojen määrä oli 20,1 miljoonaa euroa ja Konsernin jakokelpoisten varojen määrä 31,6 miljoonaa euroa.

Muualla kuin Suomessa verovelvolliset osakkeenomistajat joutuvat maksamaan osinkotulosta 29 prosentin lähdeveron Suomessa. Lähdevero alenee 28 prosenttiin 1.1.2005 alkaen. Suomen ja eräiden maiden väliset verosopimukset saattavat alentaa sovellettavaa verokantaa. Katso ”Verotus”.

HK Ruokatalo –konserni

Yleistä

HK Ruokatalo –konserni on Suomessa ja Baltian maissa sekä Puolassa toimiva liha-alan yritys. Konserni valmistaa ja markkinoi lihaa, siipikarjanlihaa, lihavalmisteita ja valmisruokia kotitalouksille sekä suurkeittiöille ja teollisuudelle. HK Ruokatalo –konsernin vahvuutena ovat sianlihasta ja siipikarjanlihasta valmistetut jalosteet, erityisesti tuoreet kuluttajatuotteet. Konsernin keskeisiin toimintaperiaatteisiin kuuluu asiakastyytyväisyys, mikä edellyttää tuotteilta ja palvelulta korkeaa laatua raaka-aineista ruokapöytään asti.

Konsernilla on toimintaa Suomen lisäksi Virossa, Latviassa ja Liettuassa sekä välillisesti omistetun osakkuusyhtiö Sokolówin kautta Puolassa. HK Ruokatalo harjoittaa lisäksi vientiä muun muassa Japaniin, Etelä-Koreaan, Venäjälle ja Yhdysvaltoihin. Konsernin liikevaihto vuonna 2003 oli 647,4 miljoonaa euroa, josta kansainvälisten liiketoimintojen osuus oli 23 prosenttia. Konsernin palveluksessa oli 30.9.2004 4.450 henkilöä, joista Suomessa 2.627 ja Baltian maissa 1.823.

HK Ruokatalo –konserni on markkinajohtaja vähittäiskaupassa lihavalmisteissa ja siipikarjatuotteissa Suomessa (AC Nielsen 8/2004, liukuva 12 kk arvosta) ja Virossa (AC Nielsen 7/2004, volyymista) sekä lihavalmisteissa Latviassa (AC Nielsen 7/2004, volyymista). Sokolów on liikevaihdolla mitattuna Puolan toiseksi suurin lihatuotteiden jalostaja ja ainoa valtakunnallisesti toimiva lihateollisuusyritys.

Historia

HK Ruokatalon historia juontaa juurensa vuoteen 1913, jolloin parikymmentä karjankasvattajaa perusti Lounais-Suomen Osuusteurastamon (nykyisin LSO Osuuskunta). Yhtiö kävi alusta lähtien laajaa tukkukauppaa ja aloitti lihan viennin jo 1910-luvun lopulla Ruotsiin. Myöhemmin 1930-luvulla Yhtiö vei miljoonia kiloja pekonia Englantiin ja vuosikymmenen lopulla myös naudanlihaa Keski-Eurooppaan.

Vuosina 1964, 1971 ja 1989 LSO Osuuskuntaan yhdistyi maakunnallisia, osuustoiminnallisia lihayrityksiä. Vuosina 1981 ja 1985 kysymyksessä oli laajempi, valtakunnallinen toimialajärjestely, jossa kuluttajien osuuskaupat (OTK 1981, SOK 1985) luopuivat lihateollisuudestaan.

LSO Osuuskunta yhtiöitti teollisuutensa ja markkinointinsa vuonna 1988 nykyiseen HK Ruokataloon. Helsingin

Kauppiaat Oy:n osto vuonna 1991 ja Kariniemi Oy:n siipikarjateollisuuden osto vuonna 1993 toivat Konserniin vahvuutta kuluttajamarkkinoille ja maan tunnetuimpia tuotemerkkejä, kuten HK ja Kariniemen. Helsingin pörssin päälistalle HK Ruokatalo listautui vuonna 1998.

Virolaisen AS Rakvere Lihakombinaatin osake-enemmistön osto kesällä 1998 aloitti HK Ruokatalon kansainvälistymisen, joka jatkui Viron suurimman siipikarjayrityksen, AS Talleggin, määräysvallan hankinnalla kesällä 2001. Seuraava strategisesti merkittävä askel HK Ruokatalon kansainvälistymisessä oli vähemmistöosakkuuden hankkiminen Puolan suurimpiin kuuluvasta liha-alan yrityksestä, Sokolówista, syksyllä 2002.

Kansainvälistymisprosessin aikana HK Ruokatalo on vahvistanut asemaansa myös kotimaassa muun muassa Helanderin Teurastamo Oy:n (2000), Koiviston Teurastamo Oy:n (2003) ja Pouttu Foods Oy:n (2003) ostoilla.

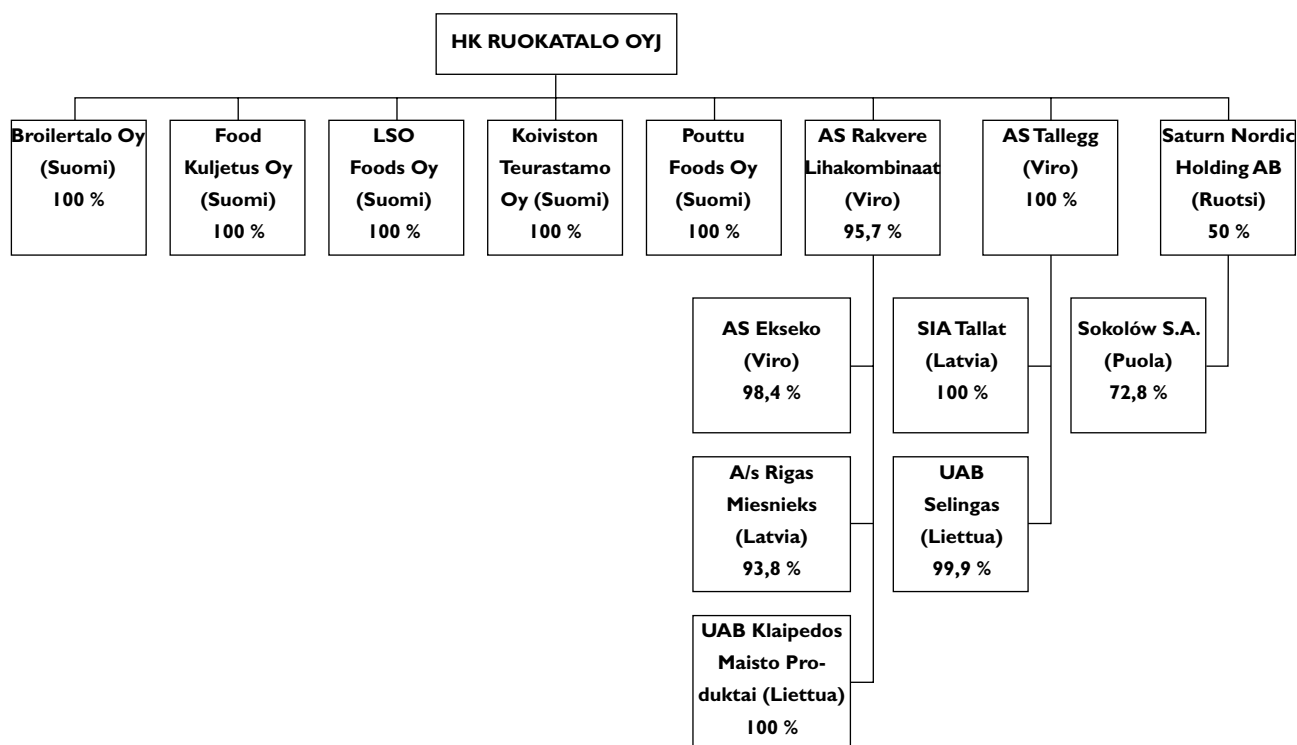
Konsernin rakenne

HK Ruokatalo –konsernin emoyhtiö on HK Ruokatalo Oy ja tärkeimmät tytäryhtiöt Broilertalo Oy, LSO Foods Oy, Koiviston Teurastamo Oy, Pouttu Foods Oy ja Food Kuljetus Oy sekä kaksi baltialaista alakonsernia, joiden emoyhtiöt ovat Virossa: AS Rakvere Lihakombinaat ja AS Tallegg. Kattava luettelo konserniyhtiöistä ja osakkuusyhteisöistä on Konsernin tilinpäätöksen 31.12.2003 liitetiedoissa. (Katso ”Konsernin tilinpäätöstiedot”). Elokuussa 2004 Yhtiö tiedotti aloittavansa strategisen yhteistyön puolalaisessa Sokolówissa tanskalaisen Danish Crownin kanssa 50/50 –periaatteella omistetun yhteisyrityksen Saturn Nordic Holding AB:n kautta. Saturn Nordic Holding AB omistaa enemmistön Sokolówin osakkeista. Saturn Nordic Holding –konserni konsolidoidaan suhteellisen yhdistelyn periaatteella vuoden 2004 konserni-tilinpäätökseen.

Syyskuussa 2004 HK Ruokatalo ilmoitti uudistavansa konsernirakennettaan Suomessa. Eri aikoina toteutettujen yrityskauppojen seurauksena HK Ruokatalon konsernirakenne on ollut hajanainen. Liiketoiminnan nivoutuessa entistä tiiviimmin ydinprosessin ympärille myös yritysrakenteita on päätetty virtaviivaistaa. Kotimaan teollisen toiminnan, myynnin, markkinoinnin ja logistiikan sijoittaminen yhteen yhtiöön tehostaa liiketoimintaa, yhtenäistää toimintatapoja ja yrityskulttuuria sekä vähentää toiminnan kuluja.

HK Ruokatalo –konsernin juridinen organisaatio pääpiirteissään

Konsernin rakenneuudistus Suomessa toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa HK Ruokatalon kokonaan (100 %) omistamat tytäryhtiöt Broilertalo Oy, Food Kuljetus Oy, Koiviston Teurastamo Oy ja Pouttu Foods Oy on tarkoitus sulauttaa HK Ruokataloon. Toisessa vaiheessa kotimaan teollinen toiminta henkilöstöineen erotetaan erilliseksi tytäryhtiöksi. Rakenneuudistuksen ulkopuolelle jää HK Ruokatalon tytäryhtiö LSO Foods Oy, joka vastaa sian ja naudan hankinnasta sekä alkutuotantoa tukevasta neuvonnasta.

Tavoitteena on saattaa konsernirakenteen uudistaminen Suomessa päätökseen keväällä 2005. HK Ruokatalon pitkän aikavälin tavoitteena on, että Konsernin jokaisella päämarkkina-alueella on vain yksi teollisesta liiketoiminnasta vastaava yhtiö.

Toiminta-ajatus

HK Ruokatalon toiminta-ajatuksena on tuottaa omistajilleen taloudellista lisäarvoa yhdistämällä ruokien laatutietoisien tuotannon, henkilöstön ammattitaidon, vahvat tuotemerkit sekä kuluttaja- ja asiakaslähtöisen toiminnan.

Visio, strategia ja arvot

HK Ruokatalo -konsernin visiona on olla Itämeren alueen johtava liha-alan yritys. Konserni tarkastelee strategiaansa taloudellisesta, asiakkaan/kuluttajan, prosessin ja henkilöstön näkökulmasta. Konsernin strategiset tavoitteet ovat:

- HK Ruokatalo on toimialansa kannattavin yritys, jonka menestystekijöitä ovat kannattavuuden ohella kasvu, omavaraisuus ja kansainvälistymisresurssit.
- HK Ruokatalolla on toimialansa tyytyväisimmät asiakkaat perustuen johtaviin tuotemerkkeihin, hallittuun tuotevalikoimaan, toimitusvarmuuteen ja laatuun.
- HK Ruokatalolla on toimialansa paras ydinprosessin hallinta perustuen tehokkaaseen toimintaan, prosessin ohjaukseen ja ydinprosessia palveleviin tukiprosesseihin.
- HK Ruokatalo on toimialansa paras työpaikka perustuen oppimiseen, johtamiseen ja palkitsemiseen.

HK Ruokatalo –konsernin arvot ovat:

- Osaaminen
- Luottamus
- Jatkuva parantaminen ja kehittäminen
- Asiakastyytyväisyys
- Kannattavuus

Taloudelliset tavoitteet

HK Ruokatalo - konsernin taloudelliset tavoitteet ja linjat ovat:

- Liikevoitto yli 5 prosenttia liikevaihdosta
- Oman pääoman tuotto yli 15 prosenttia
- Omavaraisuusaste yli 40 prosenttia
- Kansainvälisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta yli 40 prosenttia
- Osingonjako vähintään 30 prosenttia nettotuloksesta

Muut tiedot

TIEDOT YHTIÖN SIOITUKSISTA

Yhtiön merkittävimmät sijoitukset koostuvat tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden osakkeista. Yhtiön sijoitukset jaoteltuina tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyhtiöosakkeisiin ja -osuuksiin, muihin osakkeisiin ja muihin saamisiin on esitetty Yhtiön 31.12.2003 päättyneen tilikauden taseen liitetiedoissa. Katso ”Konsernin tilinpäätöstiedot”. Vuonna 2004 Yhtiö kasvatti omistususuuttaan puolalaisessa Sokolówissa 21,12 prosentista 30,10 prosenttiin. Kaikki Yhtiön omistamat Sokolowin osakkeet siirrettiin syyskuussa 2004 Yhtiön puoliksi omistamalle Saturn Nordic Holding AB:lle, jonka omistususuus Sokolówissa nousee 25.10.2004 päättyneen ostotarjouksen ja 28.10.2004 toteutettujen järjestelyiden seu-

rauksena 72,82 prosenttiin. Kaikki Konsernin merkittävät sijoitukset liittyvät lihateollisuusliiketoimintaan.

TILAUSKANTA

Konsernin liiketoiminnan luonteen vuoksi tilauskanta ei ole merkittävä. Tilaukset toimitetaan asiakkaalle keskimäärin 48 tunnin kuluessa tilauksesta. Sesonkiajat, kuten jouluku, vuodenvaihe, pääsiäinen, vappu ja juhannus, muodostavat poikkeuksen tilauskantaan.

TUTKIMUS- JA TUOTEKEHITYS

Vuonna 2003 Konsernin tutkimus- ja tuotekehityspanostukset olivat 6,1 milj. euroa (0,9 prosenttia liikevaihdosta).

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot ovat olleet keskimäärin 0,8 prosenttia liikevaihdosta vuosina 2001-2003.

TOIMIPAIKAT JA TUOTANTOLAITOKSET

Tuotantolaitokset ovat niitä käyttävien yhtiöiden omistuksessa. Vantaan, Forssan, Turun, Tampereen, Riihimäen ja Euran toimipaikat sijaitsevat LSO Osuuskunnalta vuokratuilla tonteilla. Tonttien vuokrataso on markkinaehtoinen. Konsernin päätoimipaikkoja ovat Vantaa, Forssa, Eura, Rakvere, Loo ja Riika.

Edellisessä taulukossa esitettyjen teollisten toimipaikkojen lisäksi Konsernin omistuksessa on siipikarjan alkutuotantoon liittyviä kasvattamoja Suomessa ja Virossa yhteispinta-alaltaan noin 18,3 hehtaaria.

HK Ruokatalo -konsernin teolliset toimipaikat ja niiden lattiapinta-ala on esitetty seuraavassa taulukossa:

Sijainti	Käyttötarkoitus	Käyttäjä	Pinta-ala ha
SUOMI			
Vantaa	jalostetuotanto, terminaali	HK Ruokatalo Oyj	5,67
Forssa	sikateurastamo, leikkaamo	HK Ruokatalo Oyj	2,26
Turku	jalostetuotanto, konsernihallinto	HK Ruokatalo Oyj	2,65
Tampere	jalostetuotanto, terminaali	HK Ruokatalo Oyj	0,83
Riihimäki	jalostetuotanto	HK Ruokatalo Oyj	0,43
Mellilä	sikateurastamo	Koiviston Teurastamo Oy	0,77
Outokumpu	nautateurastamo, leikkaamo	Pouttu Foods Oy	0,71
Eura	siipikarjateurastamo, jatkojalostus	Broilertalo Oy	2,34
Säkylä	siipikarjateurastamo, jatkojalostus	Broilertalo Oy	1,18
MUUT MAAT			
Rakvere, Viro	teurastamo, jalostus, terminaali	AS Rakvere Lihakombinaat	7,46
Viiratsi, Viro	porsaiden ja sianlihan tuotanto	AS Ekseko	8,50
Riika, Latvia	jalostetuotanto, terminaali	A/s Rigas Miesnieks	2,18
Loo, Viro	siipikarjateurast., jalostus, terminaali	AS Tallegg	3,44
Tabasalu, Viro	siipikarjateurastamo	AS Tallegg	0,75
Vilna, Liettua	terminaali	UAB Selingas	0,14

OIKEUDENKÄYNNIT

Yhtiön johdon käsityksen mukaan HK Ruokatalo tai Konserniin kuuluvat muut yhtiöt eivät tällä hetkellä ole osallisina eikä niitä vastaan ole vireillä oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyitä, joilla voisi olla oleellista vaikutusta Yhtiön taloudelliseen asemaan.

HENKILÖSTÖ

HK Ruokatalo -konsernin palveluksessa oli 31.12.2003 päättyneellä tilikaudella keskimäärin 5.034 henkilöä, 31.12.2002 päättyneellä tilikaudella keskimäärin 4.882 henkilöä ja 31.12.2001 päättyneellä tilikaudella keskimäärin 4.084 henkilöä.

Markkinat ja liiketoiminta

HK Ruokatalo -konsernin päämarkkina-alueet ovat Suomi ja Baltian maat sekä Puola.

Elokuussa 2004 Yhtiö tiedotti aloittavansa strategisen yhteistyön puolalaisessa Sokolówissa 50/50 -periaatteella Danish Crownin kanssa omistetun yhteisyrityksen Saturn

Nordic Holding AB:n kautta. Saturn Nordic Holding AB omistaa enemmistön Sokolówin osakkeista. Saturn Nordic Holding -konserni konsolidoidaan suhteellisen yhdistelyn periaatteella vuoden 2004 konsernitilinpäätökseen.

HK Ruokatalo -konsernin liikevaihto ja liikevoitto maantieteellisen markkina-alueen mukaan jakautuivat tilikausina 2001-2003:

Liikevaihto (1.000 eur)

	2003		2002		2001	
Suomi	539 541	83,34 %	522 825	82,54 %	505 989	86,50 %
Baltia	107 894	16,66 %	110 618	17,46 %	78 973	13,50 %
Yhteensä	647 435	100,00 %	633 443	100,00 %	584 962	100,00 %

Liikevoitto (1.000 eur)

	2003		2002		2001	
Suomi	22 918	83,44 %	23 387	71,53 %	19 113	73,17 %
Baltia	4 547	16,56 %	9 310	28,47 %	7 009	26,83 %
Yhteensä	27 465	100,00 %	32 696	100,00 %	26 122	100,00 %

Sekä Suomen että Baltian liiketoimintoihin sisältyy jossain määrin vientiä muihin maihin.

Suomen toiminnot

MARKKINAT SUOMESSA

Suomessa lihateollisuus on elintarviketeollisuuden toimialoista jalostusarvolla mitattuna suurin. Toimialana lihateollisuus on rakenteeltaan keskittynyt, kun kahden suurimman toimijan yhteenlaskettu osuus on lähes puolet koko markkinoista. Kahden suurimman konsernin lisäksi markkinoilla on useita keskisuuria toimijoita ja joukko pieniä, paikallisia ja erikoistuneita yrityksiä. Lihan ja lihavalmisteiden tuonnin merkitys kokonaiskulutuksesta on säilynyt vähäisenä. Kaupan omien tuotemerkkien (private label) osuus markkinoista on kasvanut, mutta on Suomessa edelleen alhaisemmalla tasolla kuin EU-maissa keskimäärin. Lihatuotteissa kaupan omien merkien osuus Suomessa on Yhtiön johdon arvion mukaan noin 5 prosenttia ja siipikarjatuotteissa suurempi.

Lihankulutus henkeä kohden on Suomessa edelleen selvästi vanhojen EU-maiden keskiarvon alapuolella. Vuonna 2003 suomalainen kulutti keskimäärin 72,2 kg lihaa, missä kasvua edellisvuoteen verrattuna oli 3 prosenttia. Vuonna 2003 Suomessa kulutettiin sianlihaa 33,0 kg henkilöä kohti. Vastaavat luvut olivat naudan osalta 18,4 kg ja siipikarjanli-

han osalta 15,8 kg. Kokonaiskulutuksesta lihavalmisteiden osuus oli noin 38 prosenttia eli noin 27,2 kg henkeä kohden. Ruokamakkarat edustavat yli puolta, täyslihalleikkeet noin viidennestä ja leikkelemakkarat runsasta kuudennesta lihavalmisteiden kokonaiskulutuksesta.

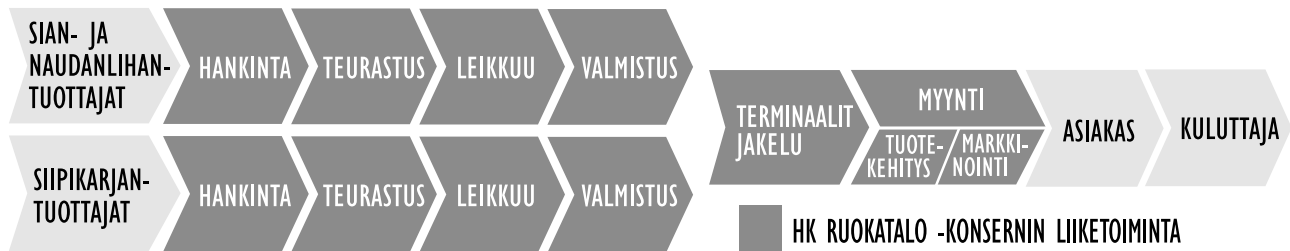
Pitkällä aikavälillä (1970-2003) lihankulutuksessa on tapahtunut selvä muutos: sianliha on säilyttänyt asemansa, mutta naudanlihan kulutus on laskenut tasaisesti lukuun ottamatta vuotta 2003. Vastaavasti siipikarjanlihan kulutus on kasvanut voimakkaasti ja lähestynyt naudanlihan kulutuksen tasoa. Kokonaiskulutus on kasvanut lukuun ottamatta 1990-luvun alun lamavuosia. Vuonna 2003 sianliha vastasi kokonaiskulutuksesta 46 prosenttia, naudanliha 25 prosenttia ja siipikarjanliha yhteensä 22 prosenttia.

Lihantuotanto on kasvanut Suomessa lähes neljänneksen Suomen EU-jäsenyyden aikana. Voimakkaimmin on kasvanut siipikarjanlihan tuotanto, jonka määrä on lähes kaksinkertaistunut. Myös sianlihan tuotanto on kasvanut, kun taas naudanlihan tuotanto on säilynyt vakaalla, kansallisen omavaraisuuden turvaavalla tasolla. Kaikkiaan Suomessa tuotettiin lihaa vuonna 2003 noin 370 miljoonaa kiloa.

Tilalta asiakkaalle -ydinprosessi Suomessa:

TILALTA ASIAKKAALLE -YDINPROSESSI SUOMESSA

Suomen markkinat ovat osa EU:n sisämarkkinoita. Kansainväliset muutokset hinnoissa ja tarjonnassa säätelevät hinnanmuodostusta ja kilpailutilannetta myös Suomessa. Raaka-aine muodostaa merkittävimmän kuluosan lopputuotteessa ja raaka-aineen hinta seuraa kansainvälistä kysyntää ja tarjontaa erityisesti sianlihassa. Sianlihassa raaka-aineen hinta on noussut vuoden 2004 aikana, mutta suomalaisesta hinnoittelukäytännöstä johtuen raaka-aineen hinnannousu voidaan siirtää myyntihintoihin viiveellä.

YDINPROSESSI

HK Ruokatalo -konsernin ydinprosessi muodostaa laajimmillaan katkeamattoman tuotantoketjun tilalta asiakkaalle. Siihen sisältyy teuraseläinten kasvatustoiminta, raaka-aineen hankinta, teurastus, lihan leikkaus, tuotteiden valmistus, logistiikka ja kaupalliset toiminnot. Konsernin toiminnan kulmakivenä on tämän ydinprosessin vaiheiden tehokas hallinta ja jatkuva kehittäminen.

Suomen ydinprosessi muodostuu kahdesta linjasta, sian- ja naudanlihasta sekä siipikarjalihasta, joilla on yhteinen logistiikka sekä myynti, tuotekehitys ja markkinointi.

RAAKA-AINEHANKINTA JA OHJAUS

LSO Foods Oy hankkii Konsernin suomalaiselle teollisuudelle sikoja ja nautoja. Siipikarjan hankinnan hoitaa Broilertalo Oy. Hankinta perustuu lihantuottajien kanssa tehtyihin tuotantosopimuksiin. Kaikki tuotantosopimukset tuottajien kanssa perustuvat markkinaehtoiseen hinnoitteluun.

LSO Foods Oy:llä on noin 8.000 sianlihan ja naudanlihan sopimustuottajaa, jotka vuonna 2003 tuottivat 76,2 miljoonaa kiloa sianlihaa ja 18,2 miljoonaa kiloa naudanlihaa. Broilertalo Oy:n hankinta oli vuonna 2003 42,0 miljoonaa kiloa. Siipikarjanliha tuli kokonaisuudessaan yhtiön sopimustuottajilta, joiden lukumäärä on noin 170.

Liiketoiminnan tehokkuudelle ja kannattavuudelle keskeistä on ohjata raaka-ainevirrat niin, että Konsernin

teollisuuden tarvitsema liha on aina saatavilla. Prosessina hankinta alkaa kasvatuseläinten välityksestä tuottajalle ja päättyy eläimen teurastukseen. Sopimuskasvatuksen ansiosta Konserni pystyy ohjaamaan seuraavan kuuden kuukauden raaka-ainetarjonnan suhteellisen tarkasti, mikä helpottaa hankinnan ja jalostuksen tarpeiden koordinoitua.

HK Ruokatalo -konsernin Suomessa toimivien yksiköiden lihan hankinta ja ostot vuonna 2003 (miljoonaa kiloa):

	miljoonaa kiloa	osuus konsernin lihan käytöstä, %
Oma teuraseläinhankinta Suomesta		
- Sika	76,2	54,6
- Siipikarja	42,0	30,0
- Nauta	18,2	13,1
- Muut	0,0	0,0
Oma hankinta yhteensä	136,4	97,7
Ostot Suomesta	3,1	2,2
Lihaa Suomesta yhteensä	139,5	99,9
Tuonti omaan teollisuuteen	0,00	0,0
Tuonti välitettäväksi muille	0,10	0,1
Lihankäyttö yhteensä	139,6	100,0

TEURASTUS JA LEIKKU

HK Ruokatalo -konserni on suurin suomalaisen lihan käsitelijä. Vuonna 2003 Konserni käytti lähes 140 miljoonaa kiloa liharaaka-ainetta. Siitä noin 60 prosenttia meni kuluttajapakattuina lihoina kaappoihin tai raaka-aineksi asiakkaille kotimaassa ja ulkomailla. Loput 40 prosenttia Konserni käytti itse raaka-aineena makkaroihin, leikkeleisiin ja valmisruokiin.

Konsernilla on sikateurastamot Forssassa ja Mellilässä sekä nautateurastamo Outokummussa. Lisäksi Yhtiöllä on Atria Oyj:n kanssa sopimus nautojen teurastamisesta Kauhajoen teurastamolla. Broilertalo Oy:llä on broilerteurastamo Eurassa ja kalkkunateurastamo Säkylässä

VALMISTUS

Valmistusteollisuuteen kuuluvat lihan, lihavalmistajien ja valmisruokien tuotanto. Konsernin jalostusteollisuuden tuotantolaitokset sijaitsevat Vantaalla, Turussa, Tampereella ja Riihimäellä. Siipikarjatuotteita valmistetaan Eurassa ja Säkylässä. Lisäksi konserni käyttää myös alihankintapalveluja tuotteidensa valmistukseen. Konsernin jalostusteollisuuden tavoitteena on valmistaa laadukkaita tuotteita kustannustehokkaasti.

Konserni valmistaa sian, siipikarjan ja naudan lihaa kuluttajapakattuna eri muodoissaan, esimerkiksi valmiiksi marinoituina suikaleina ja paistovalmiina pihveinä. Lihavalmistajien tuotteita ovat muun muassa erilaiset makkarat, kolkilihaleikkeleet ja leivänpäälliset. Valmisruokateollisuuden lopputuotteita ovat muun muassa valmiit mikroateriat, kypsät jauhelihatuotteet, pizzat ja ruokasalaatit.

TERMINAALIT JA JAKELU

Konsernilla on Vantaan ja Tampereen tuotantolaitosten yhteydessä terminaalit, joissa tapahtuu asiakaskohtainen keräily sekä tuotteiden lähetys keskusliikkeille ja muille asiakkaille. Vähittäiskauppatuotteiden jakelussa päävastuu on kaupalla, oman jakelun osuus oli vuoden 2003 lopussa noin viisi prosenttia. Suurkeittiöille (Horeca) ja teollisuudelle tapahtuva jakelu on pääosin omassa ohjauksessa.

Konsernin liiketoiminnalle on ominaista lyhyt tilauskanta tuoretuotteiden suhteellisen lyhyen säilyvyyden vuoksi. Tilausten toimittaminen tapahtuu pääosin tilausta seuraavan 48 tunnin aikana, jolloin toimitusvarmuus muodostuu keskeiseksi menestystekijäksi. HK Ruokatalon toimitusvarmuus touko-elokuussa 2004 oli 99,5 prosenttia.

MYYNТИ

Konsernin menestyksen yhtenä avaintekijänä on vahvat ja tunnetut tuotemerkit: HK, Kariniemen ja Popsi. Konsernin päätuotteet Suomessa ovat tuoreet HK-lihat, HK-lihavalmistajat ja valmiit ruoat, Kariniemen siipikarjatuotteet ja Popsi-lihavalmistajat. Kaikkiaan konsernilla on valikoimissaan tällä hetkellä noin 700 tuotenimikettä, joista tunnetuin on HK Sininen Lenkki. Omien tuotemerkkien lisäksi konserni valmistaa kaupan tuotemerkkejä.

Konserni on markkinajohtaja lihavalmistajien ja siipikarjatuotteissa Suomessa. Konsernin markkinaosuus vähittäiskaupan myymästä siipikarjanlihasta on 54,3 prosenttia mukaan lukien konsernin kaupalle valmistamat merkit. Lihavalmistajien markkinaosuus oli noin 29,5 prosenttia mukaan lukien kaupan merkit. Teollisuuden pakkaamasta lihasta konsernin valmistamien tuotteiden osuus oli 21,5 prosenttia ja valmisruoista 14,0 prosenttia. (AC Nielsen 8/2004, liukuva 12 kk arvosta). Suurkeittiösektorilla konsernin markkinaosuus oli tammi-kesäkuussa 2004 33,8

prosenttia arvosta (ETL: Lihateollisuuden myyntitilasto elokuu 2004).

Vuonna 2003 konsernin kotimaan myynti oli 498,6 milj. euroa, josta vähittäiskaupan osuus oli 60 prosenttia. Kotimaan myynti jakautui tuoteryhmittäin seuraavasti: lihavalmistajat 30 prosenttia, tuore liha 30 prosenttia, siipikarja 20 prosenttia, valmisruoka 8 prosenttia ja muut 12 prosenttia. Yhtiön johdon arvion mukaan konsernin myynnin kasvu Suomessa on lähivuosina noin 2-3 prosentin tasoa vuodessa.

HK Ruokatalon vienti Suomesta vuonna 2003 oli 42,9 milj. euroa eli noin seitsemän prosenttia konsernin liikevaihdosta. Sianlihan tärkeimmät vientimaat ovat Japani ja Venäjä. Siipikarjanlihan vienti kohdistuu pääasiassa Venäjälle ja Baltian maihin. Jalostettujen tuotteiden osalta konsernin päämarkkinat viennissä ovat Ruotsi ja Viro.

TOIMINTAJÄRJESTELMÄ

HK Ruokatalon toimintajärjestelmään kuuluu laadun- ja ympäristönhallinta sekä omavalvonta. Järjestelmä toimii sidosryhmien odotusten ja tarpeiden huomioon ottamisessa, toimintatapojen yhtenäistämässä, suunnitelmallisuuden luomisessa ja yhdessä sovittujen päämäärien saavuttamisessa.

HK Ruokatalolla, LSO Foods Oy:llä, Broilertalo Oy:llä ja Food Kuljetus Oy:llä on koko tuotantoketjun kattavat ISO 9001:2000 -standardin mukaiset sertifioidut laatu- ja ympäristöjärjestelmät. Kaikilla näiden yhtiöiden tuotantolaitoksilla on EU-hyväksyntä. Lisäksi sikateurastamoilla ja leikkaamoilla on Yhdysvaltain maatalousministeriön USDA-hyväksyntä.

Konsernin tavoitteena on valmistaa kuluttajille elintarvikkeita niin, että ympäristölle aiheutetaan mahdollisimman vähän haittaa. Ympäristönäkökohdat vaikuttavat ydinprosessin kaikissa vaiheissa. ISO 14001-standardin mukainen ympäristönhallintajärjestelmä on rakennettu paikkakuntakohtaisesti. Se on käytössä Yhtiön tuotantolaitoksilla Vantaalla, Riihimäellä, Forssassa, Tampereella, Turussa, Eurassa ja Säkylässä sekä tytäryhtiö Food Kuljetus Oy:ssä.

Konsernin Suomen tuotantolaitoksilla on lakisääteisiä vaatimuksia laajempi omavalvontajärjestelmä varmistamassa tuotteiden turvallisuutta ja laatua.

Baltian toiminnot

Konsernin toiminta kattaa kaikki Baltian maat: Viron, Latvian ja Liettuan. Konsernin Baltian toiminnoista sian- ja naudanlihan osalta vastaa Rakvere-konserni ja siipikarjanlihan osalta Talleg-konserni. Konsernin liiketoiminta Baltian markkina-alueella on tarkoitus organisoida maakohtaisen jaottelun sijaan koko Baltian aluetta koskevaksi.

Konsernin Baltian toiminnoissa keskeisenä toimenpiteenä on ydinprosessin toimintojen hiominen ja konsernin synergiaetujen hyödyntäminen. EU-jäsenyys on luonut

Baltiaan yhteisen markkina-alueen, mikä parantaa Konsernin toimintaedellytyksiä. Yhtiön johdon arvion mukaan Baltian liiketoimintojen liikevaihdon vuotuinen kasvu on lähivuosina 5-10 prosentin tasolla.

HK Ruokatalo on mukana kehittämässä Baltian liha-teollisuutta pitkäjännitteisesti. Siksi Konsernin Baltian tytäryhtiöiden toimintaedellytyksiä vahvistetaan jatkuvasti. Baltian liiketoiminnan taloudellinen merkitys Konsernille on kasvanut jatkuvasti.

MARKKINAT BALTIASSA

Liha-alalla EU-jäsenyyteen valmistautuminen on tuonut muutoksia Baltiassa. Yritysten lukumäärä on viime vuosina vähentynyt ja jäljelle jääneet ovat investoineet toimintansa tehostamiseen merkittävästi kansainvälisten sijoitusten ja EU:n tuella. Virossa ja Latviassa viisi suurinta lihateollisuusyritystä hallitsee markkinoista yli 80 prosenttia. Liettuassa markkinat ovat voimakkaassa muutoksessa ja alan toimijoita on paljon.

EU-jäsenyyden myötä Baltian maiden markkinat avautuvat sekä sisäiselle että EU-alueen kilpailulle. Maantieteellisen sijaintinsa vuoksi tuonnin uskotaan näkyvän voimakkaimmin Liettuassa. Käynnissä oleva kaupan rakennemuutos ja tiivistyvä ketjuuntuminen vaikuttavat lihateollisuuden kilpailutilanteeseen. Kaupan ketjut keskittävät ostojaan, jolloin lihateollisuuden on pystyttävä vastaamaan kaupan haasteisiin osoittamalla toimitusvarmuutensa kasvavilla volyymeilla. Lihateollisuudessa tuotantoprosessin ja logistiikan hallinta on noussut keskeiseksi kilpailutekijäksi. Toisaalta päivittäistavaroiden, myös tuoretuotteiden, kauppa on siirtynyt viime vuosina kasvavassa määrin toreilta ja halleista suurmyymälöihin, mikä lisää lihateollisuuden mahdollisuuksia. Huolimatta kuluttajien laatu tietoisuuden lisääntymisestä ja tuotemerkkien merkityksen kasvusta, tärkein kulutusta ohjaava tekijä on edelleen tuotteiden hinnoittelu.

Lihan kulutus henkeä kohden on Baltiassa selvästi alle Suomen ja vanhojen EU-maiden keskitason. Vuonna 2001 Virossa kulutettiin lihaa henkeä kohden keskimäärin 63,4 kg, joka on 35 prosenttia alle vanhojen EU-maiden keskimääräisen kulutuksen. Liettuassa kulutus henkeä kohden oli 61,0 kg ja Latviassa vain 42,8 kg. Kulutusarvot ovat ilman harmaita markkinoita. Baltiassa kulutus on painottunut sianlihaan, jota on noin puolet kulutuksesta. Siipikarjanlihan osuus on Virossa ja Latviassa noin kolmannes kokonaiskulutuksesta, mutta Liettuassa vain noin 15 prosenttia.

Yhtiön johdon arvion mukaan lihan kulutus Baltiassa kasvaa EU:n keskimääräistä tasoa nopeammin. Erityisesti siipikarjanlihan suosio on kasvanut Baltiassa. Kulutuksen odotetaan siirtyvän kaikissa Baltian maissa pidemmälle valmistettuihin, korkeamman jalostusarvon tuotteisiin.

AS RAKVERE LIHAKOMBINAAT

Rakvere-konserni on liikevaihdoltaan Baltian suurin lihateollisuusyritys ja se toimii kaikissa Baltian maissa. Sen ydinliiketoiminta-alueita ovat sianliha sekä lihajalosteet; erityisesti keittomakkarat ja nakit, joissa se on markkinajohtaja Virossa ja Latviassa (AC Nielsen 12/2003, volyymista) sekä merkittävä toimija Liettuassa. Rakvere-konsernin liikevaihto oli 74,5 miljoonaa euroa vuonna 2003. Henkilöstön lukumäärä vuoden 2003 lopussa oli 1.326.

Konsernin osaksi Rakvere tuli elokuussa 1998, kun HK Ruokatalo osti 80 prosentin osuuden Rakveren osakkeista. Kauppa liittyi Konsernin kansainvälistymisstrategiaan. HK Ruokatalon nykyinen omistusosuus Rakveressa on 95,7 prosenttia.

Rakveren toiminta nojaa vahvasti omaan raaka-ainetuotantoon, mikä suojaa sitä raaka-aineiden hintaheilahtelujen vaikutuksilta ja turvaa laadukkaan raaka-aineen saannin. Rakvere on Viron suurimman sianlihantuottajan AS Eksekon pääomistaja. AS Ekseko tuotti vuonna 2003 lähes 94.000 lihasikaa Rakveren teurastettavaksi. Lisäksi Rakvere sai 80.000 lihasikaa sopimuskasvattajiltaan. AS Ekseko on merkittävästi tehostanut toimintaansa, lisännyt henkilöstön koulutusta ja uudistanut eläinkantaa hyvätuottoisilla roduilla. Tämän ansiosta se pystyy toimittamaan kaiken Rakveren lihavalmisteissa tarvittavan sianliharaaka-aineen.

Rakvere-konsernilla on tuotantolaitokset Virossa ja Latviassa. Laitokset saivat EU-hyväksynnän vuoden 2003 syksyllä. Logistiikkakeskukset sijaitsevat Riiassa ja Vilnassa.

Rakvere on Viron suurin liha-alan yritys noin 34 prosentin markkinaosuudella vähittäiskaupassa (AC Nielsen 12/2003, volyymista). Päätuotemerkki Rakveren lisäksi sillä on edullisempien tuotteiden sarja Valla ja siipikarjanlihan tuotemerkki Järlepa. Tuorelihan markkinoilla Rakvere on Yhtiön johdon arvion mukaan markkinajohtaja noin 40 prosentin markkinaosuudella. Lihavalmisteissa sen kokonaismarkkinaosuus Virossa on noin 34 prosenttia (AC Nielsen 12/2003, volyymista).

Rakveren tytäryhtiö Rigas Miesnieks on lihavalmisteiden jalostaja ja markkinoija Latviassa. Yhtiö on markkinajohtaja lihavalmisteissa noin 18 prosentin markkinaosuudella (AC Nielsen 12/2003, volyymista). Erityisen suuri markkinaosuus yhtiöllä on nakeissa ja keittomakkarissa.

Liettuassa Rakvere markkinoi Klaipedos Maistas -tuotteita, joiden tuotemerkin sekä myynti- ja jakeluorganisaation Konserni osti vuonna 2001. Klaipedos Maistas on Liettuan arvostetuimpia lihatuotemerkkejä. Klaipedos Maistas -lihavalmisteiden markkinaosuus Liettuassa oli hieman yli 5 prosenttia vuonna 2003 (AC Nielsen 12/2003, volyymista).

Rakvere-konsernin päätuotteita ovat nakit ja grillimakkarat, joiden osuus yhtiön lihavalmistetuotannosta vuonna

2003 oli 48 %. Leikkelemakkaroiden osuus vuonna 2003 oli 28 % ja kestromakkaroiden 13 %.

Konsernin suurin asiakasryhmä on vähittäiskauppa 63,8 prosentin osuudella vuonna 2003. Muu liikevaihto jakautui seuraavasti: tukkukauppa 21,8 prosenttia, teollisuus 9,6 prosenttia ja suurkeittiöt 4,7 prosenttia. Maantieteellisesti liikevaihdosta syntyi Virossa 61 prosenttia, Latviassa 25 prosenttia, Liettuassa 12 prosenttia ja muissa maissa noin 2 prosenttia.

ASTALLEGG

Tallegg on Viron suurin siipikarjanlihan ja kananmunien tuottaja. Tallegilla on tytäryhtiöt Latviassa ja Liettuassa. Tallegin liikevaihto oli 34,2 miljoonaa euroa vuonna 2003. Tallegin palveluksessa oli vuoden 2003 lopussa 814 henkilöä.

HK Ruokatalo -konserniin Tallegg on kuulunut syyskuusta 2001 lähtien ja vuoden 2004 aikana HK Ruokatalo nosti omistussuutensa nykyiseen 100 prosenttiin.

Tallegg on Viron ainoa merkittävä kotimaisen broilerinlihan tuottaja. Tallegin tuotanto on pitkälle integroitu, ja Yhtiö hoitaa koko arvoketjun alusta loppuun. Tallegg tuottaa emolinnut ja untuvikot, valmistaa tarvittavat rehut, kasvattaa linnut, teurastaa ne ja jalostaa tuotteiksi, jotka se itse markkinoi. Tämä antaa yhtiölle joustavuutta erilaisten markkinaheilahdusten varalle.

Tallegilla on kaksi tuotantolaitosta Tallinnan välittömässä läheisyydessä. Tabasalun tuotantolaitos on keskittynyt siipikarjan teurastukseen, Loossa sijaitsevassa tuotantolaitoksessa on lisäksi tuotantoa ja jalostusta. Vuonna 2003 Tallegin tuotanto oli 16,3 miljoonaa kiloa, josta hieman yli puolet markkinoitiin Viroon, loput Latviaan ja Liettuuan. Tallegg pystyy lisäämään tuotantoaan kulutusta vastaavasti laajan investointiohjelmansa ansiosta. Tallegg on modernisoinut tuotantotiloja ja koneitaan sekä saanut kaikille tuotantolaitoksilleen EU-hyväksynnän.

Tuotteita myydään Tallegg-tuotemerkillä Virossa, Tabita-tuotemerkillä Latviassa ja Selingas-tuotemerkillä Liettuassa. Tallegin osuus Viron siipikarjanlihan kokonaismarkkinoista on Yhtiön johdon arvion mukaan 35 prosenttia ja tuoreen siipikarjanlihan markkinoista yli 90 prosenttia. Latviassa Tallegg oli toiseksi suurin 18 prosentin markkinaosuudellaan. Liettuassa Tallegin markkinaosuus oli noin kuusi prosenttia vuonna 2003. Kananmunien tuottajana osakkuusyhtiö AS Eesti Munatooted on Viron suurin noin 40 prosentin markkinaosuudella.

Vuonna 2003 Tallegin liikevaihdosta 83 prosenttia tuli siipikarjanlihasta ja -lihavalmisteista, 15 prosenttia kananmunista, ja loput rehuista ja muusta.

Maantieteellisesti Tallegin liikevaihto jakautui seuraavasti: Viro 65 prosenttia, Latvia 22 prosenttia ja Liettua 13

prosenttia. Yhtiön kasvu on viime vuosina tullut suurelta osin Latvian ja Liettuan markkinoilta.

Puolan toiminnot

HK Ruokatalo toimii Puolassa Danish Crownin kanssa 50/50 periaatteella omistetun yhteisyrityksen Saturn Nordic Holding AB:n kautta. Saturn Nordic Holding AB on ruotsalainen yhtiö, jonka ainoana tehtävänä on omistaa Puolan suurimpiin liha-alan toimijoihin kuuluvan Sokolówin osakkeita. Saturn Nordic Holding AB:n omistusosuus Sokolówissa nousee 25.10.2004 päättyneen ostotarjouksen ja 28.10.2004 toteutettujen järjestelyiden seurauksena 72,82 prosenttiin.

Saturn Nordic Holding AB on ilmoittanut julkisen ostotarjouksen julkistamisen yhteydessä, että sen tavoitteena on hankkia enemmistö Sokolówissa. Saturn Nordic Holding AB:lla ei ole ostotarjouksen toteuttamisen jälkeen lunastusvelvollisuutta Sokolówin muiden osakkeenomistajien osakkeisiin liittyen.

Saturn Nordic Holding -konserni konsolidoidaan suhteellisen yhdistelyn periaatteella HK Ruokatalon vuoden 2004 konsernitilinpäätökseen. HK Ruokatalo -konsernin taseessa oli 30.9.2004 osakkuusyhtiö Saturn Nordic Holding AB:sta johtuvaa, vielä tase-erille kohdistamatonta konserniaktiivaa 12,3 miljoonaa euroa, mikä Yhtiön johdon arvion mukaan kasvaa Saturn Nordic Holding AB:n lisättyä omistustaan Sokolówissa 52,64 prosentista 72,82 prosenttiin. HK Ruokatalon sijoitus Saturn Nordic Holding AB:n osakkeisiin on kirjanpitoarvoltaan 38,8 miljoonaa euroa.

HK Ruokatalon ja Danish Crownin teollinen osaaminen ja vakiintuneet jakelukanavat yhdistettynä Sokolówin tuotantolaitoksiin ja markkina-asemaan Puolassa luovat vakaan pohjan yhtiön kehittämiseksi. Vienti läntiselle EU-alueelle luo kasvumahdollisuuksia, joita vahvistavat HK Ruokatalon ja Danish Crownin resurssit. Yhteistyömahdollisuuksia on lisäksi raaka-aineen hankinnassa, teurastuksessa ja tuotannon koordinoinnissa. Yhtiön johdon arvion mukaan Puolan liiketoiminnan liikevaihdon kasvu on lähivuosina keskimäärin 10 prosenttia vuodessa.

MARKKINAT PUOLASSA

Puolan lihateollisuus on erittäin hajanainen. Suurimpien toimijoiden markkinaosuudet vaihtelevat 5-10 prosentin välillä tuoteryhmästä riippuen. Puolan lihateollisuuteen on viime vuosina virrannut kansainvälisiä investointeja ja useita tuotantolaitoksia on modernisoitu EU-vaatimukset täyttäväksi. Yhtiön näkemyksen mukaan EU:n teurastamoteollisuudelle asettamat standardit tulevat kuitenkin aiheuttamaan etenkin pienten teurastamoiden sulkemisia.

Tuotantoketju on tyypillisesti pitkälle integroitunut, usein jopa kasvatuksesta vähittäismyyntiin. Suurimmat li-

hayhtiöt, kuten Sokolów, ovat pyrkineet rakentamaan koko tuotantoketjun rehuista ja kasvatuksesta kauppaan laadukkaan raaka-aineen saannin ja tuotteiden tasalaatuisuuden turvaamiseksi. Lihatuotteiden jakelussa lihayhtiöiden omat myymäläketjut ja itsenäiset tukkumyyjät ovat edelleen merkittävässä asemassa, vaikka monikansalliset kaupan ketjut ovat vallanneet vähittäiskaupan markkinoita.

Lihantuottajana Puolalla on pitkät perinteet ja maa on uusista EU-jäsenmaista tuotannoltaan suurin sian-, siipikarjan- ja naudanlihassa. Vuonna 2002 Puolassa tuotettiin noin 1.900 milj. kiloa sianlihaa, lähes 800 milj. kiloa siipikarjanlihaa ja yli 300 milj. kiloa naudanlihaa. Kaikista EU-maista Puola on neljänneksi suurin sianlihan tuottaja ja kuudenneksi suurin siipikarjanlihan tuottaja. Yhtiön johto uskoo, että Puolan maatalouden mukaantulo EU-tukien piiriin kasvattaa keskimääräistä tilakokoa ja tehostaa tuotantoa merkittävästi.

Lihan kulutus henkeä kohden on Puolassa selvästi alle vanhojen EU-maiden keskitason. Vuonna 2001 puolalainen kulutti lihaa keskimäärin 70,5 kg. Kaksi kolmasosaa kulutuksesta oli sianlihaa ja vajaa neljäsosa siipikarjanlihaa. Sianlihan kulutus henkeä kohden on Puolassa yli vanhojen EU-maiden keskiarvon.

SOKOLÓW

Sokolów on Puolan kahden suurimman liha-alan yhtiön joukossa. Sokolówin markkinaosuus Puolan lihateollisuudessa on Yhtiön johdon arvion mukaan 5-10 prosenttia tuoteryhmästä riippuen. Sen erityisenä vahvuutena on sianlihan jalostus, mutta yhtiö on merkittävä toimija myös naudanlihan ja siipikarjanlihan markkinoilla. Sokolów on ainoa maanlaajuisesti toimiva liha-alan yhtiö Puolassa. Sokolów-konsernin liikevaihto vuonna 2003 oli 1.037,1 miljoonaa zlotya (235,7 miljoonaa euroa) ja sen palveluksessa oli keskimäärin 3.342 henkilöä.

Sokolówilla on omistuksessaan neljä eläintuotantoyksikköä, jotka tuottavat raaka-ainetta yhtiön teurastamoille. Kasvava osa tarvittavasta raaka-aineesta hankitaan sopimus-

kasvattajilta. Oma tuotanto ja sopimustuotanto vastaavat yli puolta yhtiön raaka-ainetarpeesta. Sokolów toimittaa myös välitysporsaita ja emakoita sopimuskasvattajille. Sokolówin tavoitteena on edelleen parantaa käytettävää eläinainesta yhdessä sopimustuottajien kanssa jalostuksen avulla.

Sokolówilla on kuusi tuotantolaitosta Puolassa. Tuotantolaitokset sijaitsevat Sokolówissa, Czyzewissa, Jaroslawissa, Tarnówissa, Kolossa ja Debicassa. Laitokset on rakennettu tai perusteellisesti uusittu viimeisen kymmenen vuoden aikana yhtiön läpikäymän voimakkaan kehittämissohjelman myötä. Kaikilla tuotantolaitoksilla sekä EU:n viranomaisten että Yhdysvaltain maatalousministeriön (USDA) vientihyväksyntä. Sokolówin päivittäinen tuotantokapasiteetti on noin 1.200 tonnia. Logistiikka on keskitetty kolmeen terminaaliin. Sokolówin tavoitteena on edelleen tehostaa tuotantokapasiteetin käyttöä sekä siirtyä integroituun tuotantoketjuun tulevaisuudessa.

Sokolówin tuotemerkit ovat tunnetuimpien joukossa kotimaassaan. Sokolów, yhtiön päätuotemerkki, on keskitynyt keskihintaluokan lihatuotteisiin. Sokolów valmistaa Gold-tuotemerkillä premium-luokan lihatuotteita, esimerkiksi salamia ja suolalihaa. Babuni-tuotemerkin alla on perinteisillä puolalaisilla resepteillä valmistetut tuotteet. Lisäksi yhtiö valmistaa Odrobina-siipikarjatuotteita ja alemman hintaluokan Gratka-tuotteita.

Sokolówin liikevaihto tuoteryhmittäin jakautui vuonna 2003 seuraavasti: Tuore liha 34 prosenttia, lihavalmisteet 45 prosenttia ja säilykkeet 10 prosenttia. Loput liikevaihdosta tuli palveluista ja sivutuotteista.

Sokolówilla on Puolassa noin 40 omaa myymälää ja noin 160 Sokolów-nimen alla franchising-periaatteella toimivaa myymälää. Yhtiön tuotteiden tukkumyyjiä on noin 60. Sokolówin myynti jakautui vuonna 2003 seuraavasti: Sokolówin oma myymäläverkosto 28 prosenttia, vähittäiskauppa 23 prosenttia, tukkuliikkeet 25 prosenttia, vienti 14 prosenttia ja muut 10 prosenttia. Tärkeimmät vientimaat ovat Keski-Euroopassa.

Sokolów-konsernin taloudellista kehitystä vuosina 2002-2003 on kuvattu seuraavassa taulukossa:

Sokolów -konserni

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2003 (Milj. PLN)	1.1.-31.12.2003 (Milj. eur)	1.1.-31.12.2002 (Milj. PLN)	1.1.-31.12.2002 (Milj. eur)
Liikevaihto	1037,1	235,7	916,0	237,5
Liikevoitto	27,2	6,2	9,0	2,3
-% liikevaihdosta	2,6 %	2,6 %	1,0 %	1,0 %
Tilikauden voitto	19,1	4,3	3,7	1,0
-% liikevaihdosta	1,8 %	1,8 %	0,4 %	0,4 %
TASE	31.12.2003 (Milj. PLN)	31.12.2003 (Milj. eur)	31.12.2002 (Milj. PLN)	31.12.2002 (Milj. eur)
Pysyvät vastaavat	316,7	67,4	339,3	84,4
Vaihtuvat vastaavat	217,7	46,3	187,0	46,5
Vastaavaa yhteensä	534,4	113,7	526,3	130,9
Oma pääoma	265,0	56,4	254,5	63,3
Vähemmistöosuus	5,1	1,1	5,2	1,3
Varaukset	10,6	2,3	23,4	5,8
Vieras pääoma				
-Pitkäaikainen	49,8	10,6	52,2	13,0
-Lyhytaikainen	203,8	43,3	191,0	47,5
Vastattavaa yhteensä	534,4	113,7	526,3	130,9
KASSAVIRRAT	1.1.-31.12.2003 (Milj. PLN)	1.1.-31.12.2003 (Milj. eur)	1.1.-31.12.2002 (Milj. PLN)	1.1.-31.12.2002 (Milj. eur)
Liiketoiminnan rahavirta, netto	39,2	8,9	42,4	11,0
Investointien rahavirta, netto	-21,5	-4,9	-4,1	-1,1
Rahoituksen rahavirta, netto	-6,8	-1,5	-36,3	-9,4

Sokolów-konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat luvut perustuvat Sokolówin vuoden 2003 vuosikertomukseen. Tuloslaskelman luvut ja kassavirrat on muunnettu Puolan zlotyista euroiksi käyttäen Euroopan Keskuspankin julkaisemia keskimääräisiä valuuttakursseja (2003: 4,3996 ja 2002: 3,8574) ja taseen luvut käyttäen Euroopan Keskuspankin julkaisemia vuoden lopun päätöskursseja (2003: 4,7019 ja 2002: 4,0210). Sokolów on noudattanut vuosien 2002 ja 2003 tilinpäätöksissään Puolan kirjanpitolainsäädäntöä. Yhtiön johdon tietämyksen mukaan Puolan kirjanpitolainsäädännön mukainen Sokolówin tilinpäätöskäytäntö ei olennaisilta osin poikkea HK Ruokatalon noudattamasta tilinpäätöskäytännöstä. Vuodesta 2005 lähtien Sokolówin konsernitilinpäätös laaditaan IFRS-säännöksiä noudattaen.

Sokolów on julkaissut osavuosiokatsauksen vuoden 2004 ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta. Sokolów-konsernin liikevaihto oli 666,5 miljoonaa zlotya (140,8 miljoonaa euroa), kun vuoden 2003 vastaavalla kaudella liikevaihto

oli 461,8 miljoonaa zlotya (108,1 miljoonaa euroa). Viennin osuus myynnistä kasvoi 28,1 prosenttiin vuoden 2003 ensimmäisen puoliskon 16,8 prosentista. Liiketoiminnan tulos oli 16,4 miljoonaa zlotya (3,5 miljoonaa euroa), kun vuoden 2003 ensimmäisellä puoliskolla liiketoiminnan tulos oli 9,2 miljoonaa zlotya (2,2 miljoonaa euroa). Nettotulos oli 24,7 miljoonaa zlotya (5,2 miljoonaa euroa), kun vuoden 2003 vastaavalla kaudella nettotulos oli -0,9 miljoonaa zlotya (-0,2 miljoonaa euroa). Luvut on muunnettu Puolan zlotyista euroiksi käyttäen katsauskauden keskimääräisiä valuuttakursseja (1-6/2004: 4,7324 ja 1-6/2003: 4,2720).

Sokolów arvioi liikevaihtonsa ja tuloksensa paranevan edelleen vuoden 2004 toisella puoliskolla ottaen huomioon melko myönteiset kansantalouden ennusteet, asteittain kasvavan kulutuskysynnän ja odotetun naudanlihan raaka-ainehinnan laskun sekä EU-jäsenyyden myötä parantuneet vientimahdollisuudet. Merkittävimmät epävarmuustekijät odotetulle taloudelliselle kehitykselle ovat raaka-ainehintojen

nousu, ns. harmaiden markkinoiden vaikutukset ja Puolan zlotyn vahvistumisen mahdollinen vaikutus viennin kannattavuuteen. Sokolów julkaisee osavuosisikatsauksen vuoden 2004 kolmannelta neljännekseltä arviolta 12.11.2004.

Investoinnit ja laajentumismahdollisuudet

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Konserni on investoinut vuodesta 1998 lähtien kansainvälisen liiketoimintansa kasvattamiseen lähinnä yritysostoin Baltian maissa ja Puolassa. HK Ruokatalo on vuodesta 2002 alkaen asteittain kasvattanut omistustaan Puolan johtaviin kuuluvassa lihateollisuusyrityksessä, Varsovan pörssissä noteeratussa, Sokolówissa. Elokuussa 2004 HK Ruokatalo tiedotti aikovansa aloittaa strategisen yhteistyön Sokolówissa tanskalaisen Danish Crownin kanssa Saturn Nordic Holding AB -nimisen yhteisyrityksen kautta. HK Ruokatalo ja Danish Crown ovat sopineet omistavansa ja rahoittavansa Saturn Nordic Holding AB:n 50/50 periaatteella. Syyskuussa 2004 HK Ruokatalo siirsi omistamansa 30,10 prosentin osuuden Sokolowissa yhteisyritykselle, joka siirron jälkeen omisti 52,64 prosenttia Sokolówin osakekannasta. Puolan arvopaperimarkkinalainsäädännön mukaisesti omistajan, jonka hallussa on enemmän kuin puolet kaikista pörssiyhtiön osakkeiden tuottamista äänistä, tulee tehdä muille osakkeenomistajille julkinen ostotarjous. Saturn Nordic Holding AB:n omistusosuus Sokolówissa nousee 25.10.2004 päättyneen ostotarjouksen ja 28.10.2004 toteutettujen järjestelyiden seurauksena 72,82 prosenttiin.

HK Ruokatalon sijoitus Saturn Nordic Holding AB:n osakkeisiin on kirjanpitoarvoltaan 38,8 miljoonaa euroa.

HK Ruokatalon johto uskoo yhteisomistuksen edistävän Sokolówin hyvää kehitystä vahvistamalla sen liiketoimintaprofilia, kasvua ja laajentumista sekä paikallisilla että kansainvälisillä markkinoilla.

HK Ruokatalo -konsernin visiona on olla Itämeren alueen johtava liha-alan yritys, mihin liittyen konserni jatkaa investointeja ja kansainvälisen liiketoimintansa kehittämistä Itämeren alueella. Investoinnit voivat sisältää myös yritysostoja.

KOTIMAAN TOIMINTA

Kansainvälisen laajentumisen ohella HK Ruokatalo kehittää jatkuvasti kotimaan liiketoimintansa ydinprosessia muun muassa keskittämällä ja tehostamalla tuotteidensa valmistus-

ta ja logistiikkaa. Osana kotimaan ydinprosessin kehittämistä Konsernilla on käynnissä tai suunnitteilla investointihankkeita, joista merkittävimmät on esitetty seuraavassa.

HK Ruokatalo on aloittanut laajan tehostamis- ja uudistamisprojektin Forssan tuotantolaitoksessaan. Yhtiö aikoo uusia Forssan sikateurastuslinjan kokonaan, koska nykyisen linjan kapasiteetti ei riitä tuleviin tarpeisiin. Samalla uusitaan eläinten vastaanottotilat ja pikajäähdyttämö. Investointi mahdollistaa tuotantovolyymien kasvattamisen kilpailukykyisesti ja tuotelaadun parantamisen. Lisäksi veden ja energian ominaiskulutus pienenee merkittävästi. Investoinnin tarkoituksena on turvata sikateurastuksen edellytykset pitkälle tulevaisuuteen. Uuden teurastuslinjan on tarkoitus olla valmiina syksyllä 2005 ja viimeistelytöiden vuoden 2006 alussa. Projektin kustannusarvio on hieman yli 20 miljoonaa euroa.

HK Ruokatalon ja Valio Oy:n puoliksi omistama yhteisyritys, Pakastamo Oy, rakentaa HK Ruokatalon Forssan tuotantolaitoksen alueelle pakastuslaitosta, joka palvelee Yhtiön tarpeita erityisesti liharaaka-aineen sesonkivarastoinnissa ja vientituotteiden pakastuksessa. HK Ruokatalon pakastustarpeet ovat viime vuosina kasvaneet erityisesti Forssan tuotantolaitoksen osalta ja siksi Pakastamo Oy päätti rakennuttaa uuden laitoksensa juuri sinne. Sijainti mahdollistaa pakastuksen keskittämisen tuotannon yhteyteen, mikä vähentää siirtokustannuksia ja pienentää hävikkiä sekä parantaa laatua. Uusi pakastamo palvelee myös ulkopuolisia asiakkaita. Arviolta kahdeksan miljoonaa euroa maksavan laitoksen on määrä valmistua syyskesällä 2005.

HK Ruokatalo on päättänyt keskittää tuotteidensa keräilyn Suomessa omien tuotantolaitostensa yhteydessä oleviin terminaaleihin Vantaalla ja Tampereella. Keskittämistä varten HK Ruokatalo laajentaa ja perusparantaa Vantaan tehtaan terminaaliaan. Laajennus käsittää nykyisen terminaalin kapasiteetin lisäyksen lisäksi uudisrakennuksen, jonka myötä Vantaan tuotantolaitoksen terminaalinpinta-ala kasvaa lähelle 10.000 neliometriä. Samassa yhteydessä uudistetaan ja laajennetaan nykyisen terminaalin keräilyjärjestelmää nostamalla sen automaatioastetta. Investointi palvelee asiakkaiden muuttuvia odotuksia ja tuo nykyisen kilpailutilanteen edellyttämää kustannustehokkuutta. Samalla on mahdollista parantaa keräilyn laatua entisestään. Lisäksi hankkeen tarkoituksena on tehostaa logistiikkaa koko toimitusketjussa tuotannosta vähittäiskaupan hyllyihin ja varmistaa tehokas kylmäketju. Uudisosan rakennustyöt valmistuvat vuoden 2005 aikana. Investoinnin arvo on noin kuusi miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan viimeaikainen kehitys ja tulevaisuuden näkymät

Liiketoiminnan viimeaikaista kehitystä ja tulevaisuuden näkymiä on kuvattu Yhtiön 27.10.2004 julkistamassa osavuositarkastuksessa 1.1.-30.9.2004. Katso ”HK Ruokatalon osavuositarkastus 1.1.-30.9.2004”.

Osavuositarkastuksen julkistamisen jälkeen HK Ruokatalo on tiedottanut 28.10.2004 yhdessä Danish Crownin kanssa 50/50 -periaatteella omistetun Saturn Nordic Holding AB:n Sokolówin osakkeista tekemän julkisen ostotarjouksen tuloksesta. Saturn Nordic Holding AB:n julkinen ostotarjous Sokolówin osakkeista päättyi 25.10.2004. Ostotarjouksessa

osakkeista tarjottu hinta oli 6,00 Puolan zlotya (noin 1,38 euroa) osakkeelta. Ostotarjouksen seurauksena Saturn Nordic Holding AB:n omistusosuus Sokolówissa nousee 62,34 prosenttiin. HK Ruokatalo tiedotti 28.10.2004 Saturn Nordic Holding AB:n toteuttaneen järjestelyitä, joilla Saturn Nordic Holding AB:n omistusosuus Sokolówissa nousee tästä 72,82 prosenttiin mukaan lukien HK Ruokatalon 26.10.2004 Conrad Jakobson GmbH:lta ostaman 2,49 prosentin Sokolów-omistuksen siirto osakevaihtona Saturn Nordic Holding AB:lle.

HK Ruokatalon osavuositiedot

1.1. – 30.9.2004

HK Ruokatalo -konsernin yhdeksän kuukauden liikevaihto oli 500,1 miljoonaa euroa, mikä on 26,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vastaavana jaksana vuotta aikaisemmin. Liikevoitto kohosi nyt 21,9 miljoonaan euroon (19,7 Meur 1-9/2003). Tammi-syyskuun tulos ennen satunnaisia eriä nousi 18,2 miljoonaan euroon oltuaan vuotta aikaisemmin 16,1 miljoonaa euroa. Osakekohtainen tulos yhdeksän kuukauden jälkeen oli 0,56 euroa (0,45 euroa vuonna 2003).

Koko kuluvaa vuotta leimannut myyntivolyymien ja liikevaihdon kasvu on ollut tavoitteen mukaista ja ylittänyt markkinoiden kasvunopeuden. Myös kolmas vuosineljännes sujui ennakkoidulla tavalla, vaikka sateisesta kesästä johtuen grillisesonki ei ollut odotusten mukainen. Konsernin kansainvälisen liiketoiminnan osalta kehitys on nopeinta, samaten kotimaan siipikarjaliiketoiminta on menestynyt ilahduttavasti. Sianlihan ja naudanlihan osalta haasteet ovat olleet suurimmat eikä kotimaassa toteutunut kannattavuuden taso ole vielä vastannut asetettuja tavoitteita.

Baltian maiden liittyminen EU:n jäseneksi 1.5.2004 on synnyttänyt yhtenäisen markkina-alueen Baltiaan, mikä on antanut konsernille mahdollisuuden hyödyntää yksiköidensä synergiaetuja. Erityisesti Latviassa ja Liettuaassa on toimintaa virtaviivaistettu. Konsernin Baltian yksiköissä ollaan siirtymässä samanlaiseen prosessimaiseen toimintatapaan kuin Suomessa. Baltian yksiköiden osuus konsernin liikevaihdosta oli 81,5 miljoonaa euroa (79,0 Meur) ja liikevoitosta 5,7 miljoonaa euroa (4,0 Meur). Liiketoiminta Baltiassa muodosti jo yli neljänneksen konsernin tuloksesta. Baltian liiketoiminnan tulos ennen satunnaisia eriä nousi 5,0 miljoonaan euroon (3,2 Meur).

Puolalainen osakkuusyhtiömme Sokolów on pystynyt hyödyntämään kilpailuasemaansa Puolan EU-jäsenyyden alettua. Sokolówin liikevaihdon kasvu on alkuvuonna ollut 30 prosentin luokkaa. Erityisesti vienti Keski-Eurooppaan on kasvanut selvästi ja viennin osuus Sokolówin liikevaihdosta on noussut jo noin 20 prosenttiin.

Yhteistyö sokolówin omistuksessa

HK Ruokatalo ja tanskalainen Danish Crown AmbA ilmoittivat 6.8.2004 aloittavansa strategisen yhteistyön Puolan johdaviin kuuluvassa lihateollisuusyhtiössä, Sokolówissa, missä HK Ruokatalo on ollut osakkaana vuoden 2002 lopulta lähtien. Euroopan Unionin Kilpailuviraston hyväksyttyä yhteistyöhankkeen 13.9.2004 HK Ruokatalo siirsi omis-

tamansa 30,10 prosentin osuuden Sokolówin osakkeista Saturn Nordic Holding AB -nimiselle yhteisyritykselle, jonka omistuksen HK Ruokatalo ja Danish Crown ovat sopineet jakavansa 50/50 -periaatteella. Yhteisyrityksen taustalla on ajatus edistää Sokolówin toiminnan kehittämistä ja tuotteiden markkinoillepääsyä erityisesti Keski- ja Itä-Euroopassa. Enemmistöasemaan noussut Saturn Nordic Holding AB teki 17.9.2004 Puolan arvopaperimarkkinalainsäädännön mukaisesti julkisen ostotarjouksen tarjoutuen ostamaan loput Sokolówin osakkeista. Katso ”Katsauskauden jälkeiset tapahtumat”.

Yritysrakenteen uudistus

Yhtiö aloitti syyskuussa Suomen toimintojen juridisen rakenteen uudistamisen. Teollinen toiminta, myynti, markkinointi ja logistiikka kootaan yhteen yhtiöön. Näitä tehtäviä on ollut hoitamassa viisi yhtiötä. Rakennemuutos toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa HK Ruokatalo Oyj:n kokonaan (100 %) omistamat tytäryhtiöt Broilertalo Oy, Food Kuljetus Oy, Koiviston Teurastamo Oy ja Pouttu Foods Oy sulautetaan HK Ruokatalo Oyj:hin. HK Ruokatalon ja sulautuvien tytäryhtiöiden hallitukset hyväksyivät tätä koskevan sulautumissuunnitelman 16.9.2004. Rakennemuutoksen toisessa vaiheessa konsernin Suomen teollinen toiminta henkilöstöineen erotetaan erilliseksi tytäryhtiöksi. Rakennemuutoksen ulkopuolelle jää HK Ruokatalon tytäryhtiö LSO Foods Oy, joka vastaa sian ja naudan hankinnasta sekä alkutuotantoa tukevasta neuvonnasta. Hankkeen arvioidaan kestävän viranomaiskäsitteilyineen noin puoli vuotta.

Baltiassa on toteutettu muuttuvan markkinatilanteen edellyttämiä tehtäväjakoja sikäläisten konserniyhtiöiden kesken. Niillä tiivistetään ja tehostetaan Rakvere Lihakombinaat -konsernin ja Tallegg-konsernin keskinäistä yhteistyötä.

Investoinnit ja rahoitus

HK Ruokatalo osti saksalaiselta Conrad Jacobson GmbH:lta sen omistamat Sokolówin osakkeet. Kaupasta sovittiin toukokuussa. Heinäkuussa toteutuneen ensimmäisen vaiheen jälkeen HK Ruokatalon omistus Sokolówissa nousi 21,12 prosentista 30,10 prosenttiin. Toinen vaihe kaupasta ajoitettiin lokakuuhun. Katso ”Katsauskauden jälkeiset tapahtumat”.

Yhtiö päätti elokuussa laajasta investointiohjelmasta, jolla Forssan tuotantolaitoksen vuodelta 1987 oleva sikateu-

rastuslinja laitteineen uusitaan ja kapasiteettia nostetaan. Tavoitteena on päästä tehokkuudessa Euroopan huipputasolle. Samalla kertaan uusitaan 1980-luvulta olevat eläinten vastaanottotilat ja ruhojen pikajähdyttämö. Hankkeen on määrä valmistua syksyllä 2005. Kustannukset ovat arviolta hiukan yli 20 miljoonaa euroa ja ne jaksottuvat pääasiassa tuleville vuosineljänneksille.

Konsernin bruttoinvestoinnit tammi-syyskuussa olivat 30,2 miljoonaa euroa (37,1 Meur), mistä kotimaan osuus oli 23,4 miljoonaa euroa ja Baltian osuus 6,8 miljoonaa euroa. Vantaalla jatkuu tuotantolaitoksen yhteydessä olevan terminaalin laajennus ja nykyisen osan modernisointi ja automaatioasteen nosto. Latviassa Rigas Miesnieksin uusi logistiikkakeskus otettiin käyttöön toukokuussa. Virossa sikalayhtiö Eksekon ympäristöinvestoinnit etenevät.

Konsernin korolliset velat olivat syyskuun lopussa 157,4 miljoonaa euroa (145,6 Meur). Omavaraisuusaste oli edelleen tavoitteen mukainen 43,0 prosenttia (43,2 %).

Henkilöstö

Konsernin palveluksessa oli tammi-syyskuussa keskimäärin 4.799 henkeä (5.087). Vähennys johtui henkilöstösupistuksista Baltiassa. Syyskuun lopussa henkilöstö jakaantui maittain: Suomi 58,9 %, Viro 35,4 %, Latvia 4,9 %, Liettua 0,7 % ja muut maat 0,1 %.

Hallituksen valtuutus

Hallituksella on yhtiökokouksen 22.4.2004 myöntämä valtuutus päättää osakepääoman korottamisesta yhdellä tai useammalla uusmerkinnällä, päättää yhden tai useamman vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ja/tai optio-oikeuksien antamisesta siten, että uusmerkinnässä tai vaihtovelkakirjoja tai optio-oikeuksia annettaessa voidaan merkitä yhteensä enintään 2.000.000 kappaletta yhtiön uusia 1,70 euron nimellisarvoisia A-sarjan osakkeita ja yhtiön osakepääomaa voidaan korottaa yhteensä enintään 3.400.000 eurolla.

Valtuutus oikeuttaa poikkeamaan osakkeenomistajien merkintäetuokseudesta sekä päättämään merkintähinnoista ja muista merkintäehdoista sekä vaihtovelkakirjalainan tai optio-oikeuksien ehdoista. Valtuutus on voimassa 22.4.2005 asti. Hallitus ei ole käyttänyt valtuutusta.

Osakkeiden kurssikehitys

HK Ruokatalon A-osakkeita vaihdettiin Helsingin Pörssissä tammi-syyskuussa 6.548.473 kappaletta yhteiseltä arvoltaan 43.761.087 euroa. Keskikurssi oli 6,68 euroa ja syyskuun lopun päätöskurssi 7,57 euroa. Yhtiön koko osakekannan

markkina-arvo kauden päättyessä oli 195,7 miljoonaa euroa (156,8 Meur).

Osakepääoman korotus

Vuoden 1998 henkilöstöannin optio-oikeuksien perusteella merkittiin 2.1.-30.1.2004 välisenä aikana 595.705 uutta A-sarjan osaketta ja osakepääoma korottui 1.012.698,50 eurolla. Merkintähinta oli 5,94 euroa osakkeelta. Korotus merkittiin kauppakisteriin 13.2.2004. Optio-ohjelma päättyi 31.1.2004. Henkilöstölle suunnattuun osakeantiin alunperin liittyneistä 150.000 optio-oikeudesta 119.656 kappaletta käytettiin uusien A-osakkeiden merkitsemiseen. Osakeantia toteutettaessa vuonna 1998 osakkeita merkitsi noin 220 konsernin palveluksessa tuolloin ollutta henkilöä.

Ilmoitukset omistuksen muuttumisesta

Yhtiö on saanut kuluvan vuoden aikana seuraavat Arvopaperimarkkinalain 2. luvun 9. pykälän mukaiset ilmoitukset omistuksen muuttumisesta:

Markku Helander ilmoitti 13.2.2004 omistuksensa HK Ruokatalossa alentuneen 4,91 prosenttiin osakkeista ja 0,99 prosenttiin äänistä.

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo ilmoitti 16.2.2004, että sen omistus HK Ruokatalossa oli alentunut 4,94 prosenttiin osakkeista ja 0,99 prosenttiin äänimäärästä.

Lantbrukarnas Riksförbund (Ruotsi) ilmoitti 6.8.2004 aikeestaan myydä omistamansa HK Ruokatalon osakkeet ja että sen omistusosuus alenee nolnaan, mikäli kauppa toteutuu.

Danish Crown (Tanska) ilmoitti 6.8.2004, että sen omistusosuus HK Ruokatalossa on nousemassa 10,14 prosenttiin osakkeista ja 2,04 prosenttiin äänimäärästä, mikäli sen suunnittelema kauppa toteutuu.

Lantbrukarnas Riksförbund ja Danish Crown vahvistivat 16.9.2004, että niiden 6.8.2004 ehdollisena ilmoittamat omistumuutokset ovat toteutuneet.

IAS/IFRS-tilinpäätöskäytäntöön valmistautuminen

Yhtiö laatii ensimmäisen IFRS-säännöksiin perustuvan tilinpäätöksen 1.1.2005 alkavalta tilikaudelta. Samoin vuoden 2005 osavuositarkastukset vertailutietoineen julkistetaan IFRS-laskentaperiaatteiden mukaisina. Määrälliset tiedot avaavan taseen 1.1.2004 muutoksista, jotka syntyvät aikaisemman Suomen kirjanpitolain mukaisen tilinpäätösnormiston ja IAS/IFRS-standardien eroista, yhtiö selostaa tilivuodelta 2004 annettavan tilinpäätöstiedotteen yhteydessä.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Hallitus päätti 7.10.2004 kutsua koolle ylimääräisen yhtiökokouksen 27.10.2004 ja esittää sille yhtiön osakepääoman korottamista osakkeenomistajien merkintäetuoikeuteen perustuvalla uusmerkinnällä. Tarkoitus on hankkia enintään 36,2 miljoonaa euroa uutta omaa pääomaa. Uusmerkinnässä omistaja voisi merkitä kolmea vanhaa osaketta kohden yhden uuden A-sarjan osakkeen merkintähintaan 4,20 euroa kappaletta. Osakeanti on suunniteltu toteutettavaksi 4.-25.11.2004 välisenä aikana. Hallitus päätti samalla esittää ylimääräiselle yhtiökokoukselle Kjeld Johannesenin valitsemista yhtiön hallituksen jäseneksi eronpyynnön jättäneen Lars Danellin tilalle.

Juridisen yritysrakenteen uudistamiseen liittyvän sulautumissuunnitelman tultua merkityksi kaupparekisteriin HK Ruokatalo Oyj osakeyhtiölain mukaisesti ilmoitti yhtiön osakkeenomistajille sulautumissuunnitelmasta 20.10.2004.

Yhteisyritys Saturn Nordic Holding AB:n Puolassa tekemä julkinen ostotarjous lopuista Sokolówin osakkeista päättyi 25.10.2004. Tiedot ostotarjouksen tuloksesta ilmoitetaan prössitiedotteella arviolta 27.10.2004.

Aiemmin tehdyn sopimuksen mukaisesti HK Ruokatalo hankki 26.10.2004 jälkimmäisen erän saksalaisen Conrad Jacobson GmbH:n omistamista Sokolówin osakkeista. Kaupan kohteena oleva erä vastasi 2,49 prosenttia Sokolówin osake- ja äänimäärästä. HK Ruokatalo siirtää osake-erän lähiaikoina osakevaihtona yhteisyritys Saturn Nordic Holding AB:lle.

Tulevaisuuden näkymät

Näköpiirissä ei ole merkittäviä muutoksia liiketoiminnan kehityksessä, vaan konsernin kannattavuuden arvioidaan toteutuvan loppuvuoden aikana konsernin sisäisten suunnitelmien mukaisesti. Olemme edelleen edellä tavoitteista Baltian osalta ja Suomessa siipikarjaliiketoiminnan osalta. Sianlihassa raaka-aineen hinta on noussut eikä Suomessa vallalla olevasta hinnoittelukäytännöstä johtuen nousua ole vielä pystytty riittävästi siirtämään myyntihintoihin. Punaisen lihan osalta olemmekin Suomessa jäljessä tavoitteista. Tilanteen korjaa-

miseksi vahvistamme jalosteteollisuutemme kilpailukykyä investoinnein ja konsernin sisäisillä rakenneratkaisuilla.

Puolassa sianlihan hinnannousu heijastuu kannattavuuteen periaatteessa samalla tavoin kuin Suomessa jos nousua ei saada siirretyksi myyntihintoihin. Baltiassa taas vaikutusta vähentää se, että tuotamme itse suuren osan tarvitsemastamme sianlihasta. Suomesta käsin tapahtuvan lihanvientimme kannattavuuteen hinnannousu vaikuttaa positiivisesti.

Logistiikan kehittämistoimet ovat edistyneet suunnitellusti. Vantaan tehtaan yhteydessä sijaitseva terminaali otetaan käyttöön kevättalvella 2005 uusittuna ja laajennettuna ja käsittelyteholtaan suurempana, jolloin voimme keskittää jakeluterminaalitoiminnan pääkaupunkiseudulla yhteen paikkaan. Riihimäen valmisruokatehtaan sulkeminen ja tuotannon siirto Vantaalle toteutuu kuluvan vuoden loppuun mennessä. Forssan teurastuslinjan uudistaminen jatkuu syksyyn 2005 asti.

Konsernin Suomen toiminnan juridisen yritysrakenteen uudistus etenee suunnitellulla tavalla. Uudistuksesta syntyvien kustannussäästöjen arvioidaan näkyvän vuoden 2005 loppupuolelta lähtien.

Baltian liiketoiminnassa jatkuu ydinprosessin hionta ja organisaation selkeyttäminen. Toimenpiteet ovat tarpeen siirryttäessä aikaisemmasta kolmen valtion erillisistä markkinoista yhteen Baltian laajuiseen markkina-alueeseen. Muutos on seurausta Baltian maiden liittymisestä EU:n jäseniksi 1.5.2004.

Puolassa Saturn Nordic Holding AB:n lunastustarjous Sokolówin vähemmistöosakkaille umpeutui 25.10.2004. Seuraavana vaiheena on ryhtyä käytännön tasolla toimenpiteisiin Sokolówin liiketoiminnan kehittämisessä.

Yhteisyritys Saturn Nordic Holding -konserni konsolidoidaan suhteellisen yhdistelyn periaatteella vuoden 2004 konsernitilinpäätökseen. Tämä tulee vaikuttamaan merkittävästi HK Ruokatalo -konsernin vuoden 2005 lukuihin.

Yhteistyö Danish Crownin kanssa Sokolówin omistamisessa antaa HK Ruokatalolle hyvän strategisen mahdollisuuden olla Keski- ja Itä-Euroopassa tiiviisti kehityksen ytimessä kaupan ketjuuntuessa sekä elintarvikkeiden liikkuessa EU:n alueella ja sieltä pois.

Konsernin tuloslaskelma (1.000 euroa)

	1-9/2004	1-9/2003	1-12/2003
Liikevaihto	500.051	473.844	647.435
Liikevoitto	21.935	19.701	27.465
Tulos ennen satunnaisia eriä	18.160	16.063	22.189
Konsernin tulos ennen veroja	18.160	16.063	22.189
Katsauskauden tulos	14.401	11.269	15.380

Tuloslaskelman veroina on otettu huomioon katsauskauden tulosta vastaava vero. Laskennallisissa verovelvoissa on huomioitu tuleva muutos Suomen verokannassa.

Konsernin tase (1.000 euroa)

	30.9.2004	30.9.2003	31.12.2003
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	5.746	7.373	7.247
Konserniliikearvo	23.074	24.507	24.597
Aineelliset hyödykkeet	195.810	192.211	193.279
Sijoitukset	36.040	17.809	21.366
Pysyvät vastaavat yhteensä	260.670	241.900	246.489
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	43.463	40.994	39.704
Saamiset	77.681	70.860	79.724
Rahat ja pankkisaamiset	7.935	16.799	12.055
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	129.079	128.653	131.483
Vastaavaa yhteensä	389.749	370.553	377.972
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	165.664	149.600	153.778
Pääomalaina	50	50	50
Vähemmistöosuus	1.791	10.531	1.871
Konsernireservi	-	1.208	-
Pakolliset varaukset	162	167	178
Laskennallinen verovelka	7.824	7.375	8.727
Pitkäaikainen vieras pääoma	107.112	105.362	97.765
Lyhytaikainen vieras pääoma	107.146	96.260	115.603
Vastattavaa yhteensä	389.749	370.553	377.972

Rahavirtalaskelma (1.000 euroa)

	1-9/2004	1-9/2003	1-12/2003
LIIKETOIMINTA			
Liiketoiminnan rahavirta	38.912	35.476	48.465
Nettokäyttöpääoman muutos	-5.373	-8.019	-8.451
Rahoituserät ja verot	-8.199	-7.811	-9.463
Liiketoiminnan rahavirta	25.340	19.646	30.551
INVESTOINNIT			
Investointien rahavirta	-30.048	-35.120	-55.391
RAHOITUS			
Lainojen muutos	4.286	12.869	17.478
Maksetut osingot	-7.237	-6.244	-6.244
Osakeanti	3.539	9.304	9.317
Rahoituksen rahavirta	588	15.929	20.551
Rahavarojen muutos	-4.120	455	-4.289

Tunnusluvut

Tulos/osake EPS, eur	0,56	0,45	0,62
Oma pääoma/osake 30.9., eur	6,41	5,92	6,09
Omavaraisuusaste, %	43,0	43,2	41,2
Osakkeiden lukumäärä, kpl	25.847.395	25.249.465	25.251.690
Bruttoinvestoinnit käyttö- omaisuuteen, Meur	30,2	37,1	64,8
Bruttoinvestoinnit liikevaihdosta %	6,1	7,8	10,0
Henkilöstö keskimäärin kuukausien lopun keskiarvona	4.799	5.087	5.034

Konsernin vastuusitoumukset (1.000 euroa)

	30.9.2004	30.9.2003	31.12.2003
Velat, joiden vakuudeksi on annettu pantteja tai kiinnityksiä			
- eläkelainat	16.426	17.783	16.519
- rahalaitoslainat	109.098	103.982	114.949
Omasta velasta annetut			
- pantit	10.007	13.827	9.561
- kiinteistökiinnitykset	86.250	87.890	89.088
- yritysikiinnitykset	22.186	24.371	23.804
Osakkuusyhtiöiden puolesta annetut			
- takaukset	120	67	50
Muiden puolesta annetut			
- pantit	40	42	40
- takaukset	5.075	5.447	6.292
Muut omat vastuut			
Leasingvastuut	448	491	510
Muut vastuut	3.749	1.115	1.315

Katsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu.

Helsingissä 27. lokakuuta 2004

HK Ruokatalo Oyj
Hallitus

Yhtiön hallinto ja johto

Suomen osakeyhtiölain ja Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaisesti määräysvalta Yhtiössä ja Yhtiön johto on jaettu yhtiökokouksessa edustettujen osakkeenomistajien, hallituksen ja toimitusjohtajan kesken. HK Ruokatalo noudattaa 1.7.2004 voimaan tullutta Helsingin Pörssin suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä. Yhtiö noudattaa myös 1.3.2000 voimaan tullutta Helsingin Pörssin sisäpiiri ohjetta.

Yhtiön johdon ja hallituksen työosoite on HK Ruokatalo Oyj, Kaivokatu 18, 20520 Turku.

Hallitus

Hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi (5) ja enintään seitsemän (7) jäsentä. Varsinainen yhtiökokous päättää jäsenten lukumäärästä ja valitsee kaikki hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan sekä vahvistaa heille

maksettavat palkkiot ja muut etuudet. Hallitukseen valittavan pitää olla alle 62-vuotias. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja ei saa olla yhtiön palveluksessa.

Hallituksen työskentely pohjautuu osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen määräyksiin sekä hallituksen omaan työjärjestykseen. Hallitus työskentelee yhtenäisenä kollegiaalisenä elimenä, niin että kaikki hallituksen jäsenet osallistuvat kaikkien hallitukselle kuuluvien asioiden käsittelyyn. Tarvittaessa voidaan muodostaa tilapäisiä työryhmiä tai pysyväisluonteisia valiokuntia. Vuoden 2003 aikana hallitus piti 14 kokousta.

HK Ruokatalon hallituksessa on tällä hetkellä viisi jäsentä. He edustavat yhtiön omistajia ja yhtiön kannalta tärkeää kaupallista ja kansainvälistä asiantuntemusta.

Seuraavassa taulukossa esitetään hallituksen jäsenet tämän listalleottoesitteen päivämääränä:

Nimi	Syntymävuosi	Hallituksessa vuodesta
Marcus H. Borgström, puheenjohtaja	1946	1995
Markku Aalto, varapuheenjohtaja	1950	1994
Kjeld Johannesen	1953	2004
Heikki Kauppinen	1947	2003
Tiina Varho-Lankinen	1962	2003

Marcus H. Borgström on toiminut hallituksen jäsenenä vuodesta 1995 ja hallituksen puheenjohtajana vuodesta 1997. Borgström on sianlihantuottaja Sipoosta Uudeltamaalta. Hän on hallituksen jäsenenä Hankkija-Maatalous Oy:ssä ja Veritas vahinkovakuutusyhtiössä sekä hallintoneuvoston puheenjohtajana Itä-Uudenmaan Osuuspankissa, Osuuspankkien eläkekassassa ja Osuuskauppa Varubodenissa. Lisäksi hän on LSO Osuuskunnan hallituksen jäsen. Aiemmin hän on toiminut mm. hallituksen puheenjohtajana Oy Gustav Paulig Ab:ssä 1983–1991 ja Paulig Oy:ssä 1991–1997. Järjestötoiminnassa Borgström on Pellervo-Seuran johtokunnan puheenjohtaja ja Finlands Svenska Andelsförbundin puheenjohtaja. Hän edustaa suomalaisia Euroopan maatalousosaukuntien järjestön (COGECA) hallituksessa ja oli järjestön puheenjohtajana 2002–2003. Borgström on koulutukseltaan maatalous- ja metsätieteiden maisteri, maanviljelysneuvos. Borgström omistaa 26.500 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita.

Markku Aalto on toiminut hallituksen jäsenenä vuodesta 1994 ja varapuheenjohtajana vuodesta 2003. Aalto on sianlihantuottaja Jämijärveltä Satakunnasta. Hän on LSO Osuuskunnan hallituksen puheenjohtaja. Aalto omistaa 900 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita

Kjeld Johannesen on valittu hallitukseen 27.10.2004. Johannesen on palvellut Tanskan lihateollisuutta yli 25 vuotta. Hän on ollut Danish Crownin toimitusjohtaja vuodesta 1990 lähtien. Ennen nykyistä tehtäväänsä hän oli teurastamo-osuuskunta Wenbon toimitusjohtaja 1988–1990 ja Steff-Houlbergin teurastamoiden tuotantojohtaja 1983–1988. Johannesen on tanskalaisten DAT-Schaubin ja Tulip Food Companyn hallitusten varapuheenjohtaja sekä hallituksen jäsen useissa kansainvälisissä yrityksissä: Vest-Wood A/S, DBC Ltd (UK), The Danish Bacon and Meat Council, Plumrose USA, Inc sekä Tulip Ltd. (UK). Johannesen on suorittanut loppututkinnon kaupallisissa aineissa. Johannesen ei omista Yhtiön osakkeita.

Heikki Kauppinen on toiminut hallituksen jäsenenä vuodesta 2003. Kauppinen on kansainvälisen merkittävämärkkinoinnin asiantuntija. Hän on työskennellyt mm. Suomen Unilever Oy:n toimitusjohtajana 1994–2002. Lisäksi hän on Mildola Oy:n hallituksen puheenjohtaja sekä Suomen Suunnistusliiton hallituksen puheenjohtaja. Kauppinen on koulutukseltaan ekonomi. Kauppinen omistaa 1.500 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita.

Tiina Varho-Lankinen on toiminut hallituksen jäsenenä vuodesta 2003. Varho-Lankinen on naudanlihan ja broilerinlihan tuottaja, maatilayrittäjä Oripäästä Varsinais-Suomesta. Varho-Lankinen on LSO Osuuskunnan hallituksen varapuheenjohtaja. Varho-Lankinen on koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri. Varho-Lankinen omistaa 500 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita.

Seuraavassa taulukossa esitetään johtoryhmien kokoonpano Suomessa ja Baltiassa tämän listalleottoesitteen päivämääränä:

Johtoryhmä Suomessa

Nimi	Asema	Syntymävuosi
Simo Palokangas	HK Ruokatalon toimitusjohtaja	1944
Matti Perkonoja	HK Ruokatalon talousjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	1949
Pekka Kaikkonen	Lihavalmiste- ja valmisruokateollisuuden johtaja	1961
Reijo Kiskola	Kaupallisen ryhmän johtaja	1954
Risto Koivisto	Teurastamoteollisuuden johtaja	1961
Raimo Laine	Raaka-aineryhmän johtaja	1943
Jari Leija	Logistiikkaryhmän johtaja	1965
Esa Mäki	Siipikarjateollisuuden johtaja ja Broilertalo Oy:n toimitusjohtaja	1966
Kimmo Piironen	Henkilöstöryhmien edustaja	1948

Johtoryhmä Baltiassa

Nimi	Asema	Syntymävuosi
Simo Palokangas	HK Ruokatalon toimitusjohtaja	1944
Matti Perkonoja	HK Ruokatalon talousjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	1949
Olli Antniemi	HK Ruokatalon Baltia-ryhmän johtaja	1959
Olle Horm	Rakvere-ryhmän ja Talleggin johtaja	1967
Hans Alander	Group Controller, talousasiat ja hallinto	1966
Veimo Beilmann	Myynnistä ja logistiikasta vastaava johtaja	1970
Toomas Koovit	Rigas Miesnieksin johtaja	1965
Teet Soorm	Alkutuotannosta vastaava johtaja	1970

Toimitusjohtaja ja johtoryhmät

HK Ruokatalon toimitusjohtajan valitsee hallitus, joka myös päättää hänen palkastaan ja muista etuuksista. Toimitusjohtajana on vuodesta 1994 lähtien ollut Simo Palokangas. Toimitusjohtajaa avustaa Konsernin Suomen ja Baltian toimintojen johtoryhmät. Suomen johtoryhmä koostuu noin kahden viikon välein ja Baltian johtoryhmä hiukan harvemmin.

Simo Palokangas on tehnyt työuransa elintarvikealalla. HK Ruokatalon toimitusjohtajana hän on ollut vuodesta 1994 ja hallituksen jäsenenä 1994–2003. Hän on myös LSO

Osuuskunnan toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen vuodesta 1994. Hän on Rakveren ja Talleggin hallintoneuvoston puheenjohtaja sekä Sokolówin hallintoneuvoston (supervisory board) jäsen. Palokangas on aikaisemmin ollut Munakunnan toimitusjohtaja 1979–1987 sekä Lännen Tehtaat Oy:n toimitusjohtaja 1987–1994 ja hallituksen puheenjohtaja 1990–1994. Hän on Elintarviketeollisuusliiton hallituksen varapuheenjohtaja, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton hallituksen jäsen ja Turun Yliopistosäätiön hallituksen jäsen. Palokangas on koulutukseltaan agronomi. Palokankaalle on myönnetty vuorineuvoksen arvonimi. Palokangas omistaa 31.595 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita.

Matti Perkonon vastuulle kuuluvat Konsernin talousasiat ja hallinto, tietohallinto sekä Konsernin kehittäminen työyhteisö- ja laatuasioineen. Perkonon on ollut liha-alalla 1970-luvulta saakka. Hän tuli Konsernin palvelukseen 1993 ja oli ennen nykyistä tehtäväänsä yksikönjohtajana ja kaupallisenä johtajana ja sitä ennen Broilertalo Oy:n toimitusjohtaja. Perkonon on jäsenenä Rakveren, Talleggin ja Sokolówin hallintoneuvostoissa (supervisory board). Perkonon on koulutukseltaan ylioppilasmerkonomi. Perkonon omistaa 6.000 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita.

Pekka Kaikkonen vastaa lihavalmisteiden ja valmisruokien tuotannosta Konsernin Suomen tehtailla. Hän tuli HK Ruokatalon palvelukseen syyskuussa 2004. Kaikkonen oli vuodesta 1990 osuuskunta Järvi-Suomen Portin palveluksessa, viimeksi sen toimitusjohtajana 1998-2004. Kaikkonen on koulutukseltaan Elintarviketieteiden maisteri. Kaikkonen ei omista Yhtiön osakkeita.

Reijo Kiskolalle kuuluu Konsernin Suomen vähittäiskauppa- ja horeca-myynti, markkinointi, tuotekehitys sekä vienti. Kiskola tuli Konserniin toukokuussa 2001 Broilertalo Oy:n toimitusjohtajaksi. Sitä ennen hän oli pitkään meijerialalla, viimeksi kahdeksan vuotta Osuuskunta Satamaidon toimitusjohtajana. Kiskola on koulutukseltaan meijeritekniikko. Kiskola ei omista Yhtiön osakkeita.

Risto Koivisto valittiin kesällä 2003 johtamaan Konsernin Suomen sika- ja nautateurastamoita sekä leikkaamoita. Mellilässä sijaitsevan Koiviston Teurastamo Oy:n johdossa hän on ollut vuodesta 1986. Koivisto omistaa 4.600 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita.

Raimo Laineen vastuualueeseen kuuluu Konsernin Suomen liharaaka-aineen hankinta, raaka-aineen ohjaus ja materiaaliostot. Raimo Laine on tullut Konsernin palvelukseen 1964 ja ollut myynnin eri tehtävissä, muun muassa pitkään myyntijohtajana. Laine on koulutukseltaan kauppatekniikko. Laine omistaa 1.000 kappaletta Yhtiön A-sarjan osakkeita.

Jari Leija vastaa Konsernissa Suomen tuotannon logistiikasta sekä Vantaan ja Tampereen terminaaleista. Leija on aikaisemmin ollut mm. logistiikkapäällikkönä, Vantaan tehdaspäällikkönä ja tuotantojohtajana. Konsernin palvelukseen hän on tullut 1993. Leija ei omista Yhtiön osakkeita.

Esa Mäki tuli Broilertalo Oy:n toimitusjohtajaksi ja Konsernin Suomen siipikarjateollisuuden johtajaksi marraskuussa 2003. Hän on työskennellyt useita vuosia liha-alalla; lihalinjan johtajana ja viimeksi ohjauksesta ja tukitoiminnoista vastaavana johtajana Atria Oyj:ssä. Mäki on

koulutukseltaan maatalous- ja metsätieteiden maisteri. Mäki ei omista Yhtiön osakkeita.

Kimmo Piironen on Tampereen tehtaan työntekijöiden entinen pitkäaikainen pääluottamusmies ja työyhteisövalmentaja. Nykyisin hän toimii Tampereen toimipaikan muutosvalmentajana. Hän on ollut Konsernin palveluksessa vuodesta 1985 lähtien. Piironen ei omista Yhtiön osakkeita.

Olli Antniemi vastaa Rakveren ja Talleggin toiminnasta Baltiassa, ja on Rakveren hallintoneuvoston jäsen. Antniemi tuli HK Ruokatalon vientijohtajaksi 1996. Sitä ennen hän oli melkein kymmenen vuotta Huhtamäki Oy:n palveluksessa eri markkinointitehtävissä, mm. Leaf Oy:n palveluksessa Iso-Britanniassa. Antniemi on koulutukseltaan ekonomi. Antniemi ei omista Yhtiön osakkeita.

Olle Horm on Rakveren toimitusjohtaja vuodesta 2000 lähtien ja Talleggin toimitusjohtaja syysystä 2004 lähtien. Ennen Rakveren palvelukseen tuloaan hän oli johtajana rakennusliike AS EMV:ssä ja sitä ennen johtajana öljy-yhtiö AS Eesti Kütusissa. Horm on koulutukseltaan diplomi-insinööri. Horm ei omista Yhtiön osakkeita.

Hans Alander vastaa HK Ruokatalon Baltia-ryhmän talous- ja henkilöstöhallinnosta. Alander on ollut HK Ruokatalon palveluksessa vuodesta 1999. Sitä ennen vuosina 1995-1999 hän toimi Fazer Eesti AS:n talousjohtajana. Alander on koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri. Alander ei omista Yhtiön osakkeita.

Veimo Beilmann johtaa Liettuassa UAB Klaipedos Maisto Produktaita ja UAB Selingasta. Lisäksi hän vastaa Latvian ja Liettuan alueen myynnistä ja logistiikkatoiminnoista sekä koko Baltian alueen avainasiakassuhteista. Hän on aiemmin ollut Rakvere Lihakombinaatin myyntijohtaja. Beilmann ei omista Yhtiön osakkeita.

Toomas Koovit johtaa HK Ruokatalon Baltia-ryhmän sian- ja naudanlihan tuotantoa. Hänet nimitettiin latvialaisen Rigas Miesnieks A/s:n johtoon syyskuusta 2004 alkaen oltuaan Rakveren teknisenä johtajana vuoden 2003 alusta. Ennen liha-alalle tuloaan Koovit työskenteli Viron energia-alalla. Koulutukseltaan hän on diplomi-insinööri. Koovit ei omista Yhtiön osakkeita.

Teet Soorm vastaa HK Ruokatalon Baltia-ryhmän alkutuotannosta, johon kuuluvat mm. sikojen ja broilerin kasvatusta ja ruokintakysymykset sekä alkutuotannon tukitoiminnot. Soorm on AS Eksekon toimitusjohtaja vuodesta 2000 lähtien oltuaan sitä ennen Rakveren talousjohtaja. Soorm tuli Rakveren palvelukseen 1995 ja on koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri. Soorm ei omista Yhtiön osakkeita.

Palkkiot

Johdon palkat ja palkkiot olivat vuonna 2003 yhteensä 1,53 milj. euroa. Siitä 0,07 milj. euroa oli hallituksen jäsenille maksettuja palkkioita ja 1,46 milj. euroa toimitusjohtajille ja heidän sijaisilleen maksettuja palkkoja luontoisetuineen.

Johdon omistus

Yhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja omistavat yhteensä 60.995 A-sarjan osaketta, mikä vastasi noin 0,24 prosenttia kaikista osakkeista ja 0,05 prosenttia äänistä. Muiden johtoryhmien jäsenten omistus oli yhteensä 11.600 A-sarjan osaketta.

Lähipiirilainat

Konserniyhtiön hallituksen jäsenelle on myönnetty lainaa noin 7.500 euroa. Laina-aikaa on jäljellä vajaa kolme vuotta ja korko on 3,75%.

Kannustinjärjestelmät

Yhtiöllä ei ole käytössä osakepalkkio- eikä osakejohdannaista palkitsemisjärjestelmää hallituksen jäsenille eikä johtoryhmälle. Operatiiviseen johtoon kuuluvia voidaan palkita henkilökohtaisella tulospalkkiolla. Konsernin Suomen yksiköiden henkilöstöä koskeva tulospalkkiojärjestelmä koskee myös toimitusjohtajaa ja johtoryhmää.

Osakkeet, osakepääoma ja omistusrakenne

Yleisiä tietoja Yhtiöstä

Yhtiön toiminimi on HK Ruokatalo Oyj ja sen kotipaikka on Turku. Yhtiöjärjestyksen 2 §:n mukaan Yhtiön toimialana on lihateollisuuden ja muun elintarviketeollisuuden harjoittaminen, lihateollisuuden sivutuotteiden jalostaminen ja rehuteollisuuden harjoittaminen, edellä mainittujen alojen tuotteiden ja tarvikkeiden kauppa sekä yhtiön toimialaan liittyvä konsultointi.

HK Ruokatalo Oyj on julkinen osakeyhtiö, johon sovelletaan Suomen lakia. Yhtiö on merkitty Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin 31.12.1975 yritys- ja yhteisötunnuksella 0111425-3. Yhtiön tilikausi on kalenterivuosi.

Osakeyhtiölain 4 luvun 7 § 1 momentissa tarkoitetut asiakirjat ovat nähtävinä Yhtiön pääkonttorissa Kaivokatu 18, 20520 Turku.

Osakkeet ja osakepääoma

Yhtiöjärjestyksen mukaan Yhtiön osakepääoma on vähintään 20.400.000 euroa ja enintään 81.600.000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestystä muuttamatta. Yhtiön osakkeet jakautuvat kahteen osakesarjaan, A-sarjan ja K-sarjan osakkeisiin. Yhtiöjärjestyksen mukaan K-sarjan osakkeita on vähintään 3.600.000 kappaletta ja enintään 8.000.000 kappaletta sekä A-sarjan osakkeita vähintään 400.000 kappaletta ja enintään 40.000.000 kappaletta. Yhtiökokouksessa jokainen K-sarjan osake tuottaa 20 ääntä ja jokainen A-sarjan osake yhden (1) äänen.

Yhtiön rekisteröity osakepääoma tämän listalleottoesitteen päivämääränä on 43.940.571,50 euroa ja se jakaantuu 20.447.395 A-sarjan ja 5.400.000 K-sarjan täysin maksettuihin osakkeeseen. Osakkeen nimellisarvo on 1,70 euroa. Yhtiön osakkeet ovat olleet arvo-osuusjärjestelmässä 31.10.1997 lähtien.

Osakeannin jälkeen Yhtiön osakepääoma tulee olemaan enintään 58.587.428,10 euroa ja se jakautuu tällöin 29.063.193 A-sarjan ja 5.400.000 K-sarjan osakkeeseen. Uudet osakkeet oikeuttavat täyteen osinkoon 1.1.2004 alkaneelta tilikaudelta lukien ja muut oikeudet Yhtiössä osakepääoman korottamisen rekisteröinnistä lukien.

Yhtiön A-sarjan osakkeet noteerataan Helsingin Pörssin päälistalla. Osakkeiden kaupankäyntitunnus on HKRAV ja pörssierä 50 osaketta. A-sarjan osakkeet ovat vapaasti luovutettavissa. K-sarjan osakkeet eivät ole vapaasti luovutettavissa eikä niitä noteerata pörssissä. K-sarjan osakkeita kos-

kee yhtiöjärjestyksen mukainen suostumuslauseke, jonka mukaan K-sarjan osakkeiden hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan Yhtiön hallituksen suostumus. Kaikki K-sarjan osakkeet omistaa LSO Osuuskunta.

Lisäksi Yhtiön osakkeita koskee lunastusvelvollisuutta koskeva lauseke. Osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä joko yksin tai yhdessä toisten yhtiöjärjestyksen 18 §:ssä määriteltyjen osakkeenomistajien kanssa saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia tai 50 prosenttia, on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit.

Osakepääoman muutokset

Suunnatut osakeannit Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeenomistajille

Yhtiö toteutti suunnatut osakeannit Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeenomistajille vuosina 2001 ja 2003. Vuoden 2001 huhtikuussa hallitus päätti valtuutuksen perusteella korottaa Yhtiön osakepääomaa 910.176,60 eurolla tarjoamalla Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeenomistajille 535.398 kappaletta uusia A-sarjan osakkeita. Vastikkeena Yhtiö sai Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeita, jonka johdosta HK Ruokatalon omistus Helanderin Teurastamo Oy:stä nousi 49 prosentista 85 prosenttiin. Vuoden 2003 helmikuussa Yhtiö toteutti toisen vastaavan osakeannin, jossa osakepääomaa korotettiin 109.335,50 eurolla tarjoamalla 64.315 uutta A-sarjan osaketta Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeenomistajille. Tämän jälkeen HK Ruokatalo omistaa Helanderin Teurastamosta 100 prosenttia.

Vuoden 1996 vaihtovelkakirjalaina

Yhtiö laski 30.12.1996 liikkeeseen enintään 62.500.000 markan määräisen vaihtovelkakirjalainan, joka suunnattiin merkittäväksi ammattimaisille sijoittajille. Vaihtovelkakirjalainan laina-aika oli 10 vuotta. Lainaosuudet voitiin vaihtaa enintään 2.500.000 kappaleeseen Yhtiön A-sarjan osakkeita. Lainaa voitiin vaihtaa osakkeiksi ensimmäisen kerran vuonna 1998 ja tämän jälkeen vuosittain 2.1.-30.11. välisenä aikana. Vuoden 2003 alussa Yhtiö ilmoitti maksavansa lainan takaisin ennen aikaisesti. Kaikki vaihtovelkakirjalainan haltijat ilmoittivat halukkuutensa vaihtaa vaihtovelkakirjalainan Yhtiön osakkeiksi. Vuosien 2001-2003 vaihtoihin liittyvät osakepääoman korotukset on esitetty seuraavalla sivulla olevassa taulukossa.

Henkilöstön optio-oikeudet

Henkilöstöannissa vuonna 1998 merkittyihin osakkeisiin liittyi optio-oikeuksia, jotka oikeuttivat merkitsemään 1.2.2002-31.1.2004 välisenä aikana enintään 699.750 kappaletta A-osakkeita. Yksi optio-oikeus oikeutti merkitsemään viisi (5) uutta A-sarjan osaketta. Kaikkiaan henkilöstön optio-oikeuksilla merkittiin 598.280 uutta A-sarjan osaketta.

Alla olevassa taulukossa esitetään Yhtiön osakepääoman muutokset kolmen viimeisen tilikauden ja kuluvan tilikauden aikana:

Toimenpide	Nimellis- arvo	Uusia A-sarjan osakkeita	Osake- pääoman korotus, eur	Uusi osake- pääoma, eur	Rekisteröity kauppa- rekisteriin
Suunnattu anti Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeenomistajille	1,70	535 398	910 176,60	38 564 160,00	11.6.2001
Vuoden 1996 vaihtovelkakirjalainan lainaosuuksia vaihtamalla	1,70	96 000	163 200,00	38 727 360,00	12.9.2002
Vuoden 1996 vaihtovelkakirjalainan lainaosuuksia vaihtamalla	1,70	281 680	478 856,00	39 206 216,00	5.12.2002
Vuoden 1996 vaihtovelkakirjalainan lainaosuuksia vaihtamalla	1,70	2 122 320	3 607 944,00	42 814 160,00	25.2.2003
Suunnattu anti Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeenomistajille	1,70	64 315	109 335,50	42 923 495,50	26.2.2003
Vuoden 1998 henkilöstö- annin optioilla	1,70	350	595,00	42 924 090,50	4.4.2003
Vuoden 1998 henkilöstö- annin optioilla	1,70	2 225	3 782,50	42 927 873,00	15.12.2003
Vuoden 1998 henkilöstö- annin optioilla	1,70	595 705	1 012 698,50	43 940 571,50	13.2.2004

Vaihtovelkakirjalainat, optio-oikeudet ja valtuutukset

Yhtiö ei ole laskenut liikkeeseen vaihtovelkakirja- tai optiolainoja. Yhtiön hallinnassa ei ole Yhtiön omia osakkeita eikä Yhtiön hallitus ole valtuutettu niitä hankkimaan tai luovuttamaan.

Hallituksella on yhtiökokouksen 22.4.2004 myöntämä valtuutus päättää osakepääoman korottamisesta uusmerkinnällä ja optio-oikeuksien antamisesta sekä vaihtovelkakirjalainan ottamisesta. Valtuutuksen nojalla osakepääomaa voidaan korottaa enintään 3.400.000 eurolla antamalla enintään 2.000.000 kappaletta uusia 1,70 euron nimellisarvoisia A-osakkeita. Valtuutus sisältää oikeuden poiketa osakkeenomistajien merkintäetuoikeudesta sekä päättämään merkintähinnoista ja muista ehdoista. Valtuutus on voimassa 22.4.2005 asti. Hallitus ei ole käyttänyt valtuutusta.

Omistusrakenne

Seuraavassa taulukossa on esitetty Yhtiön kymmenen suurinta osakkeenomistajaa omistuksen ja osakkeiden äänimäärän mukaan 30.9.2004 päivätyn osakasluettelon mukaan.

	A-sarjan osakkeita	K-sarjan osakkeita	% osake- määrästä	% ääni- määrästä
LSO Osuuskunta*	4.035.755	5.400.000	36,51	87,22
Markku Helander	1.270.269	-	4,91	0,99
FIM Pankkiiriliike sijoitusrahastot, yht.	1.008.700	-	3,90	0,79
Pohjola sijoitusrahastot, yht.	880.000	-	3,40	0,69
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto	538.300	-	2,08	0,42
Nordea sijoitusrahastot, yht.	343.960	-	1,33	0,27
Erikoissijoitusrahasto Avenir	300.000	-	1,16	0,23
Gyllenberg sijoitusrahastot, yht.	282.000	-	1,09	0,22
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Tapiola	280.000	-	1,08	0,22
EQ-sijoitusrahastot, yht.	250.000	-	0,97	0,19
Hallintarekisteröidyt**	4.255.403	-	16,46	3,31
Muut	7.003.008	-	27,09	5,45

* LSO osuuskunnalla on arvopaperimarkkinalain (26.5.1989/495) 1 luvun 5 §:n mukainen määräysvalta Yhtiössä.

** Hallintarekisteröityihin sisältyy Danish Crown, joka 16.9.2004 vahvisti ostaneensa 2.620.810 A-osaketta, joka vastaa 10,14 % osakkeista ja 2,04 % äänimäärästä.

Yhtiön osakkeenomistajista LSO Osuuskunta omistaa suoraan yli 1/20 Yhtiön osakepääomasta ja äänimäärästä ja Danish Crown omistaa suoraan yli 1/20 Yhtiön osakepääomasta (Ks. yllä).

LSO Osuuskunta ja Danish Crown ovat ilmoittaneet aikomuksestaan käyttää merkintäoikeutensa täysimääräisesti uusien A-sarjan osakkeiden merkintään.

Osakassopimukset

Yhtiön tiedossa ei ole osakassopimuksia tai muita sitoumuksia, joilla olisi sovittu omistuksesta tai äänivallan käytöstä yhtiössä.

Yhtiön suhde LSO Osuuskuntaan

HK Ruokatalon pääomistaja LSO Osuuskunta on lähes 7.000 suomalaisen lihantuottajan yhteisö. Osuuskunnan tehtävänä on tukea jäsentensä lihantuotantoa ja markkinointia käyttämällä omistajavaltaa HK Ruokatalossa. LSO Osuuskunta yhtiöitti teollisuuden ja markkinointinsa vuonna 1988 nykyiseen HK Ruokataloon.

LSO Osuuskunnalla ei ole nykyään varsinaista liiketoimintaa, vaan sen tulot muodostuvat HK Ruokatalon maksamista osingoista ja vähäisessä määrin muista sijoituksista ja vuokrista.

Tiivistelmä osakkeisiin liittyvistä oikeuksista

YHTIÖKOKOUKSET

Osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksissa päätösvaltaansa Yhtiön asioissa. Yhtiön yhtiöjärjestys määrää, että varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain kesäkuun loppuun mennessä Turussa, Forssassa, Helsingissä, Lahdessa, Porissa, Salossa tai Tampereella sen mukaan kuin hallitus määrää. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä tilinpäätöksen (tuloslaskelma, tase ja toimintakertomus) sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamisesta, toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen mukainen voitto tai tappio antavat aiheutta, vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, hallituksen jäsenten lukumäärästä ja jäsenistä, tilintarkastajien valinnasta. Lisäksi yhtiökokouksessa voidaan käsitellä muita kokouskutsussa päätettäväksi esitettyjä asioita. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä erityisten asioiden käsittelyä varten silloin, kun hallitus pitää sitä tarpeellisenä tai kun Yhtiön tilintarkastaja tai osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa (1/10) kaikista Yhtiön osakkeista, sitä kirjallisesti vaativat.

Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan kutsu yhtiökokoukseen annetaan tiedoksi ilmoituksella, joka julkaistaan vä-

hintään kahdessa hallituksen määräämässä sanomalehdessä aikaisintaan kaksi (2) kuukautta ja viimeistään 17 päivää ennen kokousta. Yhtiökokoukseen osallistuminen ja äänioikeuden käyttäminen edellyttää, että osakkeenomistaja ilmoittaa osallistumisestaan Yhtiölle viimeistään kokouskutsussa mainittuna ilmoittautumispäivänä, joka voi olla enintään kymmenen (10) päivää ennen yhtiökokousta.

Yhtiökokoukseen osallistumaan ja äänioikeuttaan käyttämään ovat oikeutettuja ne osakkeenomistajat, jotka on arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain mukaisesti merkitty osakkeenomistajiksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n (”APK”) pitämään osakasluetteloon kymmenen päivää ennen yhtiökokousta (Ks. ”Suomen arvopaperimarkkinat - Arvo-osuusjärjestelmä”). Jos hallintarekisteröityjen osakkeiden omistaja haluaa käyttää äänioikeuttaan, hänen tulee hakea osakkeiden rekisteröintiä väliaikaisesti omiin nimiinsä viimeistään kymmenen päivää ennen kyseistä yhtiökokousta. Yhtiökokouksen päätösvaltaisuus ei edellytä tiettyä osallistujamäärää, lukuun ottamatta osakeyhtiölaissa säädettyjä poikkeuksia.

ÄÄNIOIKEUS

Osakkeenomistaja saa osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siinä äänioikeuttaan joko henkilökohtaisesti tai valtuuttamansa asiamiehen välityksellä. Jokainen K-sarjan osake oikeuttaa yhtiökokouksessa äänestämään kahdellakymmenellä (20) äänellä ja jokainen A-sarjan osake yhdellä (1) äänellä. Voidakseen osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä äänioikeuttaan, osakkeenomistajan tulee yleensä olla rekisteröity APK:n pitämään omistajaluetteloon.

Osakkeenomistajalle, joka ei ole toimittanut osakekirjaansa omistusoikeuden kirjaamista varten arvo-osuusrekisteriin, on oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä äänioikeuttaan, mikäli hänet on rekisteröity Yhtiön osakasluetteloon ennen sitä päivää, jona Yhtiön osakkeet siirrettiin arvo-osuusjärjestelmään ja mikäli hän voi esittää selvityksen oikeudestaan osakkeisiin yhtiökokouspäivänä. Lisäksi osakkeenomistajan on saadaksesen osallistua yhtiökokoukseen ja käyttääkseen äänioikeuttaan ilmoitettava Yhtiölle aikomuksesta osallistua yhtiökokoukseen viimeistään yhtiökokouskutsussa mainittuna viimeisenä ilmoittautumispäivänä.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa päätökset tehdään yleensä yksinkertaisella äänen enemmistöllä annetuista äänistä. Kuitenkin eräät päätökset, kuten yhtiöjärjestyksen muutokset, osakkeenomistajien merkintäetuoikeudesta poikkeaminen uusmerkinnän yhteydessä ja eräissä tapauksissa päätökset Yhtiön sulautumisesta, jakautumisesta tai purkamisesta, edellyttävät vähintään kahden kolmasosan (2/3) määränemmistöä annetuista äänistä sekä kokouksessa edustetuista osakkeista.

OSINGOT JA MUUT JAKO-OSUUDET

Osakeyhtiölain mukaan oma pääoma jaetaan sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan, jotta jakokelpoiset varat voidaan määrittää. Sidottu oma pääoma sisältää osakepääoman, ylikurssirahaston, mahdollisen arvonkorotusrahaston ja mahdollisen vararahaston. Muut oman pääoman erät sisältyvät vapaaseen omaan pääomaan. Jaettavan osingon määrä ei saa ylittää osakkeenomistajien varsinaisessa yhtiökokouksessa hyväksymän taseen osoittamaa jakokelpoisen oman pääoman määrää. Jakokelpoiset varat sisältävät viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton, edellisten tilikausien jakamatta jääneet voittovarot ja Yhtiön muun jakokelpoisen oman pääoman vähennettynä vahvistetuilla tappioilla ja varoilla, jotka Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta sekä eräillä muilla jakokelvottomilla erillä. Konsernin emoyhtiön jaettavan osingon määrä ei saa ylittää emoyhtiön tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen osoittamaa jakokelpoisen oman pääoman määrää sen mukaan, kumpi sanotuista määristä on alhaisempi. Osingon määrä ei saa ylittää hallituksen esittämää määrää, ellei sitä ole vaadittu varsinaisessa yhtiökokouksessa niiden osakkeenomistajien toimesta, jotka omistavat vähintään kymmenen (10) prosenttia kaikista yhtiön osakkeista. Mikäli kyseinen pyyntö on esitetty, jaettavan osingon määrä on oltava vähintään puolet viimeksi päättyneen tilikauden voitosta vähennettynä vahvistetuilla tappioilla ja varoilla, jotka yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta sekä eräillä muilla jakokelvottomilla erillä. Jaettava osinko ei saa kuitenkaan ylittää jakokelpoisten varojen määrää eikä kahdeksaa (8) prosenttia yhtiön koko oman pääoman määrästä. Osakeyhtiölain mukaan yhtiö ei saa maksaa osinkoja osavuosittain kuluvan tilikauden voitosta.

Osingot ja muut jako-osuudet maksetaan niille osakkeenomistajille tai heidän nimeämilleen henkilöille, jotka on merkitty osakasluetteloon täsmäytyspäivänä. Osakasluetteloa pitää APK asianomaisten tilinhoitajayhteisöjen avustuksella. Osakkeenomistajille, joita ei ole merkitty osakasluetteloon, ei makseta osinkoa. Yhtiön A- ja K-sarjan osakkeilla on samanlaiset oikeudet osinkoon sekä yhtäläiset oikeudet muissa Yhtiön varojen jakotilanteissa.

Osakeannissa tarjottavien osakkeiden osinko-oikeus alkaa siten kuin kohdassa ”Osakeannin ehdot” on kuvattu. Osingon vanhentumisaika on viisi (5) vuotta siitä päivästä lukien, kun osinko on ollut nostettavissa tai mikäli tätä päivää ei ole tarkasti yksilöity, siitä päivästä, kun päätös osingon jaosta on tehty yhtiökokouksessa. Vanhentuneita osinkoja käsitellään lain mukaan.

Suomen arvopaperimarkkinat

Yleistä

Suomen arvopaperimarkkinoita valvova viranomainen on Rahoitustarkastus. Keskeisin arvopaperimarkkinoita koskeva laki on vuoden 1989 arvopaperimarkkinalaki muutoksineen ("Arvopaperimarkkinalaki"). Arvopaperimarkkinalaki sisältää määräyksiä muun muassa arvopapereiden markkinoinnista, liikkeeseenlaskusta ja tiedonantovelvollisuudesta, pörssilistalle ottamisesta ja julkisesta kaupankäynnistä arvopapereilla, sisäpiiristä sekä julkisesta ostotarjouksesta ja lunastusvelvollisuudesta. Arvopaperimarkkinalain lisäksi arvopaperimarkkinoita koskevia säännöksiä sisältyy muun muassa valtiovarainministeriön asetuksiin ja Rahoitustarkastuksen määräyksiin ja ohjeisiin. Rahoitustarkastuksen tehtävänä on valvoa näiden määräysten noudattamista.

Arvopaperimarkkinalaki määrittää tiedonantovelvollisuuden vähimmäisvaatimukset yhtiöille, jotka hakevat listautumista Helsingin Pörssiin tai jotka tarjoavat arvopapereita yleisölle. Annettavien tietojen on oltava riittäviä perustellun arvion tekemiseksi arvopapereista ja niiden liikkeeseenlaskijasta. Suomalainen pörssi-yhtiö on velvollinen julkistamaan kaikki sellaiset päätöksensä sekä liikkeeseenlaskijaa ja sen toimintaa koskevat seikat, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sen osakkeiden arvoon.

Osakkeenomistajan on annettava viipymättä ilmoitus pörssi-yhtiölle ja Rahoitustarkastukselle, kun hänen osuutensa kyseisessä julkisen kaupankäynnin kohteena olevassa yhtiössä saavuttaa, ylittää tai alittaa 5, 10, 15, 20, 25, 33 1/3, 50 tai 66 2/3 prosenttia yhtiön äänimäärästä tai osakepääomasta arvopaperimarkkinalain mukaisesti laskettuna tai milloin hän on osapuolena sopimuksessa tai muussa järjestyksessä, joka toteutuessaan johtaa sanottujen ääniosuus- tai pääomarajojen saavuttamiseen, ylittymiseen tai alittumiseen. Saatuaan edellä mainitun tiedon pörssi-yhtiön tulee julkistaa tieto sekä ilmoittaa se erikseen Helsingin Pörssille.

Osakkeenomistajan, jonka omistusoikeus ylittää 2/3 yhtiön yhteenlasketusta äänimäärästä sen jälkeen, kun yhtiön osake tai siihen oikeuttava arvopaperi on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on tarjouduttava lunastamaan yhtiön jäljellä olevat osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit niiden käyvästä hinnasta. Osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistaja, jonka omistusoikeus ylittää 90 prosenttia yhtiön osakkeista ja äänimäärästä, on oikeutettu lunastamaan yhtiön loput osakkeet niiden käyvästä hinnasta. Lisäksi osakkeenomistaja, jonka osakkeet enemmistöosakas voi edellä mainitulla tavalla lunastaa, on oikeutettu vaatimaan enem-

mistöosakasta lunastamaan osakkeet. Yllä mainittujen osake- ja äänimäärien laskemiseen sovelletaan yksityiskohtaisia säännöksiä.

Rikoslaki sisältää lisäksi säännökset tiedonantovelvollisuuden rikkomisesta, sisäpiiritiedon väärinkäytöstä ja kurssien vääristämisestä.

Kaupankäynti ja selvitys Helsingin Pörssissä

Osakekaupankäynti Helsingin Pörssissä on automatisoitua kauppaa. Helsingin Pörssi käyttää osakekaupassa SAXESS-kaupankäyntijärjestelmää, joka koostuu kaupankäyntiä edeltävästä vaiheesta, varsinaisesta kaupankäynnistä ja kaupankäynnin jälkeisestä vaiheesta:

- Kaupankäyntiä edeltävä vaihe kestää klo 8.30 – 9.45, jolloin kauppooja voidaan tehdä edellisen kaupankäyntipäivän hintoihin perustuen.
- Varsinainen kaupankäynti tapahtuu klo 9.45 – 18.30 välisenä aikana. Päivän avaus tapahtuu klo 9.45 – 10.00. Päivän avaukseen siirretään automaattisesti pörssierälliset kaupankäyntiä edeltävän vaiheen aikana tallennetut tarjoukset sekä järjestelmässä jo olevat tarjoukset, joiden voimassaoloaika on useita päiviä. Jatkuva kaupankäynti alkaa jaksoittain päivän avauksen päätyttyä, jolloin ensimmäisen osakkeen avauskurssi määrätään, minkä jälkeen kaupankäynti kyseisellä osakkeella alkaa. Jaksottainen siirtymä jatkuvaan kaupankäyntiin kestään noin kolme minuuttia. Jatkuva kaupankäynnissä tarjoukset täsmäytetään automaattisesti. Erälliset tarjoukset täsmäytetään hinta - välittäjä - aika -prioriteetin perusteella, jossa välittäjän omat tarjoukset ovat etusijalla samalla hintatasolla ennen tarjousten aikaprioriteettia. Alle erälliset tarjoukset voivat täsmäytyä vain viimeisen erällisen kaupan hintaan. Päivän päätös alkaa klo 18.20 ja päättyy klo 18.30, jolloin päätöskurssit määritetään.
- Kaupankäynnin jälkeinen vaiheen aikana klo 18.30 - 19.00 sopimuskauppoja voidaan tallentaa osakkeille ja muille instrumenteille jälkipörssikauppoina päivän kaupankäyntiin perustuviin hintarajoihin.

Kaupat selvitetään APK:n automaattisessa selvitysjärjestelmässä (KATI-järjestelmä) normaalisti kolmantena pankkipäivänä kaupantekopäivästä (T+3).

Kaupankäynti ja selvitystoiminta Helsingin Pörssissä tapahtuu euroissa ja pienin mahdollinen hinnanmuutos noterauksissa on 0,01 euroa. Hintatiedot tuotetaan ja julkaitaan ainoastaan euroissa.

Arvo-osuusjärjestelmä

Yleistä

Suomessa on 1.8.1991 voimaan tulleen lainsäädännön nojalla siirretty vaiheittain arvo-osuusjärjestelmään osakekirjojen poistuessa käytöstä. Arvo-osuusjärjestelmään liittyminen on pakollista julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden osalta. Arvo-osuusjärjestelmän tehtävät on keskitetty Suomen Arvopaperikeskukselle ("APK"), joka tarjoaa arvopapereiden selvitys- ja rekisteröintipalveluja kansallisella tasolla. APK pitää arvo-osuusrekisteriä sekä oman pääoman että vieraan pääoman ehtoisista arvopapereista.

APK pitää yhtiökohtaisia osake- ja osakkeenomistajaluetteloida sekä tarjoaa arvo-osuustilipalveluita osakkeenomistajille, jotka eivät halua käyttää kaupallisia palveluja tarjoavia tilinhoitajayhteisöitä. Näiden tilien perussäilytyskuluista vastaavat arvo-osuusjärjestelmään liittyneet yhtiöt. Tilinhoitajayhteisöt, joita ovat muun muassa luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset sekä muut yhteisöt, joille APK on myöntänyt tilinhoitajayhteisön oikeudet, hallinnoivat arvo-osuustilejä ja ovat oikeutettuja tekemään niille kirjauksia.

Rekisteröintimenettely

Kaikkien arvo-osuusjärjestelmään liittyneiden osakkeenomistajien on avattava arvo-osuustili APK:ssa tai jossakin tilinhoitajayhteisössä taikka hallintarekisteröitävä osakkeensa. Osakkeenomistajille, jotka eivät ole vaihtaneet osakkeitaan arvo-osuuksiksi, avataan APK:n arvo-osuusrekisteriin yhteistili, jonka tilinhaltijaksi merkitään liikkeeseenlaskija. Kaikki arvo-osuusjärjestelmään rekisteröityjen arvopapereiden siirrot toteutetaan tilisiirtona tietojärjestelmässä. Tilinhoitajayhteisö vahvistaa arvo-osuustilisiirrot toimittamalla tilinhaltijalle tili-ilmoituksen kaikista arvo-osuustileille tehdyistä kirjauksista. Arvo-osuustilien haltijat saavat myös vuosi-ilmoituksen kalenterivuoden päättyessä voimassa olleista kirjauksista.

Jokaiselle arvo-osuustilille on merkittävät tiedot tilinomistajasta ja muista tilille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvien oikeuksien haltijoista tai hallintarekisteröinnin hoitajasta, joka hallinnoi hallintarekisteröidyn tilin varoja, sekä tilinhoitajayhteisöstä, jonka hoidossa kyseinen tili on. Vaadittavat tiedot sisältävät tilille kirjattujen arvo-osuuksien lajin ja määrän sekä tiliin ja sille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvat oikeudet ja rajoitukset. Mahdollisesta hallintare-

kisteröinnistä tehdään kirjattaessa merkintä. APK ja kaikki tilinhoitajayhteisöt ovat velvollisia pitämään saamansa tiedot luottamuksellisina. Eräät APK:n ylläpitämään omistajaluetteloon sisältyvät tiedot (tilinomistajan nimi ja osoite sekä osakkeiden lukumäärä) ovat kuitenkin julkisia.

Kukin Tilinhoitajayhteisö on velvollinen vastaamaan hoidossa olevissa arvo-osuustileissä esiintyvistä virheistä ja laiminlyönneistä sekä tietosuojaan rikkomisesta. Mikäli asianomainen tilinhoitajayhteisö ei pysty vastaamaan velvoitteistaan, on tilinomistaja, jolle on aiheutunut oikeuksien vääristä kirjauksesta, muutoksesta tai poistosta vahinkoa, oikeutettu saamaan korvauksen APK:lta. Tällaisten tapausten varalta APK:lla on lakisääteinen kirjausrahasto, jonka pääoman on oltava vähintään 0,000048 prosenttia arvo-osuusjärjestelmän viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana säilytettävänä olleiden arvo-osuuksien yhteenlasketun käyvän arvon keskiarvosta, kuitenkin vähintään 20 milj. euroa. Samalle vahingonkärsijälle maksetaan kirjausrahaston varoista korvauksena vahingonkärsijän samalta tilinhoitajayhteisöltä olevan korvaussaatavan määrä, kuitenkin enintään 25.000 euroa. Kirjausrahaston korvausvelvollisuus on rajoitettu samaan vahingotapaukseen liittyvissä vahingoissa kuitenkin 10 milj. euroon.

Osakkeiden säilyttäminen ja hallintarekisteröinti

Osakkeita voi säilyttää joko APK:n tai jonkin tilinhoitajayhteisön hoidossa olevalla arvo-osuustilillä. Clearstream Bankingin ja Euroclear Systemin lukuun toimivilla suomalaisilla omaisuudenhoitajilla on säilytystilejä arvo-osuusjärjestelmässä ja muut kuin suomalaiset osakkeenomistajat voivat säilyttää osakkeitaan Clearstream Bankingissa tai Euroclear Systemissä olevien tiliensä kautta.

Muun kuin suomalaisen osakkeenomistajan sijasta voidaan omistajaluetteloon merkitä omistajan sijaan hallintarekisteröinnin hoitaja, jonka säilytyksessä osakkeet ovat toimeksiannon nojalla. Hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajilla on oikeus osinkoihin ja kaikki osakkeisiin liittyvät merkintäoikeudet sekä taloudelliset oikeudet. Jos hallintarekisteröityjen osakkeiden omistaja haluaa käyttää oikeuttaan osallistua yhtiökokoukseen tai käyttää siellä äänioikeuttaan osakkeenomistajana, hänet on merkittävä tilapäisesti APK:n pitämään osakasluetteloon viimeistään kymmenen päivää ennen asianomaista yhtiökokousta. Hallintarekisteröityjen osakkeiden hoitajaksi valtuutettu henkilö on pyydettyäessä velvollinen ilmoittamaan Rahoitustarkastukselle sekä asianomaiselle yhtiölle hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajan henkilöllisyyden, mikäli se on tiedossa, sekä tämän omistamien osakkeiden määrän. Mikäli hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajan nimi ei ole tiedossa, on hallintarekisteröinnin hoitaja velvollinen ilmoittamaan vastaavat

tiedot hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajan puolesta toimivasta asiamiehestä ja toimittamaan tämän antaman kirjallisen selvityksen siitä, että hallintarekisteröityjen osakkeiden omistaja ei ole suomalainen yhteisö tai luonnollinen henkilö.

Osakkeenomistajan, joka haluaa pitää osakkeitaan arvo-osuusjärjestelmässä omissa nimissään, mutta jolla ei ole arvo-osuustiliä Suomessa, tulee avata arvo-osuustili joko APK:ssa tai jossakin tilinhoitajayhteisössä sekä euromääräinen pankkitili Suomessa.

Sijoittajien korvausrahasto

Sijoituspalveluyrityksistä annetun lain ja arvopaperimarkkinalain muutoksilla perustettiin vuonna 1998 sijoittajien korvausrahasto ja sijoittajat jaettiin ammattimaisiin ja ei-ammattimaisiin sijoittajiin.

Ammattimaisia sijoittajia ovat sellaiset liikeyritykset ja julkisyhteisöt, joiden voidaan olettaa tuntevan liiketoimintansa perusteella arvopaperimarkkinat ja niiden riskit. Sijoittaja voi lisäksi itse kirjallisesti vahvistaa olevansa ammattitai-

tonsa ja sijoituskokemuksensa perusteella ammattimainen sijoittaja. Yksityishenkilöitä pidetään kuitenkin pääsääntöisesti ei-ammattimaisina sijoittajina.

Sijoituspalveluyritysten ja sijoituspalveluja tarjoavien luottolaitosten on kuuluttava sijoittajien korvausrahastoon. Korvausrahasto turvaa sijoittajien riidattomien ja erääntyneiden saamisten suorituksen silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei muuten pysty muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi maksamaan sijoittajien saamia tietyn määräajan kuluessa. Korvausrahasto korvaa ainoastaan ei-ammattimaisten sijoittajien saamia. Sijoittajalle maksetaan 90 prosenttia hänen saamisestaan, kuitenkin enintään 20.000 euroa. Rahasto ei korvaa osakekurssien laskusta tai vääristä sijoituspäätöksistä johtuvia tappioita, joten sijoittaja vastaa edelleen omien sijoituspäätöstensä seurauksista. Luottolaitosten asiakkaille korvataan pankin maksukyvyttömyystilanteessa saamiset 25.200 euroon asti talletussuojarahaston varoista. Sijoittajan varat ovat joko talletussuojarahaston tai korvausrahaston piirissä, joten samoilla varoilla ei ole kaksinkertaista suojaa.

Verotus

Alla esitetty yhteenvedo perustuu tämän listalleottoesitteen päivämääränä Suomessa voimassaolevaan verolainsäädäntöön, jossa tapahtuvat muutokset saattavat vaikuttaa verotukseen myös takautuvasti. Yhteenvedo ei ole tyhjentävä eikä siinä ole huomioitu eikä selvitetä muiden maiden kuin Suomen verolainsäädäntöä. Sijoitusta harkitsevien tulee tarvittaessa kääntyä veroasiantuntijan puoleen, jotta kaikki Yhtiön osakkeiden omistukseen, hankintaan ja luovutukseen liittyvät veroseuraamukset tulevat asianmukaisesti selvitettyksi.

Yleistä

Seuraavassa selvitetään lyhyesti eräitä osakkeiden hankintaan, omistukseen ja luovutukseen liittyviä Suomen verolainsäädännöstä johtuvia veroseuraamuksia. Selvityksen tarkoituksena ei ole pyrkiä täydellisesti selvittämään kaikkia mahdollisia Suomen verolainsäädännöstä johtuvia veroseuraamuksia. Sijoitusta harkitsevien tulisi kääntyä neuvonantajinaan käyttämiensä alan asiantuntijoiden puoleen saadakseen tietoja osakkeiden hankinnan, omistuksen ja luovutuksen veroseuraamuksista, sekä sovellettavien verolakien vaikutuksista. Seuraava selvitys perustuu Listalleottoesitteen päivämääränä voimassa olevaan lainsäädäntöön ja sen tulkintaan. Suomessa on toteutettu mittava yhtiöiden ja pääomatulojen verotusta koskeva verouudistus, johon liittyvät lakimuutokset ovat suurelta osin tulleet voimaan 15.8.2004. Lakeja sovelletaan pääsääntöisesti ensimmäisen kerran vuodelta 2005 toimitettavassa verotuksessa. Lakimuutoksia on käsitelty siltä osin, kun ne liittyvät osakkeiden ja Merkintäoikeuksien hankintaan, omistukseen ja luovutukseen. Verolainsäädännön ja sen tulkinnan muutokset saattavat vaikuttaa veroseuraamukseen myös takautuvasti.

Suomessa yleisesti verovelvollisia ja rajoitetusti verovelvollisia kohdellaan eri tavalla. Suomessa yleisesti verovelvolliset ovat verovelvollisia maailmanlaajuisesta tulostaan ja rajoitetusti verovelvolliset ainoastaan Suomesta saadusta tulosta. Yleisesti verovelvollisiksi katsotaan luonnolliset henkilöt, joiden varsinainen asunto ja koti on Suomessa, tai jotka oleskelevat Suomessa jatkuvasti vähintään kuuden kuukauden ajan. Rajoitetusti verovelvollisia ovat luonnolliset henkilöt, jotka eivät ole asuneet Suomessa verovuoden aikana, sekä ulkomaiset yhteisöt.

Ansiotuloa, esimerkiksi palkkaa, verotetaan Suomessa asuvien luonnollisten henkilöiden osalta progressiivisen verokannan mukaan. Pääomatuloa, esimerkiksi pörssiyhtiön jakamia osinkoja ja niihin liittyvää yhtiöveron hyvitystä, verotetaan pääomatulojen 29 prosentin verokannan mukaan (28 prosenttia vuoden 2005 alusta).

Osakeyhtiöiden verotus

Osakeyhtiöt, joiden kotipaikka on Suomessa, ovat verovelvollisia maailmanlaajuisesta tulostaan. Osakeyhtiöiden verokanta on tällä hetkellä 29 prosenttia. Vuoden 2005 alusta lukien yhtiöiden verokanta laskee 26 prosenttiin.

Osakkeiden ja Merkintäoikeuksien myynnistä saatu luovutusvoitto on jäljempänä esitetyin rajoituksin veronalaista tuloa. Osakkeiden ja Merkintäoikeuksien luovutushinta lasketaan yleensä osaksi yhtiön liiketoiminnan tuloa. Vastaavasti osakkeiden ja Merkintäoikeuksien hankintameno on yleensä vähennyskelpoinen kyseisen yhtiön verotuksessa osakkeiden ja Merkintäoikeuksien luovutusvuonna.

Osakeyhtiön osakkeista saatu luovutusvoitto ei pääsääntöisesti ole veronalaista tuloa (eikä luovutuksessa syntynyt tappio vähennyskelpoista) silloin, kun nämä osakkeet kuuluvat myyvän osakeyhtiön elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen, jos 1) yhtiö omistaa vähintään 10 prosentin osuuden kyseisen yhtiön osakepääomasta, 2) yhtiö on omistanut osakkeet yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan, ja 3) yhtiö, jonka osakkeet myydään, on suomalainen tai toisesta EU-jäsenvaltiosta tai sellaisesta valtiosta, jolla on Suomen kanssa verovuonna voimassa yhtiön jakamaan osinkoon sovellettava kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Silloin, kun käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutusvoitto olisi verovapaa, on osakkeiden luovutustappio verotuksessa vähennyskelpoton.

Muiden kuin edellisessä kappaleessa mainittujen verovapaiden käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutustappio on vähennyskelpoinen vain osakkeiden luovutuksesta saaduista veronalaisista voitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuonna. Muiden kuin käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutuksesta syntynyt vähennyskelpoinen luovutustappio voidaan vähentää verotettavasta tulosta verovuonna sekä kymmenenä sitä seuraavana vuonna.

Suomessa sovelletaan vuoden 2004 loppuun asti yhtiöveron hyvitysjärjestelmällä (avoir fiscal), jonka tarkoituksena on estää osinkotulojen kaksinkertainen verottaminen.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä yhtiölle vahvistetaan tulo-
veron vähimmäismäärä eli vähimmäisvero, joka lasketaan
yhtiön verovuodelta jaettavaksi päättämän osingon määrästä.
Vähimmäisvero on tällä hetkellä 29/71 jaettavaksi päätettyjen
osinkojen määrästä. Yhtiön verotettavan tulon perusteella
määritellään yhtiölle verovuoden vertailuvero. Verovuoden
vertailuveron ylittäessä Vähimmäisveron määrän muodostuu
yhtiölle veroylijäämää. Verovuoden vertailuveron alittaessa
vähimmäisveron määrän joutuu yhtiö suorittamaan
täydennysveroa, ellei yhtiöllä ole käytettävissä edellisiltä 10
verovuodelta vahvistettuja veroylijäämiä.

Yhtiöveron hyvityksestä annettua lakia sovelletaan
viimeisen kerran verovuodelta 2004 toimitettavassa osin-
gonsaajan verotuksessa. Järjestelmästä tullaan luopumaan
osana verouudistusta ja osinkojen verotuksessa siirrytään
osittain kaksinkertaiseen verotukseen. Osinkoa jakavan yhtiön
verotuksessa ei enää lasketa osingonjaon perusteella
tuloverolle vähimmäismäärää, eikä yhtiö siten voi enää joutua
maksamaan täydennysveroa, ellei osinko ole nostettavissa verovuoden
2004 aikana. Yhtiön maksamaa veroa ei myöskään enää
hyvitetä, eikä se ole veronalaista tuloa osingonsaajan
verotuksessa. Viimeistään verovuonna 2004 syntyneet, mutta
käyttämättömät yhtiöveron hyvitykset voidaan kuitenkin vähentää
osakeyhtiön maksuunpantavasta yhteisöverosta uuteen järjestelmään
siirtymisen jälkeenkin.

Osinkojen verotus

Suomessa yleisesti verovelvollisella osingonsaajalla on suomalaiselta
yhtiöltä verovuonna saamansa osingon perusteella ollut oikeus
yhtiöveron hyvitykseen, jonka määrä on tällä hetkellä 29/71
yhtiön maksaman osingon määrästä. Yhtiöveron hyvitys katsotaan
osakkeenomistajan verotuksessa maksetuksi ennakkoveroksi ja
vähennetään osakkeenomistajalle maksuunpantavasta verosta.
Yhteisön, esimerkiksi osakeyhtiön, ollessa osingon saajana
yhtiöveron hyvitys, jota ei ole voitu vähentää osakkeenomistajalle
verovuodelta määrätystä tuloverosta, voidaan pääsääntöisesti
lukea verovelvollisen hyväksi yhtiöveron hyvityksen syntymisvuotta
seuraavien 10 verovuoden aikana. Osakkeenomistajalle ei hänen
hyväkseen luettavan yhtiöveron hyvityksen johdosta yleensä ole
aiheutunut veroseuraamuksia yhtiön maksamien osinkojen
perusteella.

Osana yhtiöiden ja pääomatulojen verotusta koskevaa verouudistusta
yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovutaan vuoden 2004 lopussa ja
1.1.2005 alkaen osingonsaajan verotus tulee muuttumaan. Tästä
huolimatta käyttämättömät yhtiöveron hyvitykset voidaan käyttää
niiden syntymisvuotta seuraavien 10 verovuoden aikana.

Helsingin Pörssissä noteeratun yhtiön jakamien osinkojen verotus
tulee riippumaan siitä, onko Suomessa yleisesti

verovelvollinen osakkeenomistaja julkisesti noteerattu yhtiö,
muu yhtiö vai luonnollinen henkilö.

YKSITYISHENKILÖIDEN SAAMAT OSINGOT

Julkisesti noteeratun yhtiön jakamasta osingosta 70 prosenttia
verotetaan pääomatulona, loppuosa osingosta on yksityishenkilölle
verovapaata tuloa. Verouudistukseen liittyviin lakimuutoksiin
sisältyvän siirtymäsäännöksen mukaan vuodelta 2005 toimitettavassa
verotuksessa osingoista veronalaista on kuitenkin 57 prosenttia ja
verovapaata 43 prosenttia. Pääomatuloveroprosentti on vuoden 2005
alusta 28 prosenttia.

YHTEISÖJEN SAAMAT OSINGOT

Jos osakkeenomistaja on julkisesti noteerattu yhtiö, sen toiselta
julkisesti noteeratulta yhtiöltä saama osinko ei ole veronalaista.
Siinä tapauksessa, että osinko on saatu osakkeenomistajan
sijoitusomaisuuteen kuuluvista osakkeista, saadusta osingosta
75 prosenttia on kuitenkin veronalaista tuloa.

Jos osakkeenomistaja on muu kuin julkisesti noteerattu yhtiö,
sen julkisesti noteeratulta yhtiöltä saamista osingoista 75 prosenttia
on veronalaista tuloa, ellei osakkeenomistaja omista suoraan
vähintään 10 prosenttia osinkoa jakavan yhtiön pääomasta.
Mikäli osinko on saatu sijoitusomaisuuteen kuuluvista osakkeista,
on 75 prosenttia osingon määrästä veronalaista tuloa omistusuudesta
riippumatta.

Verouudistukseen liittyviin lakimuutoksiin sisältyvän
siirtymäsäännöksen mukaan jos osakkeenomistaja on muu kuin
julkisesti noteerattu yhtiö tai osakkeet kuuluvat osakkeenomistajan
sijoitusomaisuuteen, on vuodelta 2005 toimitettavassa verotuksessa
julkisesti noteeratulta yhtiöltä saamasta osingosta veronalaista
tuloa 60 prosenttia 75 prosentin sijaan.

Osinkojen lähdeverotus

Suomen sisäisen verolainsäädännön mukaan rajoitetusti verovelvollinen
osakkeenomistaja on velvollinen suorittamaan lähdeveroa suomalaiselta
yhtiöltä saamansa osingon perusteella. Lähdeverokanta on 29 prosenttia
(vuoden 2005 alusta 28 prosenttia) maksetun osingon määrästä, ellei
Suomen ja rajoitetusti verovelvollisen osingonsaajan kotivaltion
välillä voimassa olevassa verosopimuksessa toisin määrätä. Suomi on
solminut useiden valtioiden kanssa verosopimuksia, joissa osingoista
maksettava lähdeverokanta on alempi kuin edellä mainittu Suomen
sisäisen verolainsäädännön lähdeverokanta. Tarkempaa tietoa
verosopimuksista on saatavissa alan asiantuntijoilta ja verohallinnosta.

Verosopimuksissa on yleensä määrätty yleistä osingon lähdeverokantaa
alhaisempi lähdeverokanta maksettaessa osinko sellaiselle yhteisölle,
joka omistaa vähintään verosopi-

muksessa määrätyn osuuden (yleisimmin 10-20 prosenttia) osinkoa jakavan yhtiön osakepääomasta.

Lähdeveroa ei peritä osingosta, joka maksetaan yhteisölle, jolla on kotipaikka EU:n alueella ja joka omistaa välittömästi vähintään 25 prosenttia (vuoden 2005 alusta 20 prosenttia) osinkoa maksavan suomalaisen yhtiön osakepääomasta, edellyttäen, että yhteisö ei ole oikeutettu yhtiöveron hyvitykseen Suomessa ja että yhteisö on velvollinen suorittamaan yleistä yhteisöveroa siten kuin direktiivissä 90/435/ETY määrätään.

Lähtökohtaisesti osingon maksaja on velvollinen perimään lähdeveron. Käytännössä kuitenkin suomalaiset pankit, joiden välityksellä julkisesti noteerattujen suomalaisten yhtiöiden maksamat osingot maksetaan ulkomaille, pidättävät mahdollisen lähdeveron Suomessa. Mahdollista verosopimuksessa määrättyä lähdeverokantaa voidaan soveltaa, mikäli osakkeenomistaja esittää maksajalle ennen osinkojen maksua yksilöintiään varten tarvittavat tiedot (nimi, syntymäaika, henkilötunnus tai liike- ja yhteisötunnus ja osoite). Jos edellytetyt tiedot ei ole esitetty määräajassa, Uudenmaan verovirasto palauttaa hakemuksesta asianomaisen verosopimuksen edellyttämää määrää korkeamman veronpidätyksen.

Luonnollisia henkilöitä koskeva luovutusvoittoverotus

Osakkeiden ja merkintäoikeuksien myynnistä saatua luovutusvoittoa verotetaan Suomessa yleisesti verovelvollisen luonnollisen henkilön ja kuolinpesän pääomatulona, ellei osakkeiden katsota kuuluvan luonnollisen henkilön tai kuolinpesän mahdolliseen elinkeinotoimintaan. Luovutusvoitto tai -tappio lasketaan vähentämällä saadusta myyntihinnasta aiheutuneiden kulujen ja osakkeiden hankintahinnan yhteismäärä. Uusmerkinnässä merkittyjen osakkeiden hankintahinta saadaan laskemalla yhteen merkintahinta ja merkinnästä mahdollisesti syntyneet kustannukset.

HANKINTAMENO-OLETTAMA

Vaihtoehtoisesti luovutusvoittoa laskettaessa luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät voivat käyttää hankintameno-olettamaa, jonka suuruus on 20 prosenttia myyntihinnasta. Jos osakkeet ovat olleet myyjällä vähintään 10 vuoden ajan, hankintameno-olettaman suuruus on kuitenkin 50 prosenttia myyntihinnasta (vuoden 2005 alusta 40 prosenttia). Mikäli osakkeenomistaja myy Osakeannissa merkitynsä osakkeet, osakkeiden hankinta-ajankohdaksi katsotaan niiden osakkeiden hankinta-ajankohta, joiden perusteella Merkintäoikeudet saatiin. Jos taas ostettujen Merkintäoikeuksien perusteella merkitään osakkeita, katsotaan osakkeet hankituksi Merkintäoikeuksien saannon hetkellä, jonka mukaan ratkaistaan myös hankintameno-olettaman määrä.

MERKINTÄOIKEUKSIEN MYYNTI

Mikäli osakkeenomistaja myy Osakeannissa saamansa Merkintäoikeudet käyttämättä niitä osakkeiden merkintään, on Merkintäoikeuksien hankintahinta nolla ja Merkintäoikeudet katsotaan hankituiksi samana päivänä kuin osakkeet, joiden perusteella ne saadaan. Tällöin käytetään 20 prosentin tai 50 prosentin (vuoden 2005 alusta 40 prosenttia), jos osakkeet on omistettu kymmenen vuotta tai kauemmin, hankintameno-olettamaa laskettaessa Merkintäoikeuksista saadun myyntivoiton määrää. Jos Merkintäoikeudet on ostettu, niiden myyjä voi valita, käytetäänkö luovutusvoittoa laskettaessa 20 prosentin hankintameno-olettamaa vai todellisen hankintahinnan ja myyntikulujen yhteismäärää.

Luovutusvoittoja verotetaan 29 prosentin verokannan mukaan (vuoden 2005 alusta 28 prosenttia). Luovutuksesta aiheutunut tappio voidaan vähentää samana ja kolmena luovutusta seuraavana verovuotena saaduista verotettavista luovutusvoitosta. Verovuoden 2005 alusta lukien yksityishenkilön luovutusvoitot eivät ole veronalaista tuloa, jos yhteenlasketut luovutushinnat ovat verovuonna enintään 1.000 euroa. Vastaavissa oloissa syntynyt luovutustappio ei ole myöskään vähennyskelpoinen.

Rajoitetusti verovelvolliset eivät yleensä ole Suomen lainsäädännön ja verosopimusten mukaan Suomessa verovelvollisia osakkeiden myynnistä aiheutuvasta luovutusvoitosta edellyttäen, että kyseisen osakeyhtiön kokonaisvaroista yli 50 prosenttia ei muodostu yhdestä tai useammasta Suomessa olevasta kiinteistöstä tai liity rajoitetusti verovelvollisen Suomessa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan.

Varainsiirtovero

Helsingin Pörssissä tehdyistä osakekaupoista ei ole suoritettava varainsiirtoveroa. Helsingin Pörssin ulkopuolella tapahtuvista luovutuksista suoritetaan varainsiirtoveroa 1,6 prosenttia kauppahinnasta. Veroa ei ole suoritettava, jos veron määrä on vähemmän kuin 10 euroa. Osakkeiden ostaja vastaa pääsääntöisesti varainsiirtoveron suorittamisesta. Jos ostaja ei kuitenkaan ole yleisesti verovelvollinen tai ulkomaalaisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen suomalainen sivuliike, myyjä on velvollinen perimään varainsiirtoveron ostajalta. Jos osakekaupan välittäjänä on suomalainen arvopaperinvälittäjä tai luottolaitos taikka ulkomaalaisen luottolaitoksen suomalainen sivuliike, se on velvollinen perimään varainsiirtoveron ja tilittämään sen ostajan puolesta. Osakekaupasta ei kuitenkaan peritä varainsiirtoveroa, jos sekä ostaja että myyjä ovat Suomessa rajoitetusti verovelvollisia. Osakeantien yhteydessä liikkeeseen laskettavien osakkeiden merkinnästä ei peritä varainsiirtoveroa.

Varallisuusvero

Osakkeet ovat sekä yleisesti että rajoitetusti verovelvollisen veronalaisia varoja. Julkisesti noteeratun yhtiön osakkeen verotusarvo on 70 prosenttia osakkeen käyvästä arvosta. Osakkeen verotusarvon vahvistaa verohallitus.

Suomen sisäisen verolainsäädännön mukaan rajoitetusti verovelvollisen ei ole suoritettava varallisuusveroa muun suomalaisen osakeyhtiön kuin asunto- tai kiinteistöyhtiön osakkeista.

Konsernin tilinpäätöstiedot

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2003

Konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelmat vuosilta 2003, 2002 ja 2001

Konsernin ja emoyhtiön taseet vuosilta 2003, 2002 ja 2001

Konsernin ja emoyhtiön kassavirtalaskelmat vuosilta 2003, 2002 ja 2001

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot vuodelta 2003

Hallituksen toimintakertomus tilikaudelta 1.1. – 31.12.2003

Aloittaessaan kertomusvuotta 2003 HK Ruokatalolla oli takanaan menestyksekkäs vuosi, tuloksiltaan historiansa paras. Yhtiö oli saavuttanut keskeiset tavoitteensa ja osin ylittänytkin ne. Vuodesta 2003 osattiin ennakoida edellisvuotta haastavampaa koko Suomen lihateollisuudelle kilpailun kiristymisen ja lihamarkkinoiden hintakehityksen takia. HK Ruokatalon arvio kuitenkin oli, että yhtiö säilyttää vakaan kehityksensä myös vuonna 2003.

LIKEVAIHTO JA TALOUDELLINEN TULOS

Konsernin liikevaihdoksi muodostui 647,4 miljoonaa euroa. Se on 14,0 miljoonaa euroa (+2,2 %) enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Toiminnan tulos ennen satunnaiseriä oli 22,2 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli ollut 26,5 miljoonaa euroa.

Yllä mainitut luvut sisältävät konsernin Baltian-toiminnan, josta kertyi liikevaihtoa 107,9 miljoonaa euroa. Tulos ennen satunnaiseriä oli 3,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2002 Baltian-toiminnan liikevaihto oli 110,6 miljoonaa euroa ja tulos 8,1 miljoonaa euroa.

HK Ruokatalo -konsernin myyntimäärät kasvoivat vuoden aikana runsaat viisi prosenttia. Kasvua vauhditti joulukinkkujen kauppa, missä yhtiö teki kaikkien aikojen myyntiennätyksensä, yli 2,5 miljoonaa kiloa. Myös siipikarjatuotteissa volyyymi kasvoi edelleen nopeammin kuin kulutus keskimäärin.

Myyntivolyymin kehitys kokonaisuutena vastasi asetettuja tavoitteita. Samaten tuloskehitys oli pääosin linjassa odotusten kanssa lukuun ottamatta kesäkautta, jolloin jäimme selkeästi tavoitteesta. Vuodelle oli ominaista hintatasojen

lasku, mikä johtui sikasyklistä ja sen aiheuttamista raaka-aineiden maailmanlaajuisista markkinaongelmista ja toisaalta kilpailutilanteesta. Tämä osaltaan vaikutti siihen, että konsernin liikevaihdon kasvu jäi myynnin kasvua pienemmäksi. HK Ruokatalon kannalta vuosi 2003 oli kiristyneeseen markkinatilanteeseen nähden kuitenkin yleisesti ottaen tyydyttävä, vaikka kaikkia tavoitteita ei saavutettu.

Kulupuolella kirjasimme kertaluonteisia eriä Baltiassa EU-valmisteluista johtuen. Kotimaassa ydinprosessimme tilapäiset häiriöt aiheuttivat markkinatilanteeseen nähden ylimääräistä kustannuspainetta.

MARKKINOILLA HINTATASOT LASKUSSA

Kotimaan kuluttajahinnat olivat monissa tärkeissä tuoteryhmissä lähes kauttaaltaan alempana kuin vuonna 2002. Sianlihan raaka-ainehintojen hienoinen nousu syksyllä osoittautui tilapäiseksi eikä vaikuttanut tärkeään jouluseen, koska kinkkujen hinnat oli pääosin jo lyöty lukkoon. Sianlihamarkkinoilla edelleen jatkunut matalamman hintatason vaihe on seurausta tuotannolle ominaisesta syklisyydestä. Matalasykliä on pidentänyt mm. euron jatkuva vahvistuminen sekä Venäjän EU:lle asettamat tuontikiintiöt.

Siipikarjanlihan markkinahinnat Suomessa olivat vaakaammat, joskin taso oli edellisvuotta alempi. Kaakkois-Aasian ja Etelä-Amerikan halpaa tuontisiipikarjanlihaa on ilmaantunut EU:n alueelle. Suomessa sitä on liikkunut vähän.

Liharaaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat olivat pääosan vuotta matalalla suhdanteista johtuen. Silti HK Ruokatalon vienti Suomesta saavutti tänäkin vuonna myyn-

titavoitteensa. Suorien asiakaskontaktien ja erikoistuotteiden menekin ansiosta Suomesta suuntautuvan viennin arvo kasvoi ja oli nyt 42,9 miljoonaa euroa. Suurimmat kohdemaat olivat edellisvuoden tapaan Japani ja Venäjä. Vahva euro rasittaa suomalaisen lihanviennin kannattavuutta edelleen.

BALTIA JA PUOLA

Sama kehitys vaikutti Baltiassa, missä markkinoiden pienyyden ja vähäisen rajasuojan takia maailmanmarkkinoiden paineet tuntuvat paljon voimakkaampina kuin Suomessa. Toisaalta Baltian maiden toisiaan vastaan suuntaamat protektionistiset toimet jatkuivat edelleen haitaten rajojen yli tapahtuvaa yritystoimintaa. Liettuassa tuloksen tekoa hankaloittaa lisäksi markkinoiden pirstaleisuus. Liha-alalla on paljon pieniä yrityksiä ja niillä vastassaan vahvasti keskitynyt kauppa.

Sikasykli painoi Rakvere Lihakombinaattia, joka tuottaa itse valtaosan tarvitsemastaan sianlihasta. Yhtiön oma sianlihantuotanto on jo lähellä maailmanmarkkinoiden hintatasoa ja lähivuosien tavoitteena on pudottaa vielä tuotantokustannuksia. Matalasta hintatasosta ja rajoituksista johtuen Rakvere Lihakombinaat tytäryhtiöineen jäi asetetuista tavoitteista.

Siipikarjanlihan markkinoilla Virossa hintataso pysyi hyvänä ja Latviassa tyydyttävänä. Tallegg säilytti asemansa Virossa ja vahvisti Latviassa erityisesti tuorebroilerissa. Muuten yhtiö keskittyi vahvasti tuotantoprosessiensa tehostamiseen, millä haetaan kykyä kilpailla halvan tuontisiipikarjanlihan kanssa.

HK Ruokatalon puolalainen osakkuusyhtiö Sokolów kohensi kertomusvuonna kannattavuuttaan merkittävästi. Sen liikevaihto ylitti miljardin zlotyn rajan ja nettotulos nousi jo 18 miljoonaan zlotyyn. Erityisesti vienti vahvistui. Sokolów on Puolassa markkinajohtaja lihassa ja lihajalosteissa.

RAKENTEELLISET MUUTOKSET

Vuoden aikana toteutimme kustannustehokkuutta lisääviä yrityskauppoja ja osallistuimme omistusjärjestelyihin, jotka vahvistivat HK Ruokatalon asemia ulkomailla ja selkeyttivät vastuunjakoa konsernissa. Varsinaisia uusia aluevaltauksia ei tehty.

Mellilän kunnassa toimivan Koiviston Teurastamo Oy:n koko osakekannan osto toteutui tammikuussa 2003 Kilpailuviraston hyväksytyä hankkeen ilman ehtoja. Aiesopimus oli tehty kesällä 2002. Kaupan ansiosta HK Ruokatalo pystyi tehostamaan sianlihan käsittelyä ja samalla yhtiö välttyi merkittävilta investoinneilta muihin teurastamoihinsa. Vastaavasti Koiviston Teurastamo hyötyi HK Ruokatalon valtakunnallisista markkinointikanavista.

Helmikuussa 2003 omistuksemme Helanderin Teurastamo Oy:ssä nousi 85 prosentista sataan prosenttiin. Loimaalla sijaitseva Helanderin Teurastamo on kuulunut konserniin kesästä 2000 lähtien. Toimipaikkojen työnjaon tehostamiseksi Loimaan laitos suljettiin toukokuussa ja teurastukset siirrettiin sieltä osaksi Forssaan, osaksi Mellilään.

Huhtikuussa yhtiö hankki osakkuuden Lihatukku Harri Tamminen Oy:stä. Vantaalla toimivan yrityksen pitkälle viimeistellyt kuluttajapakatut kotimaiset premium-lihat täydentävät konsernin muuta tuotantoa.

Konserni lisäsi omistusta Outokummussa toimivassa hankinta- ja teurastamoyhtiö Pouttu Foods Oy:ssä toukokuussa 2003 ja lokakuussa 2003. Ensin 50 prosentista 90 prosenttiin ja sitten sataan prosenttiin. Järjestely vahvistaa merkittävästi HK Ruokatalon kotimaisen naudanliharaaka-aineen saantia. Pouttu Foods perustettiin 1996 HK Ruokatalon ja Pouttu Oy:n yhteisyritykseksi.

Lokakuussa 2003 HK Ruokatalosta tuli Puolan johtavan liha-alan yrityksen, Sokolów S.A:n, suurin yksittäinen omistaja. Puolalaisten sijoittajien kanssa tehtyjen osakekauppojen jälkeen HK Ruokatalon osuus Sokolówissa nousi 11,1 prosentista 21,1 prosenttiin.

Konserniin kuuluvassa AS Talleggissa strategisena sijoittajana toiminut ruotsalainen Lantbrukarnas Riksförbund päätti joulukuussa vetäytyä Viron toiminnastaan. Siksi se myi HK Ruokatalolle oman puolikkaansa AS Baltic Poultrystä, jonka ne olivat perustaneet yhteisyritykseksi Talleggin osakkeiden hallintaa varten. Kaupan jälkeen HK Ruokatalon omistus Talleggissa nousi 98,3 prosenttiin. HK Ruokatalo ja LRF olivat hankkineet Talleggin osake-enemmistön kesäkuussa 2001.

AS Tallegg puolestaan hankki alkuvuonna enemmistön liettualaisesta UAB Selingas -nimisestä siipikarjayhtiöstä, jossa se oli aiemmin vähemmistöosakkaana.

OPERATIIVISIA MUUTOKSIA

Kaupallinen johtaja Seppo Ohvo ja Baltia-ryhmän johtaja Ilkka Häyhä erosivat yhtiön palveluksesta kesällä. Tytäryhtiö Broilertalon toimitusjohtaja Reijo Kiskola siirtyi johtamaan kaupallista ryhmää ja markkinointijohtaja Olli Antniemi siirtyi Baltia-ryhmän johtajaksi. Broilertalon toimitusjohtajaksi ja yhtiön siipikarjateollisuudesta vastaavaksi johtajaksi nimitettiin Esa Mäki. Hän astui konsernin palvelukseen marraskuun alussa.

Samassa yhteydessä tuotantoryhmän laaja toimiala jaettiin kahtia: teurastamoteollisuuteen ja jalostusteollisuuteen. Teurastamoteollisuudesta vastaavaksi johtajaksi nimitettiin tytäryhtiö Koiviston Teurastamon toimitusjohtaja Risto Koivisto. Jalostusteollisuuden vetäjänä jatkaa johtaja Jari Leija.

INVESTOINNIT KASVOIVAT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 64,8 miljoonaa euroa, oltuaan vuotta aikaisemmin 33,4 miljoonaa euroa. Kotimaan osuus investointien kokonaismäärästä oli 55,7 miljoonaa euroa.

HK Ruokatalon yritysjärjestelyt ja osakekaupat koti- maassa niin kuin ulkomaillakin tähtäävät pitkäaikaiseen toiminnalliseen hyötyyn; yhtiö ei tee finanssijoituksia. Kohteet on esitelty edellä kohdassa ”Rakenteelliset muutokset”. Tuotannollisilta vaikutuksiltaan tärkeimpiin kuului Koiviston Teurastamon liittäminen konserniin. Forssassa entisten nautateurastustilojen viimeistely sian teurastukseen ja leikkuuseen saatiin valmiiksi vuoden alussa. Latviassa jatkui Rigas Miesnieksin tehtaan uudistaminen ja logistiikkakeskuksen rakentaminen. Virossa sikalayhtiö Ekseko investoi ympäristökuormituksen vähentämiseen.

Ensimmäisenä virolaisena liha-alan yrityksenä Rakvere Lihakombinaat sai syyskuussa 2003 tuotantolaitokselleen EU-viranomaisten hyväksynnän.

RAHOITUS

Yritys- ja osakekauppojen seurauksena konsernin korolliset velat lisääntyivät ja olivat tilikauden lopussa 149,3 miljoonaa euroa (130,6 Meur). Huolimatta lainamäärän huomattavasta kasvusta omavaraisuus säilyi asetetulla tavoitetasolla; omavaraisuusaste oli nyt 41,2 prosenttia (41,9 %).

Yhtiö päätti 2.1.2003 nopeuttaa vuoden 1996 vaihtovelkakirjalainansa aikataulua ja tarjoutui maksamaan lainan takaisin ennenaikaisesti. Laina olisi normaalisti erääntynyt vuoden 2006 lopussa. Määräaikaan 29.1.2003 mennessä kaikki vielä vaihtamatta olleet 53.058 lainaosuutta ilmoitettiin vaihdettaviksi yhtiön A-osakkeiksi.

HALLITUKSEN VALTUUDET OSAKEPÄÄOMAN KOROTTAMISEEN

Hallitus sai yhtiökokoukselta 9.4.2003 valtuutuksen korottaa osakepääomaa yhdellä tai useammalla uusmerkinnällä, päättää yhden tai useamman vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ja/tai optio-oikeuksien antamisesta niin, että osakepääomaa voidaan korottaa yhteensä enintään 3.060.000 eurolla antamalla merkittäväksi enintään 1.800.000 uutta A-osaketta.

Hallitus voi poiketa osakkeenomistajien merkintäetu oikeudesta sekä päättää merkintähinnoista ja muista merkintäehdoista sekä vaihtovelkakirjalainan tai optio-oikeuksien ehdoista. Osakkeenomistajien merkintäetu oikeudesta voidaan poiketa mikäli siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yrityskauppojen rahoittaminen, yhteistoimintajärjestelyjen mahdollistaminen tai muu yhtiön liiketoiminnan kehittäminen. Hallitus ei saa poiketa merkintäetu oikeudesta

lähipiiriin kuuluvan hyväksi. Silloin, kun osakepääomaa korotetaan uusmerkinnällä, on hallitus oikeutettu päättämään, että osakkeita voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan tai muutoin tietyin ehdoin.

Tilivuoden päättyessä valtuutus oli kokonaan käyttämättä.

OSAKEPÄÄOMA

HK Ruokatalo Oyj:n maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 42.927.873,00 euroa. Se jakaantui 19.851.690 A-osakkeeseen ja 5.400.000 K-osakkeeseen. Kaikkien osakkeiden nimellisarvo on 1,70 euroa ja niillä on yhtäläinen osinko-oikeus. Yhtiöjärjestyksen mukaan A-osakkeella on yksi ääni ja K-osakkeella 20 ääntä. K-osakkeet omistaa LSO Osuuskunta.

Yhtiön osakkeet ovat olleet arvo-osuusjärjestelmässä 31.10.1997 lähtien.

Yhtiöllä oli tilikauden päättyessä 6.639 rekisteröityä osakkeenomistajaa.

OSAKKEIDEN NOTERAUS

HK Ruokatalon A-osake on noteerattu Helsingin Pörssin pörs silistalla 3.4.1998 lähtien. Sitä ennen yhtiö oli meklarilistalla 6.2.1997-2.4.1998.

Yhtiön A-osakkeita vaihdettiin kertomusvuonna Helsingin Pörssissä 7.073.672 kappaletta yhteenlasketulta arvoltaan 43.413.580 euroa. Kurssit vaihtelivat 6,80 ja 5,16 euron välillä. Koko vuoden keskimurssi oli 6,14 euroa ja vuoden päätöskurssi 6,50 euroa.

OSAKEPÄÄOMAN KOROTUKSET

Hallitus korotti osakepääomaa vuoden aikana neljä kertaa yhteismäärältään 3.721.657,00 euroa laskemalla liikkeeseen kaikkiaan 2.189.210 uutta A-osaketta. Korotukset tapahtuivat seuraavasti.

(1) Vuoden 1996 vaihtovelkakirjalainan lainaosuuksia vaihdettiin 2.1.-29.1.2003 välisenä aikana osakkeiksi niin, että yhtiön A-osakkeiden lukumäärä kasvoi 2.122.320 osakkeella. Tätä vastaava 3.607.944,00 euron osakepääoman korotus merkittiin kaupparekisteriin 25.2.2003. Uusien osakkeiden merkintähinta oli 4,20 euroa osakkeelta.

(2) Helmikuussa toteutettiin 109.335,50 euron suuruinen suunnattu osakeanti. Annissa tarjottiin 64.315 kappaletta uusia A-osakkeita Helanderin Teurastamo Oy:n osakkeenomistajille. Anti liittyi yritysjärjestelyyn, jossa HK Ruokatalo nosti omistusosuutensa Helanderin Teurastamossa 85 prosentista sataan prosenttiin. Merkintähinta oli 5,87 euroa osakkeelta. Osakepääoman korotus merkittiin kaupparekisteriin 26.2.2003.

(3) Vuoden 1998 henkilöstöannin optio-oikeuksien perusteella merkittiin 3.2.-14.3.2003 välisenä aikana 350 uutta A-osaketta. Merkintähinta oli 6,21 euroa osakkeelta. Tätä vastaava 595,00 euron suuruinen osakepääoman korotus merkittiin kaupparekisteriin 4.4.2003.

(4) Ajanjaksolla 3.11.-28.11.2003 henkilöstöoptioilla merkittiin 2.225 uutta A-osaketta hintaan 5,94 euroa kappaleelta. 3.782,50 euron osakepääoman korotus merkittiin kaupparekisteriin 15.12.2003.

Kohdissa (1), (3) ja (4) merkityt uudet osakkeet oikeutuvat osinkoon ensimmäisen kerran tilikaudelta 2003, kohdassa (2) merkityt tilikaudelta 2002.

ILMOITUKSET OMISTUKSEN MUUTTUMISESTA

Yhtiö sai vuoden aikana kaksi Arvopaperimarkkinalain 2. luvun 9. pykälän mukaista ilmoitusta.

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo ilmoitti 6.2.2003, että 30.1.2003 tapahtuneen vaihtovelkakirjalainan lainaosuuksien vaihdon jälkeen se omisti 2.291.165 kappaletta HK Ruokatalon A-osakkeita. Määrä vastasi tuolloin 9,93 prosenttia osakepääomasta ja 1,82 prosenttia äänimäärästä.

Ruotsalainen Lantbrukarnas Riksförbund ilmoitti 14.10.2003, että sen omistusosuus HK Ruokatalossa oli laskenut 10,38 prosenttiin osakepääomasta ja 2,05 prosenttiin äänimäärästä.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 5.034 (4.882) henkilöä. Lukua kasvattivat uusien konserniyhtiöiden mukaan tulo ja kausityöntekijöiden määrän lisäys kotimaassa. Virossa Talleggin tehostamisohjelma johti henkilöstön vähenemiseen. Koko HK Ruokatalo -konsernin henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 4.788 henkeä, kun vuotta aiemmin luku oli 4.718. Emo-yhtiön palveluksessa oli keskimäärin 1.858 henkeä (1.792).

Henkilöstö yrityksittäin vuoden lopussa

	2003	2002	Muutos
HK Ruokatalo Oyj	1.703	1.651	+52
AS Rakvere Lihakombinaat -konserni	1.312	1.299	+13
AS Tallegg -konserni	814	963	-149
Broilertalo Oy	704	727	-23
LSO Foods Oy	67	64	+3
Muut	188	14	+174
HK Ruokatalo -konserni yhteensä	4.788	4.718	+70

Henkilöstö maittain vuoden lopussa

	2003	%	2002	%
Suomi	2.657	55,5	2.449	51,9
Viro	1.684	35,2	1.835	38,9
Latvia	337	7,0	331	7,0
Liettua	105	2,2	96	2,1
Muut maat	5	0,1	7	0,1
Yhteensä	4.788	100,0	4.718	100,0

TILIKAUDEN JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA

Toimitusjohtaja Simo Palokankaalla on työsopimuksensa mukaan mahdollisuus siirtyä eläkkeelle lokakuussa 2004. Hallitus ja Palokangas ovat kuitenkin sopineet siitä, että Palokangas jatkaa tehtävässään HK Ruokatalo -konsernin johdossa toistaiseksi.

Vuoden 1998 henkilöstöannin optio-oikeuksien perusteella merkittiin 2.1.-30.1.2004 välisenä aikana 595.705 uutta A-osaketta ja osakepääoma korottui 1.012.698,50 eurolla. Merkintähinta oli 5,94 euroa osakkeelta. Merkintäaika oli viimeinen, sillä optio-ohjelma päättyi 31.1.2004. Henkilöstöosakkeisiin liittyi alunperin 150.000 optio-oikeutta. Niistä 119.656 kappaletta käytettiin uusien A-osakkeiden merkitsemiseen. Antia toteutettaessa vuonna 1998 osakkeita merkittiin noin 220 konsernin palveluksessa tuolloin ollutta henkilöä.

Tytäryhtiö Pouttu Foods Oy:n hankintaliiketoiminta siirtyi LSO Foods Oy:lle vuoden 2004 alussa.

IFRS-LASKENTASTANDARDEIHIN SIIRTYMINEN

Yhtiössä käynnistettiin IFRS-laskentastandardien käyttöönottoprojekti vuoden 2003 alkupuolella. Projektissa selvitetään IFRS:n mukaisten tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden ja nykyisten periaatteiden erot ja määritetään uudet IFRS:n mukaiset konsernitalinpäätöksen laskentaperiaatteet. Edelleen projektissa selvitetään laskentakäytännön muutosten vaikutukset vuoden 2004 aloittavaan taseeseen ja tunnuslukuihin sekä uudistetaan konsernin laskenta- ja raportointiohjeistusta ja otetaan käyttöön uusi konsernilaskentajärjestelmä.

Projekti jakaantuu alaprojekteihin, joista tärkeimpiä ovat segmenttiraportointi (IAS 14), vuokrasopimukset (IAS 17), aineettomat hyödykkeet (IAS 38), omaisuuserien arvonalenemistestit (IAS 36) ja biologinen omaisuus (IAS 41). Vaihto-omaisuuden osalta HK Ruokatalo -konserni siirtyi tilinpäätöksessä IAS/IFRS-standardeja vastaavaan arvostustapaan muun kuin biologisen omaisuuden osalta.

Nykyisen käsityksen mukaan IFRS-standardien käyttöönotolla ei tule olemaan merkittäviä vaikutuksia konsernin tulokseen tai tasearvoihin.

Organisaation kouluttaminen ja standardien tulkinta toteutetaan yhteistyössä tilintarkastajien kanssa.

Ensimmäinen IFRS-säännöksiin perustuva tilinpäätös laaditaan 1.1.2005 alkavalta tilikaudelta. Samoin vuoden 2005 osavuositarkastukset vertailutietoineen julkistetaan IFRS-laskentaperiaatteiden mukaisina niin kuin Rahoitustarkastus on suosittanut.

Tulevaisuuden näkymät

HK Ruokatalo -konsernissa vuosi 2004 on alkanut tavoitteiden mukaisesti. Toimintamme kustannustehokkuuden nostaminen on käynnissä.

Pidemmälle menevä yhteistyö keskeisten kaupan asiakkaidemme kanssa lisääntyy. Haemme yhdessä tuottoa lisääviä ja kustannuksia vähentäviä toimenpiteitä partnershipin hengessä.

Kova kilpailu kotimaan lihamarkkinoilla jatkuu, mikä merkinnee alan yritysten määrän edelleen supistuvan jollakin aikavälillä.

EU:n laajentuminen parantaa konsernin edellytyksiä Baltiassa, koska pääsemme toimimaan tehokkaasti koko Baltian markkinoilla. Puolassa osakkuusyhtiömme Sokolówin toimintaedellytykset paranevat. Puolan EU-jäsenyys tuo merkittävän kilpailuedun Sokolów-konsernin tyyppiselle yritykselle paikallisen harmaan talouden pienentyessä ja vientimahdollisuuksien avautuessa erityisesti Keski-Euroopan väkirikkaille alueille.

Kauko-Idässä alkaneen lintuinfluenssan kehittymistä seurataan tarkoin konsernin siipikarjajaksikoissa eikä taudin mahdollisia heijastusvaikutuksia siipikarjaliiketoimintaan voida vielä arvioida. Sianlihamarkkinoilla on pidemmän aikaa ennakoitu hintatasojen kääntyvän matalasyklin jälkeen nousuun, mutta selvää käännettä ei ole toistaiseksi nähty.

Osinkoehdotus

Konsernin jakokelpoisten varojen määrä on 31.558.941,93 euroa. Emoyhtiön jakokelpoiset varat ovat 20.120.592,98 euroa. Hallitus esittää, että yhtiö jakaa vuodelta 2003 osinkoa 0,28 euroa osakkeelle eli yhteensä 7,2 miljoonaa euroa.

Taloudellista kehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2003	2002	2001	2000	1999
Liikevaihto, 1.000 eur	647.435	633.443	584.962	508.051	489.359
Liikevoitto, 1.000 eur	27.465	32.696	26.122	11.230	9.088
- % liikevaihdosta	4,2	5,2	4,5	2,2	1,9
Tulos ennen satunnaiseriä, 1.000 eur	22.189	26.506	19.219	4.646	3.463
- % liikevaihdosta	3,4	4,2	3,3	0,9	0,7
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja - 1.000 eur	22.189	26.506	16.456	1.827	5.545
- % liikevaihdosta	3,4	4,2	2,8	0,4	1,1
Oman pääoman tuotto (ROE), %	10,7	15,3	12,5	2,7	2,6
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	9,8	12,6	10,7	4,7	4,4
Omavaraisuusaste, %	41,2	41,9	38,5	35,8	35,5
Bruttoinvestoinnit, 1.000 eur	64.764	33.350	32.690	14.221	23.965
- % liikevaihdosta	10,0	5,3	5,6	2,8	4,9
Tutkimus- ja kehitysmenot, 1.000 eur	6.091	5.150	4.090	3.587	2.181
- % liikevaihdosta	0,9	0,8	0,7	0,7	0,4
Henkilöstön määrä keskimäärin	5.034	4.882	4.084	3.877	4.128

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2003	2002	2001	2000	1999
Tulos/osake (EPS), laimentamaton, eur	0,62	0,84	0,62	0,13	0,12
Tulos/osake (EPS), laimennettu, eur	0,60	0,74	0,55	0,11	0,11
Oma pääoma/osake, eur	6,09	5,87	5,23	4,83	4,93
Osakekohtainen osinko, eur	0,28	0,27	0,17	0,07	0,07
Osinko laimentamattomasta tuloksesta, %	45,4	32,3	27,3	51,9	54,8
Osinko laimennetusta tuloksesta, %	46,5	36,4	31,1	59,7	63,5
Efektiiivinen osinkotuotto, %	4,3	4,5	5,2	4,2	2,9
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)					
- laimentamaton	10,5	7,1	5,3	12,3	18,9
- laimennettu	10,8	8,0	6,0	14,1	21,7
Alin osakekurssi, eur	5,16	3,20	1,55	1,54	2,02
Ylin osakekurssi, eur	6,80	6,11	3,40	2,75	3,55
Keskikurssi, eur	6,14	5,12	2,59	2,33	2,47
Vuoden päätöskurssi, eur	6,50	5,95	3,30	1,60	2,30
Osakekannan markkina-arvo, Meur	164,1	137,2	74,9	35,4	49,5
Vaihdettujen osakkeiden määrä, 1 000 kpl	7.073,7	4.577,7	3.681,2	1.881,2	7.155,4
- % keskimääräisestä lukumäärästä	36,2	26,4	21,5	11,4	44,4
Osakkeiden oikaistu lukumäärä, kpl					
- keskimäärin tilikaudella	24.919.804	22.734.831	22.483.842	21.833.324	21.504.745
- tilikauden lopussa	25.251.690	23.062.480	22.684.800	22.149.402	21.517.245
- täysin laimennettu	25.847.395	25.948.865	25.884.550	25.399.402	24.767.245

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

$$\text{Oman pääoman tuotto} = \frac{\text{Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus keskimäärin tilikauden aikana}} \times 100$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto} = \frac{\text{Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

$$\text{Osakekohtainen tulos} = \frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja} - \text{Verot} +/- \text{Vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana}}$$

$$\text{Osakekohtainen oma pääoma} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$$

$$\text{Osakekohtainen osinko} = \frac{\text{Osinko} / \text{osake}}{\text{Tilikauden jälkeisten osakeantien oikaisukerroin}}$$

$$\text{Osinko tuloksesta} = \frac{\text{Osakeantioikaistu osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$$

$$\text{Efektiivinen osinkotuotto} = \frac{\text{Osinko} / \text{osake}}{\text{Tilikauden viimeinen osakeantioikaistu kaupantekokurssi}} \times 100$$

$$\text{Hinta/voitto-suhde (P/E)} = \frac{\text{Tilikauden viimeinen osakeantioikaistu kaupantekokurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$$

Osakekannan markkina-arvo = Ulkona olevien osakkeiden määrä tilikauden lopussa x Tilikauden viimeinen osakeantioikaistu kaupantekokurssi

Omistusjakautuma 31.12.2003

Osakkeiden määrä	Omistuksia	%	Osake-lukumäärä	%	Äänimäärä	%
1-10	407	6,13	3.395	0,01	3.395	0,00
11-100	1.903	28,65	95.083	0,38	95.083	0,07
101-1.000	3.364	50,64	1.447.337	5,73	1.447.337	1,13
1.001-10.000	885	13,32	2.268.051	8,98	2.268.051	1,77
10.001-100.000	63	0,95	1.862.675	7,38	1.862.675	1,46
100.001-500.000	14	0,21	2.594.585	10,27	2.594.585	2,03
500.001-	7	0,11	16.804.019	66,55	119.404.019	93,39
Yhteensä	6.643	100,00	25.075.145	99,30	127.675.145	99,86
Odotusluettelolla			0	0,00	0	0,00
Yhteistilillä			176.545	0,70	176.545	0,14
Yhteensä			25.251.690	100,00	127.851.690	100,00

Sektorijakautuma 31.12.2003

	prosenttia omistajista	prosenttia osakelukumäärästä
Yritykset	4,77	41,96
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,41	29,73
Julkisyhteisöt	0,15	1,71
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,66	5,08
Kotitaloudet	93,90	19,84
Ulkomailla	0,11	0,98
Odotusluettelolla		0,00
Yhteistilillä		0,70

Ulkomaalaisten omistuksessa, hallintarekisteröidyt mukaan lukien oli 15,32 % osakelukumäärästä, kun luku oli vuotta aikaisemmin 21,55 %.

Osakepääoman rakenne 31.12.2003

Osakesarja	Kpl	Osuus pääomasta	Osuus äänistä
A-sarja	19.851.690	78,62 %	15,53 %
K-sarja	5.400.000	21,38 %	84,47 %
Yhteensä	25.251.690	100,00 %	100,00 %

Jokaisella A-osakkeella on yksi ääni, jokaisella K-osakkeella on 20 ääntä.

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2003

	A-osakkeita	K-osakkeita	% osakkeista	% äänistä
LSO Osuuskunta	3.758.505	5.400.000	36,27	87,41
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo	1.714.515	-	6,79	1,34
Markku Helander	1.270.269	-	5,03	0,99
FIM Pankkiiriliike, sijoitusrahastot yht.	878.700	-	3,48	0,69
Pohjola, sijoitusrahastot yht.	580.000	-	2,30	0,45
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto	538.300	-	2,13	0,42
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Tapiola	280.000	-	1,11	0,22
Veritas-ryhmä	218.325	-	0,86	0,17
Gyllenberg, sijoitusrahastot yht.	201.500	-	0,80	0,16
Erikoissijoitusrahasto Avenir	197.700	-	0,78	0,15
EQ, sijoitusrahastot yht.	175.000	-	0,69	0,14
Aktia, sijoitusrahastot yht.	168.450	-	0,67	0,13
Hallintarekisteröidyt ¹⁾	3.620.280	-	14,34	2,83
Muut	6.250.146	-	24,75	4,90
Yhteensä	19.851.690	5.400.000	100,00	100,00

¹⁾ Hallintarekisteröityihin sisältyy Lantbrukarnas Riksförbund (Ruotsi). Se ilmoitti 14.10.2003 omistavansa 2.620.810 osaketta, mikä 31.12.2003 vastasi 10,38 prosenttia osakkeista ja 2,05 prosenttia äänimäärästä.

Tuloslaskelmat vuosilta 2003, 2002 ja 2001

(1.000 euroa)	Konserni 2003	Konserni 2002	Konserni 2001	Emo 2003	Emo 2002	Emo 2001
Liikevaihto	647 435	633 443	584 962	461 490	461 200	444 697
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	3 038	-1 249	435	3 090	-898	-1 217
Valmistus omaan käyttöön (+)	62	21	7	62	20	7
Osuus osakkuusyritysten voitoista	402	556	191	-	-	-
Liiketoiminnan muut tuotot	4 002	2 650	2 226	9 063	7 625	6 623
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	356 398	349 463	326 310	307 542	305 212	289 359
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 447	-2 059	1 537	1 205	-2 660	758
Ulkopuoliset palvelut	60 311	50 728	44 591	34 600	31 368	27 591
Materiaalit ja palvelut yhteensä	414 262	398 132	372 438	343 347	333 920	317 708
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	91 949	84 964	77 234	53 899	51 131	48 826
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	12 811	13 097	12 400	8 785	9 353	8 906
Muut henkilösivukulut	11 007	10 565	9 354	4 820	4 455	4 152
Henkilöstökulut yhteensä	115 767	108 626	98 988	67 504	64 939	61 884
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	19 600	19 947	18 886	8 463	10 346	11 506
Arvonalentum. pysyvien vastaavien hyöd.	-	538	2 227	-	-	2 085
Konserniliikearvon poisto	1 802	1 099	1 236	-	-	-
Konsernireservin vähennys	-	-72	-64	-	-	-
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	21 402	21 512	22 285	8 463	10 346	13 591
Liiketoiminnan muut kulut	76 043	74 454	67 633	42 150	41 551	41 624
Osuus osakkuusyritysten tappioista	-	1	355	-	-	-
Liikevoitto	27 465	32 696	26 122	12 241	17 191	15 303
Rahoitustuotot ja -kulut						
Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä	9	29	20	166	172	179
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista						
Muilta	9	5	3	3	3	1
Muut korko- ja rahoitustuotot	-	-	-	1 535	2 069	2 700
Saman konsernin yrityksiltä	-	-	-	626	428	698
Muilta	1 526	1 637	1 821	-	-	-
Korkokulut ja muut rahoituskulut						
Saman konsernin yrityksille	56	35	4	435	506	265
Muille	6 764	7 826	8 743	5 423	6 578	7 969
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-5 276	-6 190	-6 903	-3 528	-4 412	-4 656
Voitto ennen satunnaisia eriä	22 189	26 506	19 219	8 713	12 779	10 647
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot	-	-	-	7 650	3 900	3 500
Satunnaiset kulut	-	-	2 763	618	880	3 802
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	22 189	26 506	16 456	15 745	15 799	10 345
Tilinpäätössiirrot	-	-	-	-2 963	-2 645	29
Välittömät verot yhteensä	6 139	5 605	3 710	3 843	3 941	3 077
Vähemmistöosuus	-670	-1 896	-843	-	-	-
Tilikauden voitto	15 380	19 005	11 903	8 939	9 213	7 296

Taseet vuosilta 2003, 2002 ja 2001

Tase 31.12. (1.000 euroa)

	Konserni 2003	Konserni 2002	Konserni 2001	Emo 2003	Emo 2002	Emo 2001
VASTAAVAA						
PYSYVÄT VASTAAVAT						
Aineettomat hyödykkeet						
Aineettomat oikeudet	2 022	2 034	2 101	1 597	1 652	1 743
Liikearvo	2 576	3 385	4 310	-	17	84
Muut pitkävaikutteiset menot	2 342	2 896	4 856	1 777	2 083	3 837
Ennakkomaksut	307	-	-	-	-	-
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	7 247	8 315	11 267	3 374	3 752	5 664
Konserniliikearvo	24 597	17 152	18 235	-	-	-
Aineelliset hyödykkeet						
Maa- ja vesialueet	1 470	1 357	1 983	705	612	612
Rakennukset ja rakennelmat	128 377	125 648	122 172	66 284	68 715	75 868
Koneet ja kalusto	55 192	49 739	46 518	23 012	20 389	20 245
Muut aineelliset hyödykkeet	1 771	2 090	2 297	562	758	952
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	6 469	6 205	7 795	3 621	4 112	519
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	193 279	185 039	180 765	94 184	94 586	98 196
Sijoitukset						
Osuudet saman konsernin yrityksissä	12	12	12	80 425	51 781	51 956
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	-	-	-	-	-	151
Osuudet omistusyhteisyrietyksissä	20 981	5 394	4 855	17 351	938	888
Saamiset omistusyhteisyrietyksiltä	47	47	47	47	47	47
Muut osakkeet ja osuudet	193	6 348	76	44	6 319	44
Muut saamiset	133	287	133	-	-	-
Sijoitukset yhteensä	21 366	12 088	5 123	97 867	59 085	53 086
VAIHTUVAT VASTAAVAT						
Vaihto-omaisuus						
Aineet ja tarvikkeet	17 530	15 451	13 332	12 345	13 546	10 868
Keskeneräiset tuotteet	775	791	614	731	747	587
Valmiit tuotteet/Tavarat	18 634	15 807	16 458	3 014	658	966
Muu vaihto-omaisuus	1 552	1 583	1 455	315	319	337
Ennakkomaksut	1 213	872	537	-	-	-
Vaihto-omaisuus yhteensä	39 704	34 504	32 396	16 405	15 270	12 758
Saamiset						
Pitkäaikaiset						
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	-	-	-	22 038	24 322	32 498
Lainasaamiset	3 928	1 655	1 238	3 882	1 394	591
Muut saamiset	-	1	45	-	-	-
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	3 928	1 656	1 283	25 920	25 716	33 089
Lyhytaikaiset						
Myyntisaamiset	68 953	66 103	62 576	42 887	43 011	42 719
Saamiset emolta/saman kons. yrityksiltä	57	48	99	13 097	9 554	8 306
Saamiset omistusyhteisyrietyksiltä	166	1 616	707	166	1 595	697
Lainasaamiset	25	9	351	-	-	-
Muut saamiset	423	207	152	1	1	27
Laskennallinen verosaaminen	52	378	74	52	270	-
Siirtosaamiset	6 120	4 613	3 426	4 049	2 775	1 527
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	75 796	72 974	67 385	60 252	57 206	53 276
Rahat ja pankkisaamiset	12 055	16 344	14 853	5 761	12 105	7 172
VASTAAVAA YHTEENSÄ	377 972	348 072	331 307	303 763	267 720	263 241

Taseet vuosilta 2003, 2002 ja 2001

Tase 31.12. (1.000 euroa)

	Konserni 2003	Konserni 2002	Konserni 2001	Emo 2003	Emo 2002	Emo 2001
VASTATTAVAA						
OMA PÄÄOMA						
Osakepääoma	42 928	39 206	38 564	42 928	39 206	38 564
Ylikurssirahasto	49 355	43 760	42 814	49 355	43 760	42 814
Arvonkorotusrahasto	3 364	3 364	3 364	-	-	-
Vararahasto	4 709	4 279	4 279	4 279	4 279	4 279
Käyttörahassto	112	87	87	112	87	87
Edellisten tilikausien voitto	37 930	25 645	17 722	11 070	8 102	4 662
Tilikauden voitto	15 380	19 005	11 903	8 939	9 213	7 296
	153 778	135 346	118 733	116 683	104 647	97 702
PÄÄOMALAINAT						
Vaihtovelkakirjalainat	-	8 924	10 512	-	8 924	10 512
Pääomalaina	50	-	-	-	-	-
	153 828	144 270	129 245	116 683	113 571	108 214
VÄHEMMISTÖOSUUS						
	1 871	10 349	8 661	-	-	-
KONSERNIRESERVI						
	-	1 260	1 332	-	-	-
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ						
Poistoero	-	-	-	22 528	19 565	16 920
PAKOLLISET VARAUKSET						
Eläkevaraukset	178	182	-	178	182	-
Hinnanlaskuvaraus	-	750	-	-	750	-
	178	932	-	178	932	-
VIERAS PÄÄOMA						
Laskennallinen verovelka	8 727	7 102	5 655	-	-	-
Pitkäaikainen						
Lainat rahoituslaitoksilta	79 326	65 545	66 602	65 286	52 678	60 472
Eläkelainat	15 281	16 532	17 804	15 210	16 451	17 708
Muut velat	3 158	3 068	3 366	-	-	-
	97 765	85 145	87 772	80 496	69 129	78 180
Lyhytaikainen						
Lainat rahoituslaitoksilta	49 926	33 661	33 874	47 972	32 795	31 011
Eläkelainat	1 238	1 449	1 348	1 238	1 255	1 348
Saadut ennakot	170	37	99	2	3	8
Ostovelat	37 009	37 110	36 647	7 530	7 162	6 439
Velat emoyhteisölle/ saman kons. yrityk.	6	22	-	11 731	5 251	3 053
Velat omistusyhteisyrietyksille	129	1 008	800	116	994	787
Muut velat	5 021	4 198	2 958	2 322	2 073	1 963
Siirtovelat	22 104	21 529	22 916	12 967	14 990	15 317
	115 603	99 014	98 642	83 878	64 523	59 926
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	377 972	348 072	331 307	303 763	267 720	263 241

Kassavirtalaskelmat vuosilta 2003, 2002 ja 2001

Kassavirtalaskelma (1.000 euroa)

	Konserni 2003	Konserni 2002	Konserni 2001	Emo 2003	Emo 2002	Emo 2001
LIIKETOIMINTA						
Liikevoitto	27 465	32 696	26 122	12 241	17 191	15 303
Oikaisut liikevoittoon	-402	-373	178	-756	182	-
Poistot	21 402	21 512	22 285	8 463	10 346	13 591
Nettokäyttöpääoman muutos	-8 451	-6 532	1 525	-5 579	-2 517	3 043
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 276	-6 190	-6 903	-3 528	-4 412	-4 657
Satunnaiset erät	-	-	-	7 032	3 020	1 940
Verot	-4 187	-4 421	-2 992	-4 061	-4 211	-3 078
Liiketoiminnan nettokassavirta	30 551	36 692	40 215	13 812	19 599	26 142
INVESTOINNIT						
Käyttöomaisuuden ostot	-58 394	-33 488	-33 579	-47 783	-14 507	-12 609
Käyttöomaisuuden myynnit	3 003	5 255	786	1 318	3 684	660
Investointien kassavirta yhteensä	-55 391	-28 233	-32 793	-46 465	-10 823	-11 949
Kassavirta ennen rahoitusta	-24 840	8 459	7 422	-32 653	8 776	14 193
RAHOITUS						
Pitkäaikaisten lainojen muutos	12 620	-2 627	-7 688	12 849	-9 051	-17 091
Pitkäaikaisten saamisten muutos	-2 272	-373	-1 175	-204	7 373	-1 126
Lyhytaikaisen rahoituksen muutos	7 130	-1 700	2 646	10 590	103	2 049
Muiden arvopaperien muutos	-	-	66	-	-	-
Maksetut osingot	-6 244	-3 856	-1 490	-6 244	-3 856	-1 490
Osakeanti	9 317	1 588	1 156	9 317	1 588	1 156
Rahoitus yhteensä	20 551	-6 968	-6 485	26 308	-3 843	-16 502
Likvidien varojen muutos	-4 289	1 491	937	-6 345	4 933	-2 309
Likvidit varat 1.1.	16 344	14 853	13 916	12 105	7 172	9 481
Likvidit varat 31.12.	12 055	16 344	14 853	5 760	12 105	7 172
Likvidien varojen muutos taseessa	-4 289	1 491	937	-6 345	4 933	-2 309
Nettokäyttöpääoman muutos						
Vaihto-omaisuus lis-/väh +	-5 838	-1 731	-2 842	-1 135	-1 762	1 975
Lyhytaikaiset liikesaamiset lis-/väh+	-3 148	-5 285	-5 042	-2 780	-3 660	1 000
Korottomat lyhytaikaiset velat lis+/väh-	535	484	9 409	-1 664	2 905	68
Nettokäyttöpääoman muutos yhteensä	-8 451	-6 532	1 525	-5 579	-2 517	3 043

Tilinpäätöksen liitetiedot 2003

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö HK Ruokatalo Oyj:n tilinpäätöksen lisäksi niiden tytäryhtiöiden tilinpäätökset, joista emoyhtiö omistaa joko suoraan tai tytäryhtiöidensä kautta yli 50 % osakkeiden tuomasta tai sopimukseen perustuvasta äänivallasta.

Tilikauden aikana hankitut yhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen hankinta-ajankohdasta alkaen.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty emoyhtiö HK Ruokatalo Oyj:n lisäksi seuraavat liiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt: Broilertalo Oy, Food Kuljetus Oy, LSO Foods Oy sekä sen tytäryhtiö Lounaisfarmi Oy, Koiviston Teurastamo Oy (1.2.2003 alkaen), Pouttu Foods Oy (tytäryhtiö 1.6.2003 alkaen), Lihatuokku Harri Tamminen Oy (tytäryhtiö 1.3.2003 alkaen), Helanderin Teurastamo Oy, ja HK International Ab (Ruotsi). Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty myös AS Rakvere Lihakombinaat -al konserni (Viro, Latvia ja Liettua) sekä AS Baltic Poultry -al konserni (Viro, Latvia ja Liettua), jotka ovat laatineet al konserneista konsernitilinpäätökset. Kaikkien konserniyhtiöiden tilikausi on kalenterivuosi.

Tytäryhtiöistä konsolidoimatta on Linocon Oy sekä Broilertalo Oy:n tytäryhtiö Keltasiipi Oy. Niillä ei ole ollut liiketoimintaa tilikaudella eikä niiden vaikutus konsernin omaan pääomaan ole olennainen.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty myös kaikki osakkuusyrietykset: Pakastamo Oy, Honkajoki Oy, Etelä-Suomen Multaravinne Oy, Lihateollisuuden Tutkimuskeskus LTK osuuskunta -konserni sekä Best-In Oy ja Finnpig Oy. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty myös puolalainen osakkuusyhtiö Sokolów Group 1.10.2003 alkaen.

Tarkemmat tiedot konserniin kuuluvien yritysten ja osakkuusyrietysten omistuksista esitetään jäljempänä liitetietojen kohdissa "Konserni- ja osakkuusyrietykset".

HK Ruokatalo Oyj on LSO Osuuskunnan tytäryhtiö ja se kuuluu LSO-konserniin. HK Ruokatalo Oyj:n ja LSO Osuuskunnan kotipaikka on Turku. HK Ruokatalo -konsernin tilinpäätöksistä on jäljennökset saatavissa konsernin pääkonttorista, osoite Kaivokatu 18, 20520 Turku.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernin ja emoyhtiö HK Ruokatalo Oyj:n tilinpäätökset on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolakia. Rakvere Lihakombinaat -konserni ja Baltic Poultry -konserni ovat laatineet konsernitilinpäätöksen Virossa voimassa olevien

säännösten mukaisesti. Niissä ei ole olennaista eroa verrattuna Suomen säädöksiin.

KESKINÄINEN OSAKKEENOMISTUS

Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintameno menetelmällä.

SISÄISET LIIKETAPAHTUMAT JA KATTEET

Konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat sekä keskinäiset saamiset ja velat on eliminoitu. Sisäistä voitonjakoa ei ole ollut tilikauden aikana.

VÄHEMMISTÖOSUUS

Vähemmistöosuus on erotettu konsernin omasta pääomasta, verovelalla vähennetyistä vapaaehtoisista varauksista ja tuloksesta ja esitetty omana eränä tuloslaskelmassa ja taseessa. Myös vähemmistön välillinen omistusosuus on otettu huomioon vähemmistöosuutta laskettaessa.

OSAKKUUSYRIETYKSET

Osakkuusyrietykset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyrietysten voitoista ja tappioista sekä verovelalla vähennettyjen vapaaehtoisten varausten muutoksista on esitetty omilla riveillään konsernituloslaskelmassa. Osakkuusyhtiöiden liikearvot sisältyvät taseessa osakkuusyhtiöiden arvoon ja niiden poistot on vähennetty tuloslaskelmassa osakkuusyhtiöiden tuloksesta. Osakkuusyhtiöiltä saadut osingot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä.

LASKENNALLINEN VEROVELKA

Taseessa on jaettu vapaaehtoiset varaukset laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan. Laskennallisen verovelan muutos on esitetty tuloslaskelmassa erikseen verojen ryhmässä.

Arvostusperiaatteet

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvät vastaavat on aktivoitu välittömään hankintameno tai hankinta-ajankohdan jälkeen alennettuun arvoon. Konsernitaseeseen sisältyvä konserniliikearvo aiheutuu pääosin AS Rakvere Lihakombinaatin osake-enemmistön ostosta vuonna 1998 sekä AS Baltic Poultryn hankkimasta AS Talleggin osake-enemmistöstä vuonna 2001 ja edelleen vuoden 2003 lopussa tapahtuneesta AS Baltic Poultryn osakkeiden ostosta. Investoinnit perustuvat konsernin pitkän aika-

välin suunnitelmiin, joissa strategisena tavoitteena on vahva läsnäolo erityisesti Baltiassa. Investoinnit mahdollistavat toiminnan edelleen laajenemisen Baltiassa ja Itä-Euroopassa.

Konserniliikearvo kasvoi tilikaudella 2003 myös Lihatukku Harri Tamminen Oy:n osakkeiden, Pouttu Foods Oy:n osakkeiden sekä Koiviston Teurastamo Oy:n osakkeiden ostosta johtuen. Viimeksi mainitulla investoinnilla konserni varmistaa kotimaisen sianliharaaka-aineen saantia ja turvaa teurastuskapasiteetin riittävyttä.

HK Ruokatalo Oyj hankki vv. 2000–2001 lisää AS Rakvere Lihakombinaatin osakkeita, mistä aiheutui konsernireservi. Konsernireservin tuloutusaika on sama kuin vastaava konserniliikearvon poistoaika ja se on netotettu konserniliikearvon määrässä tilinpäätöksessä 2003.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta todennäköisen taloudellisen käyttöajan mukaisesti.

Suunnitelman mukaiset poistoajat:

Liikearvo	10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	25–50 vuotta
Rakennuksen koneet ja laitteet	8–12,5 vuotta
Koneet ja kalusto	2–10 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5–10 vuotta
Konserniliikearvo ja -reservi	5–20 vuotta

Taseessa oleva 2,58 miljoonan euron liikearvo on aiheutunut teuras- ja välityseläinten hankintatoiminnan ostamisesta. Hankintatoiminnan merkitys on konsernille strateginen ja investoinnin tulontuottamiskyky on siten pitkäaikainen.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alhaisempaan jälleenhankintahintaan tai todennäköiseen myyntihintaan. Hankintameno määritetään punnitun keskihinnan menetelmällä. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista, hankinnan ja valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista sekä niiden poistoista. Yleismenot kohdistetaan vaihto-omaisuuteen normaali toiminta-asteen mukaisina.

Vaihto-omaisuuden arvostusperusteita on tilikauden päättyessä muutettu siten, että vaihto-omaisuuteen on aktivoitu hankinnan ja valmistuksen yleismenoja ja poistoja yhteensä noin 1,4 miljoonaa euroa.

MYYNTISAAMISTEN ARVOSTUS

Myyntisaamisista on kirjattu kuluksi kaikki tiedossa olleet luottotappiot.

VALUUTTAMÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahamääräiset ostovelat ja myyntisaamiset, lainasaamiset sekä valuuttamääräiset pankkitilit on muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyneet kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöserät on muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

VALUUTTAJOHDANNAISSOPIMUKSET

Avoimet valuuttatermiinisopimukset on arvostettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot sisältyvät tuloslaskelmassa rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

KORKOJOHDANNAISSOPIMUKSET

Konsernilla ei ole koronvaihtosopimuksia.

HYÖDYKEJOHDANNAISET

Konsernin energiaostojen suojaamiseen käytettyjä hyödyke johdannaisia ei arvosteta tilinpäätöksessä. Hyödyke johdannaisten realisoituneet tulokset kirjataan suojattujen ostojen oikaisuksi.

LASKENNALLISET VEROSAAMISET

Laskennalliset verosaamiset muodostuvat pakollisena varauksena esitetystä eläkevastuusta.

Eläkejärjestelyt

Konserniyhtiöiden suomalaisen henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutuksilla. Eläkesäätiöiden ulkoistamisen seurauksena vakuutusyhtiö laskuttaa vuosittain eläkkeisiin tulevat indeksikorotukset. Ulkomaisen henkilöstön eläkejärjestelyt on hoidettu paikallisen käytännön mukaisesti. Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkevastuu on esitetty muissa vastuissa.

Tuloksen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon eri ajankohtina hankitut tytär- ja osakkuusyhtiöt. Konsernireservi on netotettu konserniliikearvoon tilikauden 2003 lopussa.

Vaihto-omaisuuden osalta tilinpäätöksessä 2003 on siirrytty IAS/IFRS-standardeja vastaavaan arvostukseen.

Lähipiirilainat

Konserniyhtiön hallituksen jäsenelle on myönnetty lainaa 9.764,16 euroa. Laina-aikaa on jäljellä 3,5 vuotta ja korko on 3,75 %.

Vuoden 1996 vaihtovelkakirjalaina

Yhtiö laski 30.12.1996 liikkeeseen enintään 62.500.000 markan määräisen vaihtovelkakirjalainan, joka osakkeenomistajien merkintäetuoikeudesta poiketen suunnattiin ammattimaisille sijoittajille. Laina-aika oli 10 vuotta. Lainaosuudet voitiin vaihtaa enintään 2.500.000 kappaleeseen yhtiön A-osakkeita. Lainan merkintäaika oli 30.12.1996–30.1.1997 ja se merkittiin merkintäaikana kokonaisuudessaan. Laina oli oman pääoman ehtoinen. Sillä laajennettiin yhtiön osakas pohjaa ja toisaalta varmistettiin yhtiön investointiohjelman toteuttaminen sekä vahvistettiin pääomarakennetta. Alkuperäisten ehtojen mukaan jokainen 1.000 markan nimellisarvoinen lainaosuus (62.500 kpl) voitiin vaihtaa neljäänkymmeneen 10 markan nimellisarvoiseen yhtiön A-osakkeeseen. Euromuunnoksen jälkeen jokainen alunperin 1.000 markan (168,18793 euron) nimellisarvoinen lainaosuus voitiin vaihtaa 40 kappaleeseen 1,70 euron nimellisarvoisia A-osakkeita. Yhtiön osakepääoma saattoi korottua velkakirjalainan vaihdolla enintään 4.250.000 eurolla, jolloin osakkeiden lukumäärä saattoi nousta enintään 2.500.000 kappaleella.

Laina voitiin vaihtaa osakkeiksi ensimmäisen kerran 1.9. –30.11.1998 ja tämän jälkeen vuosittain 2.1. –30.11. Uudet osakkeet oikeuttivat osinkoon ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, jona vaihto tapahtui. Tilikauden 2002 aikana vaihdettiin 9.442 lainaosuutta ja osakepääoma korottui 642.056 eurolla.

Vuoden 2003 alussa yhtiö ilmoitti maksavansa vvk-lainan takaisin ennaikaisesti. Kaikki laina-osuuden haltijat ilmoittivat halukkuutensa vaihtaa laina-osuudet HK Ruokatalo Oyj:n osakkeiksi. Yhtiön A-osakkeiden määrä kasvoi 2.122.320 kappaleella ja osakepääoma korottui 3.607.944,00 eurolla 24.2.2003.

Optio-oikeudet

Henkilöstöannissa vuonna 1998 merkittyihin osakkeisiin liittyvät optio-oikeuksia, jotka oikeuttavat 1.2.2002–31.1.2004 välisenä aikana merkitsemään osakkeita määrän, joka tehtyjen lajimuuntojen jälkeen on yhteensä 699.750 kappaletta. Tällöin osakepääoma kasvaisi 1.189.575 eurolla. Yksi optio-oikeus oikeuttaa viiden uuden A-osakkeen merkitsemiseen 1.2.2002 alkaen hintaan, joka määräytyy seuraavasti: Instituutioannin hintaan 6,257 euroa lisätään 5 % ja sitä alennetaan 1.6.1998 jälkeen jaettavan osakekohtaisen osingon määrällä. Korjaus tehdään vuosittain kunkin osingonjaon täsmäytyspäivänä. Optio-oikeuksilla merkittiin tilikauden aikana yhteensä 2.575 A-osaketta.

Tilikauden päättymisen jälkeen henkilöstöoptioilla merkittiin 595.705 HK Ruokatalo Oyj:n A-osaketta 2.1. –30.1.2004. Tämä määrä vastasi 2,30 prosenttia osakkeista ja 0,46 prosenttia äänistä laskettuna tilinpäätöspäivän täysin laimennetusta osakelukumäärästä. Henkilöstöoptioiden käyttö osakkeiden merkintään oli mahdollista viimeisen kerran merkintäaikana 2.1. –30.1.2004.

Tuloslaskelman liitetiedot

Tuloslaskelman liitetiedot (1.000 euroa)

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
I. Liikevaihto toimialueittain ja markkina-alueittain				
Toimialoittainen jakauma:				
Elintarvikkeet	572 937	560 995	459 576	456 048
Alkutuotanto	61 344	58 311	-	-
Rehut ja eläintenruoat	7 279	10 372	-	2 931
Muut	5 875	3 765	1 914	2 221
Yhteensä	647 435	633 443	461 490	461 200
Maantieteellinen jakauma:				
Kotimaa	498 631	485 046	418 557	421 997
Vienti EU-maihin	12 876	8 024	12 300	7 325
Vienti EU:n ulkopuolelle	135 928	140 373	30 633	31 878
Yhteensä	647 435	633 443	461 490	461 200
2. Liiketoiminnan muut tuotot				
Vuokratuotot ulkopuolisilta	251	404	175	273
Vuokratuotot konserniyhtiöiltä	-	-	21	24
Kehitysprojektien tukituotot	21	60	21	-
Muut liiketoiminnan tuotot	3 103	1 673	2 232	1 033
Muut liiketoiminnan tuotot kons.yhtiöiltä			6 614	6 295
Ulkomaisten tytäryhtiöiden liiketoiminnan muut tuotot	627	513	-	-
Yhteensä	4 002	2 650	9 063	7 625
3. Henkilöstötiedot				
Henkilöstön määrä tilikauden aikana keskimäärin				
Toimihenkilöt	983	948	373	380
Työntekijät	4 091	3 934	1 484	1 409
Yhteensä	5 074	4 882	1 857	1 789
Johdon palkat ja palkkiot				
Toimitusjohtajat ja heidän sijaisensa	1 461	1 077	544	528
Hallituksen jäsenet sekä varajäsenet	65	61	59	55
Yhteensä	1 526	1 138	603	583
4. Poistot				
Suunnitelman mukaiset poistot:				
Aineettomat oikeudet	158	136	116	114
Liikearvo	862	987	17	67
Muut pitkävaikutteiset menot	1 253	2 878	819	2 467
Rakennukset ja rakennelmat	6 478	6 147	3 332	3 774
Koneet ja kalusto	10 186	9 085	3 983	3 728
Muut aineelliset hyödykkeet	663	714	196	196
Yhteensä	19 600	19 947	8 463	10 346
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä				
Koneet ja kalusto	-	538	-	-
Yhteensä	-	538	-	-
Konserniliikkeen poisto				
Konsernireservin vähennys	1 923	1 099	-	-
	-121	-72	-	-
Yhteensä	1 802	1 027	-	-

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
5. Liiketoiminnan muut kulut				
Energia	15 657	14 859	7 399	7 020
Kunnossapito	8 971	9 009	4 935	5 083
Mainos ja markkinointi, edustus	18 552	18 467	12 443	13 279
Palvelu-, tietohallinto- ja konttorikulut	7 138	6 299	5 452	4 899
Muut liikekulut	25 725	25 820	11 921	11 270
Yhteensä	76 043	74 454	42 150	41 551
6. Satunnaiset tuotot				
Saadut konserniavustukset	-	-	7 650	3 900
Yhteensä	-	-	7 650	3 900
7. Satunnaiset kulut				
Annetut konserniavustukset	-	-	618	880
Yhteensä	-	-	618	880
8. Välittömät verot				
Tuloverot satunnaisista eristä	-	-	2 039	876
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	4 018	4 366	1 419	3 279
Edellisten tilikausien verot	169	39	166	56
Ulkomaisten tytäryhtiöiden verot	-	57	-	-
Laskennallisen verosaamisen muutos	327	-304	219	-270
Laskennallisen veroveljan muutos	1 625	1 447	-	-
Yhteensä	6 139	5 605	3 843	3 941

Taseen liitetiedot

Taseen liitetiedot (1.000 euroa)

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
PYSYVÄT VASTAAVAT ELI KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
9. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno I.I.	2 342	2 273	1 805	1 783
Hankinnat	184	69	61	22
Vähennykset	-38	-	-	-
Hankintameno 31.12.	2 488	2 342	1 866	1 805
Kertyneet poistot I.I.	308	172	153	40
Tilikauden poisto	158	136	116	113
Kertyneet poistot 31.12.	466	308	269	153
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 022	2 034	1 597	1 652
Liikearvo				
Hankintameno I.I.	9 312	9 312	673	673
Lisäykset	53	-	-	-
Hankintameno 31.12.	9 365	9 312	673	673

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
Kertyneet poistot I.I.	5 927	5 002	656	589
Tilikauden poisto	862	925	17	67
Kertyneet poistot 31.12.	6 789	5 927	673	656
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 576	3 385	-	17
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno I.I.	17 835	16 917	15 270	14 557
Hankinnat	219	200	33	69
Vähennykset	-	-6	-	-
Siirrot erien välillä	480	724	480	644
Hankintameno 31.12.	18 534	17 835	15 783	15 270
Kertyneet poistot I.I.	14 939	12 061	13 187	10 720
Tilikauden poisto	1 253	2 878	819	2 467
Kertyneet poistot 31.12.	16 192	14 939	14 006	13 187
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 342	2 896	1 777	2 083
Ennakkomaksut				
Hankinnat	307	-	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	307	-	-	-
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	7 247	8 315	3 374	3 752
10. Konserniliikearvo				
Hankintameno I.I.	22 739	22 723	-	-
Konsernireservin netotus	-1 484	-	-	-
Lisäykset	10 507	16	-	-
Hankintameno 31.12.	31 762	22 739	-	-
Kertyneet poistot I.I.	5 587	4 488	-	-
Konsernireservin poiston netotus	-224	-	-	-
Tilikauden poisto	1 802	1 099	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	7 165	5 587	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	24 597	17 152	-	-
11. AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno I.I.	1 357	1 983	612	612
Hankinnat	195	-	112	-
Siirrot erien välillä	-	-	-19	-
Vähennykset	-82	-626	-	-
Hankintameno 31.12.	1 470	1 357	705	612
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 470	1 357	705	612
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno I.I.	197 767	189 494	128 703	133 628
Hankinnat	7 685	3 621	114	123
Vähennykset	-3 583	-5 677	-3 464	-5 063
Siirrot erien välillä	2 660	10 329	1 806	15
Hankintameno 31.12.	204 529	197 767	127 159	128 703
Kertyneet poistot I.I.	68 918	62 575	54 448	50 674
Tilikauden poisto	6 478	6 343	3 332	3 774
Myytyjen kohteiden arvonalennukset	-2 445	-1 546	-2 445	-1 546
Kertyneet arvonalennukset	6 565	8 111	5 540	7 086
Kertyneet poistot 31.12.	79 516	75 483	60 875	59 988
Arvonkorotukset	3 364	3 364	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	128 377	125 648	66 284	68 715

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
Koneet ja kalusto				
Hankintameno l.l.	183 278	170 630	121 911	118 040
Hankinnat	10 976	8 835	1 599	3 263
Vähennykset	-1 690	-1 086	-280	-166
Siirrot erien välillä	6 349	4 899	5 287	774
Hankintameno 31.12.	198 913	183 278	128 517	121 911
Kertyneet poistot l.l.	133 539	124 112	101 522	97 795
Tilikauden poisto	10 182	9 085	3 983	3 727
Arvon alentumispoistot	-	342	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	143 721	133 539	105 505	101 522
Kirjanpitoarvo 31.12.	55 192	49 739	23 012	20 389
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno l.l.	6 872	6 365	2 910	2 907
Hankinnat	392	612	-	3
Vähennykset	-57	-131	-	-
Siirrot erien välillä	9	26	-	-
Hankintameno 31.12.	7 216	6 872	2 910	2 910
Kertyneet poistot l.l.	4 782	4 068	2 152	1 956
Tilikauden poisto	663	714	196	196
Kertyneet poistot 31.12.	5 445	4 782	2 348	2 152
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 771	2 090	562	758
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno l.l.	6 250	7 840	4 112	519
Hankinnat	9 834	14 388	7 081	5 026
Vähennykset	-72	-	-	-
Siirrot muihin pitkävaikutteisiin menoihin	-480	-724	-480	-644
Siirrot rakennuksiin	-2 660	-10 329	-1 806	-15
Siirrot koneisiin ja kalustoon	-6 349	-4 899	-5 287	-774
Siirrot muihin aineellisiin hyödykkeisiin	-9	-26	-	-
Siirrot erien välillä	-	-	1	-
Hankintameno 31.12.	6 514	6 250	3 621	4 112
Tilikauden poisto	45	45	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	45	45	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 469	6 205	3 621	4 112
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	193 279	185 039	94 184	94 586
12. Konsernireservi				
Arvo l.l.	1 484	1 484	-	-
Netotus konserniaktiivaan	-1 484	-	-	-
Hankintameno 31.12.	-	1 484	-	-
Kertyneet poistot l.l.	224	152	-	-
Netotus konserniaktiivaan	-224	72	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	-	224	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	1 260	-	-
13. Arvonkorotukset				
Rakennukset ja rakennelmat				
Arvo l.l.	3 364	3 364	-	-
Arvo 31.12.	3 364	3 364	-	-
Arvonkorotukset yhteensä	3 364	3 364	-	-

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
I4. Sijoitukset				
Konserniyritysten osakkeet				
Hankintameno l.l.	12	12	51 781	51 956
Lisäykset	-	-	28 645	-
Vähennykset	-	-	-1	-1
Hankintameno 31.12.	12	12	80 425	51 955
Arvonlennukset	-	-	-	-174
Kirjanpitoarvo 31.12.	12	12	80 425	51 781
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Hankintameno l.l.	-	-	-	151
Vähennykset	-	-	-	-151
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	-	-	-
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet				
Hankintameno l.l.	5 449	4 910	938	888
Lisäykset	16 092	539	16 413	50
Vähennykset	-505	-	-	-
Hankintameno 31.12.	21 036	5 449	17 351	938
Kertyneet poistot l.l.	55	55	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	55	55	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	20 981	5 394	17 351	938
Saamiset osakkuusyrittäyksiltä				
Kirjanpitoarvo l.l.	47	47	47	47
Kirjanpitoarvo 31.12.	47	47	47	47
Saaminen on oman pääomanehtoinen vaihtovelkakirjalaina.				
Muut osakkeet ja osuudet				
Hankintameno l.l.	6 348	76	6 319	44
Lisäykset	120	6 275	-	6 275
Vähennykset	-6 275	-3	-6 275	-
Hankintameno 31.12.	193	6 348	44	6 319
Kirjanpitoarvo 31.12.	193	6 348	44	6 319
Muut saamiset				
Kirjanpitoarvo l.l.	287	133	-	-
Lisäykset	-	154	-	-
Vähennykset	-154	-	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	133	287	-	-
Sijoitukset yhteensä	21 366	12 088	97 867	59 085

TYTÄRYHTIÖOSAKKEET

	Määrä/kpl	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus-%
Konsernin emoyhtiön omistamat			
Broilertalo Oy, Eura	4 832 905	6 961	99,73
Food Kuljetus Oy, Turku	1 000	171	100,00
LSO Foods Oy, Turku	3 000	946	100,00
Helanderin Teurastamo Oy, Loimaa	1 000	3 179	100,00
Koiviston Teurastamo Oy, Mellilä	1 000	16 102	100,00
Lihatukku Harri Tamminen Oy, Vantaa	49	316	49,00
Pouttu Foods Oy, Outokumpu	3 000	1 116	50,00
Linocon Oy, Helsinki	100	4	100,00
HK International AB, Ruotsi	10	12	100,00
AS Rakvere Lihakombinaat, Viro	36 114 092	34 842	95,74
AS Linnulihatooted, Viro	53 880	21	24,00
AS Baltic Poultry, Viro	6 000	16 755	100,00
Yhteensä		80 425	
LSO Foods Oy:n omistamat			
Lounaisfarmi Oy, Turku	8	8	40,00
Pouttu Foods Oy, Outokumpu	3 000	504	50,00
Yhteensä		512	
Broilertalo Oy:n omistamat			
Keltasiipi Oy	50	8	100
AS Rakvere Lihakombinaatin omistamat *			
AS Ekseko, Viro	8 228	116	98,43
AS Linnulihatooted, Viro	170 620	1	76,00
RLK Kinnisvarahalduse OÜ, Viro	0	0	100,00
AS Rigas Miesnieks, Latvia	57 589	22	93,82
UAB Klaipedos Maisto Produktai, Liettua	15	0	100,00
Yhteensä		139	
AS Baltic Poultryn omistamat *			
AS Tallegg, Viro	5 750 464	20 151	98,25
AS Talleggin omistamat *			
SIA Tallat, Latvia	100	8	100,00
UAB Selingas, Liettua	338 606	352	99,85
		360	

* Kirjanpitoarvot perustuvat yhtiöiden taseen mukaisiin kirjanpitoarvoihin, joihin sisältyy paikallisen laskentakäytännön mukaisesti pääomaosuusmenetelmällä huomioitu tytäryhtiön oman pääoman muutos.

OSAKKUUSYHTEISÖOSAKKEET JA -OSUUDET

	Määrä/kpl	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus-%
Konsernin emoyhtiön omistamat			
Honkajoki Oy, Honkajoki	345	302	38,33
Etelä-Suomen Multaravinne Oy, Forssa	128	22	24,62
Pakastamo Oy, Helsinki	660	564	50,00
Lihateollisuuden Tutkimuskeskus LTK osuuskunta	22 400	0	44,80
Best-In Oy, Kuopio	500	50	50,00
Sokolów S.A., Puola	21 157 434	16 413	21,12
Yhteensä		17 351	
LSO Foods Oy:n omistamat			
Finnpig Oy, Vaasa	40	4	50,00
AS Talleggin omistamat			
AS Eesti Munatooted, Viro	200 000	285	50,00
Yhteensä		285	

MUUT OSAKKEET

	2003	2002
Konsernin emoyhtiön omistamat	44	6 319
Broilertalo Oy:n omistamat	131	26
Helanderin Teurastamo Oy:n omistamat	1	1
Koiviston Teurastamo Oy:n omistamat	9	-
Pouttu Foods Oy:n omistamat	5	-
Ulkomaisten tytäryhtiöiden omistamat	3	2
Muut osakkeet yhteensä	193	6 348

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
I 5. SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset				
Saamiset saman konsernin yrityksiltä:				
Lainasaamiset	-	-	22 038	24 322
Yhteensä	-	-	22 038	24 322
Saamiset muilta:				
Lainasaamiset	2 644	739	2 598	478
Oman pääoman ehtoiset vvk-lainasaamiset	1 284	916	1 284	916
Muut saamiset	-	1	-	-
Yhteensä	3 928	1 656	3 882	1 394
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	3 928	1 656	25 920	25 716
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	68 953	66 103	42 887	43 011
Saamiset emo-osuuskunnalta/saman konsernin yrityksiltä:				
Myyntisaamiset	57	48	1 466	263
Lainasaamiset	-	-	2 772	5 373
Siirtosaamiset	-	-	8 859	3 918
	57	48	13 097	9 554
Saamiset omistusyhteisyryyksiltä:				
Myyntisaamiset	164	392	164	371
Lainasaamiset	-	600	-	600
Siirtosaamiset	2	624	2	624
	166	1 616	166	1 595
Lainasaamiset	25	9	-	-
Muut saamiset	423	207	1	1
Laskennalliset verosaamiset	52	378	52	270
Siirtosaamiset	6 120	4 613	4 049	2 775
	6 620	5 207	4 102	3 046
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	75 796	72 974	60 252	57 206
Siirtosaamisten erittely:				
Lyhytaikainen				
Siirtosaamiset saman konsernin yrityksiltä				
Konserniavustukset	-	-	7 650	3 900
Muut siirtosaamiset	-	-	1 209	18
Siirtosaamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä	-	-	8 859	3 918
Siirtosaamiset omistusyhteisyryyksiltä				
Korkosaamiset	2	16	2	16
Muut siirtosaamiset	-	608	-	608
Siirtosaamiset omistusyhteisyryyksiltä yhteensä	2	624	2	624

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
Siirtosaamiset ulkopuolisilta:				
Työterveyshuollon KELA-korvaus -02, -03	432	501	334	418
Erilaiset tukisaamiset	37	-	21	-
Arvonlisävero- ja muu verosaaminen	3 074	798	2 534	210
Laskennalliset verosaamiset	52	378	52	270
Korkosaamiset	273	422	-	-
Muut siirtosaamiset	2 304	2 892	1 159	2 147
Siirtosaamiset ulkopuolisilta yhteensä	6 172	4 991	4 100	3 045
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	6 174	5 615	12 961	7 587
16. OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma l.l.	39 206	38 564	39 206	38 564
Uusmerkintä	3 722	642	3 722	642
Osakepääoma 31.12.	42 928	39 206	42 928	39 206
Vararahasto l.l.	4 279	4 279	4 279	4 279
Siirto voittovaroista	430	-	-	-
Vararahasto 31.12.	4 709	4 279	4 279	4 279
Ylikurssirahasto l.l.	43 760	42 814	43 760	42 814
Uusmerkinnästä	5 595	946	5 595	946
Ylikurssirahasto 31.12.	49 355	43 760	49 355	43 760
Arvonkorotusrahasto l.l.	3 364	3 364	-	-
Arvonkorotusrahasto 31.12.	3 364	3 364	-	-
Käyttörahassto l.l.	87	87	87	87
Lunastamattomat osingot -97	25	-	25	-
Käyttörahassto 31.12.	112	87	112	87
Voitto edellisiltä tilikausilta l.l.	25 645	17 722	8 102	4 662
Siirretty tilikauden tuloksesta	19 005	11 903	9 213	7 296
Osingonjako	-6 244	-3 857	-6 244	-3 857
Siirretty vararahastoon	-430	-	-	-
Muu muutos	-46	-123	-1	1
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	37 930	25 645	11 070	8 102
Tilikauden voitto/tappio	15 380	19 005	8 939	9 213
Pääomalaina	50	8 924	-	8 924
Oma pääoma yhteensä	153 828	144 270	116 683	113 571
Kertyneestä poistoerosta omaan pääomaan liitetty osuus	21 863	17 999	-	-
Laskennalliset verovelat				
Tilinpäätössiirroista	8 727	7 102	-	-
Yhteensä	8 727	7 102	-	-
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista				
Käyttörahassto	112	87	111	87
Voitto ed. tilikausilta	37 930	25 645	11 070	8 101
Tilikauden voitto/tappio	15 380	19 005	8 939	9 213
Kertyneestä poistoerosta omaan pääomaan liitetty osuus	-21 863	-17 999	-	-
Voitonjakokelpoiset varat	31 559	26 738	20 120	17 401

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
17. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Velat jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoituslaitoksilta	9 838	10 234	9 838	10 234
Eläkelainat	11 378	12 283	11 378	12 283
Yhteensä	21 216	22 517	21 216	22 517
18. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Lainat rahoituslaitoksilta	49 926	33 661	47 972	32 795
Eläkelainat	1 238	1 449	1 238	1 255
Saadut ennakot	170	37	2	3
Ostovelat	37 009	37 110	7 531	7 162
	88 343	72 257	56 743	41 215
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille				
Saadut ennakot				
Ostovelat	6	22	1 167	241
Muut velat	-	-	9 841	4 108
Siirtovelat	-	-	723	902
	-	-	11 731	5 251
Velat omistusyhteisyriksille				
Ostovelat	129	1 008	116	994
	129	1 008	116	994
Muut velat	5 021	4 198	2 322	2 073
Siirtovelat	22 104	21 529	12 967	14 990
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	115 603	99 014	83 879	64 523
Siirtovelkojen ja muiden velkojen erittely				
Muut velat:				
Maksamattomat ennakonpidätykset ja sotu-velat	2 355	2 131	1 599	1 522
Arvonlisäverovelat	460	61	-	-
Muut velat	2 206	2 006	723	551
Muut velat yhteensä	5 021	4 198	2 322	2 073
Siirtovelat saman konsernin yrityksille:				
Konserniavustus	-	-	618	880
Muut siirtovelat	-	-	105	-
Siirtovelat saman konsernin yrityksille yhteensä	-	-	723	880
Siirtovelat ulkopuolisille:				
Siirtyvät palkat	15 860	14 071	10 446	9 720
Maksamattomat korot	843	1 299	843	1 299
Maksamattomat markk.tuet ja vuosialennukset	49	1 229	19	971
Muut siirtovelat	5 352	4 930	1 659	3 000
Siirtovelat ulkopuolisille yhteensä	22 104	21 529	12 967	14 990
Siirtovelat yhteensä	22 104	21 529	13 690	15 870

Muut liitetiedot 19. (1.000 euroa)

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emo 2003	Emo 2002
ANNETUT VAKUUKSET, VASTUUSITOUMUKSET JA MUUT VASTUUT				
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä				
Eläkelainat	16 519	17 798	16 488	17 706
Rahalaitoslainat	106 559	79 576	99 171	76 321
Vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset	89 088	89 453	74 544	77 318
Vakuudeksi annetut yritysikiinnitykset	23 801	22 688	15 843	17 525
Velat, joiden vakuudeksi annettu muita pantteja				
Rahalaitoslainat	8 390	5 836	4 682	1 682
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä	9 561	10 077	5 853	2 103
Samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta annetut vakuudet				
Annetut takaukset	-	-	12 432	11 507
Yhteensä	-	-	12 432	11 507
Osakkuusyhtiöiden puolesta annetut vakuudet				
Annetut takaukset	50	1 093	50	1 093
Yhteensä	50	1 093	50	1 093
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Annetut muut pantit	40	42	-	-
Annetut takaukset	6 292	4 717	3 757	3 338
Yhteensä	6 332	4 759	3 757	3 338
Taseen ulkopuoliset leasingvastuut				
Leasingsopimuksista maksamatta olevat määrät				
Tilikaudella 2004 maksettavat	158	65	23	27
Myöhemmin maksettavat	353	144	42	47
Yhteensä	511	209	65	74
Muut vastuut				
Eläkevastuut	1 024	850	977	850
Annetut kiinnitykset	261	265	-	-
Muut vastuut	30	2 193	-	2 193
Yhteensä	1 315	3 308	977	3 043

20. Ympäristövastuut

HK Ruokatalo Oyj on sitoutunut takaukseen yhdessä Forssan Talotaito Oy:n kanssa niistä kustannuksista joita mahdollisesti aiheutuisi Etelä-Suomen Multaravinne Oy:n toimipaikan puhdistustoimenpiteistä mainitun yhtiön toiminnan tavalla tai toisella päättyessä. Konsernilla ei ole tiedossa muita ympäristövastuita.

21. Johdannaissopimukset

Avoimna olevien valuuttatermiinkauppojen laskennalliset kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti tilinpäätöksessä. Termiinkauppojen kohde-etuuden arvo on yhteensä 296.000 euroa (811.000 euroa vuonna 2002).

Hallituksen ja toimitusjohtajan allekirjoitukset

Vantaalla 25.helmikuuta 2004

Marcus H. Borgström

Markku Aalto

Lars Danell

Heikki Kauppinen

Tiina Varho-Lankinen

Simo Palokangas

Tilintarkastuskertomukset

Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1.-31.12.2003

HK Ruokatalo Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet HK Ruokatalo Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2003. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Tarkastuksemme perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka osoittaa voittoa 8.938.855,31 euroa, on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Vantaalla 25. päivänä helmikuuta 2004

Kauko Lehtonen, KHT

Pekka Nikula, KHT

Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1.-31.12.2002

HK Ruokatalo Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet HK Ruokatalo Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2002. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Tarkastuksemme perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka osoittaa voittoa 9.212.996,63 euroa, on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Turussa 3. päivänä maaliskuuta 2003

Kauko Lehtonen, KHT

Pekka Nikula, KHT

Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1.-31.12.2001

HK Ruokatalo Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet HK Ruokatalo Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2001. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Tarkastuksemme perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka osoittaa voittoa 7.295.565,26 euroa, on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Vantaalla 28. päivänä helmikuuta 2002

Kauko Lehtonen, KHT

Pekka Nikula, KHT

Tilintarkastajan lausunto

Listalleottoesite

Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 3 §:n 5 momentin ja Valtiovarainministeriön listalleottoesitettä koskevan asetuksen (19.6.2002/539) 5 §:n perusteella lausumme seuraavaa:

Kauko Lehtonen ja Pekka Nikula ovat tarkastaneet HK Ruokatalo Oyj:n tilivuosien 2001-2003 tilinpäätökset, kirjapidon ja hallinnon. Näiltä vuosilta annetut tilintarkastuskertomukset ovat listalleottoesitteen liitteenä.

Listalleottoesitteessä esitetty HK Ruokatalo Oyj:n vuoden 2003 tilinpäätös on yhtiökokouksen vahvistama ja vuosien 2001-2002 tilinpäätöksistä kootut tilinpäätöstiedot ovat näiden tilivuosien vahvistettujen tilinpäätösten mukaiset.

Osavuositarkastus

Olemme tarkastaneet yleisluonteisesti listalleottoesitteeseen sisältyvän HK Ruokatalo Oyj:n osavuositarkastuksen kaudelta 1.1.-30.9.2004. Hallitus ja toimitusjohtaja ovat laatineet arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua osavuositarkastuksen. Suorittamamme yleisluonteisen tarkastuksen perusteella annamme yhtiön hallituksen pyynnöstä arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen lausunnon osavuositarkastuksesta.

Osavuositarkastuksen yleisluonteinen tarkastus on suoritettu KHT-yhdistyksen yleisluonteista tarkastusta koskevan suosituksen mukaisesti. Yleisluonteinen tarkastus suunnitellaan ja toteutetaan tällöin kohtuullisen varmuuden saavuttamiseksi siitä, että osavuositarkastus ei sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Yleisluonteinen tarkastus rajoittuu pääasiallisesti yhtiön henkilökunnalle tehtyihin tiedusteluihin ja analyttisiin tarkastustoimenpiteisiin, minkä vuoksi yleisluonteinen tarkastus antaa tilintarkastusta alemman tasoisen varmuuden. Emme ole suorittaneet tilintarkastusta emmekä sen vuoksi anna osavuositarkastuksesta tilintarkastuskertomusta.

Yleisluonteisen tarkastuksen perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aihetta olettaa, että osavuositarkastus ei ole laadittu sen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti siten, että se ei anna arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulla tavalla oikeaa ja riittävää kuvaa HK Ruokatalo Oyj:n toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Turussa, 29. päivänä lokakuuta 2004

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Kauko Lehtonen, KHT

Jari Henttula, KHT

Yhtiöjärjestys

1 § Yhtiön toiminimi on HK Ruokatalo Oyj. Yhtiön kotipaikka on Turku.

2 § Yhtiön toimialana on - lihateollisuuden ja muun elintarviketeollisuuden harjoittaminen, - lihateollisuuden sivutuotteiden jalostaminen ja rehuteollisuuden harjoittaminen, - edellä mainittujen alojen tuotteiden ja tarvikkeiden kauppa sekä yhtiön toimialaan liittyvä konsultointi.

3 § Yhtiön vähimmäispääoma on 20.400.000 euroa ja enimmäispääoma 81.600.000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta.

4 § Kunkin osakkeen nimellisarvo on 1,70 euroa.

5 § Yhtiön osakkeiden koko lukumäärästä on K-osakkeita vähintään 3.600.000 kappaletta ja enintään 8.000.000 kappaletta sekä A-osakkeita vähintään 400.000 kappaletta ja enintään 40.000.000 kappaletta.

K- ja A-osakkeiden omistajilla on oikeus käyttää yhtiökokouksessa äänioikeuttaan tämän yhtiöjärjestyksen 6 §:ssa mainitulla tavalla.

5a § Yhtiön osakkeet kuuluvat yhtiön määräämän ilmoittautumispäivän jälkeen arvo-osuusjärjestelmään.

Ilmoittautumispäivän jälkeen oikeus saada yhtiöstä jaettavia varoja sekä merkintäoikeus osakepääomaa korotettaessa on vain sillä:

1. joka on täsmäytyspäivänä merkitty osakkeenomistajaksi osakasluetteloon;
2. jonka oikeus suorituksen saamiseen on täsmäytyspäivänä kirjattu osakasluetteloon merkityn osakkeenomistajan arvo-osuustilille ja merkitty osakasluetteloon; tai
3. jos osake on hallintarekisteröity, jonka arvo-osuustilille osake on täsmäytyspäivänä kirjattu ja jonka osakkeiden hoitaja on täsmäytyspäivänä merkitty osakkeiden hoitajaksi.

6 § Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on sillä, joka on ilmoittautunut yhtiölle viimeistään kokouskutsussa mainittuna päivänä, joka voi olla enintään kymmenen (10) päivää ennen kokousta. Lisäksi on otettava huomioon mitä osakeyhtiölaissa on sanottu oikeudesta osallistua tällaisen yhtiön yhtiökokoukseen.

Yhtiökokouksessa jokainen K-osake tuottaa kaksikymmentä (20) ääntä ja jokainen A-osake yhden (1) äänen.

7 § Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain kesäkuun loppuun mennessä Turussa, Forssassa, Helsingissä, Lahdessa, Porissa, Salossa tai Tampereella sen mukaan kuin hallitus määrää.

8 § Kutsu yhtiökokoukseen annetaan tiedoksi ilmoituksella, joka julkaistaan vähintään kahdessa (2) hallituksen määräämässä sanomalehdessä aikaisintaan kaksi (2) kuukautta ja viimeistään seitsemäntoista (17) päivää ennen yhtiökokousta.

9 § Varsinaisessa yhtiökokouksessa

esitetään

1. tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen;
2. konsernitilinpäätös, joka käsittää konsernituloslaskelman ja konsernitaseen;
3. tilintarkastuskertomus;
4. hallituksen selitys tilintarkastajien mahdollisesti tekemiin huomautuksiin;

päätetään

1. yhtiön tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamisesta;
2. toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen tai konsernitaseen mukainen voitto tai tappio antavat aiheutta, sekä osingon jakamisesta;
3. vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle;
4. hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista;
5. hallituksen jäsenten lukumäärästä;

toimitetaan

1. hallituksen jäsenten vaali;
2. tilintarkastajien vaali;

käsitellään

muut kokouskutsussa ilmoitetut asiat.

10 § Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu viidestä seitsemään (5-7) jäsentä.

Hallitukseen ei voida valita 62 vuotta täyttänyttä henkilöä.

Hallitus on päätösvaltainen, kun yli puolet hallituksen jäsenistä on saapuvilla.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallituksen puheenjohtaja ei saa olla yhtiön palveluksessa.

Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

11 § Yhtiön toiminimen kirjoittavat kaksi hallituksen jäsentä yhdessä.

Hallitus voi antaa toiminimenkirjoitusoikeuden yhtiön palveluksessa oleville tai muille henkilöille siten, että he kirjoittavat toiminimen kaksi yhdessä tai kukin erikseen yhdessä jonkun hallituksen jäsenen kanssa.

Hallitus voi antaa prokuravaltuuden. Prokuristi kirjoittaa toiminimen yhdessä hallituksen jäsenen tai hallituksen nimeämän toiminimenkirjoittajan kanssa.

12 § Yhtiön tilit päätetään kalenterivuositain. Tilinpäätöksen tulee olla valmiina viimeistään ennen maaliskuun loppua jätettäväksi tilintarkastajien tarkastettavaksi.

Tilintarkastajien on annettava kertomus tarkastuksesta hallitukselle ennen seuraavan huhtikuun loppua.

13 § Yhtiöllä on kaksi (2) tilintarkastajaa ja kaksi (2) varatilintarkastajaa, joista yhden varsinaisen ja yhden varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan toimikausi on vaalia seuraava kalenterivuosi.

14 § Tämän yhtiöjärjestyksen muuttamiseksi tarvitaan yhtiökokouksessa kahden kolmasosan (2/3) enemmistöllä annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista tehty päätös.

15 § K-osakkeiden hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan hallituksen suostumus.

Suostumusta ei vaadita, jos osake on siirtynyt perinnön, testamentin tai avio-oikeuden nojalla taikka jos osake on hankittu pakkohuutokaupasta tai konkurssipesästä.

16 § Mikäli edellä 15 §:ssä tarkoitettua suostumusta ei anneta, hallituksen on muunnettava luovutettu K-osake A-osakkeeksi. Päätetyistä muuntauksista on viivytyksettä tehtävä ilmoitus kaupparekisteriin. Osakkeenomistaja ja luovutuksen saaja on velvollinen luovuttamaan osakkeet yhtiölle niiden vaihtamiseksi.

Lunastusvelvollisuuslauseke

17 § Lunastusvelvollisuus

Osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä joko yksin tai yhdessä toisten osakkeenomistajien kanssa siten kuin jäljempänä määritellään, saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia tai 50 prosenttia (lunastusvelvollinen osakkeenomistaja), on velvollinen lunasta-

maan muiden osakkeenomistajien (lunastukseen oikeutetut osakkeenomistajat) vaatimuksesta niiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit siten kuin tässä luvussa määritellään.

18 § Laskettaessa osakkeenomistajan osuutta yhtiön osakkeiden tuottamista äänistä luetaan mukaan myös ne osakkeet, jotka kuuluvat:

1. yhteisölle, joka osakeyhtiölain mukaan kuuluu samaan konserniin kuin osakkeenomistaja;
2. yritykselle, joka kirjanpitolain mukaan kuuluu samaan konserniin kuin osakkeenomistaja;
3. edellä tarkoitettujen yhteisöjen tai yritysten eläkesäätiöille tai eläkekassoille;
4. sellaiselle muulle kuin suomalaiselle yhteisölle tai yritykselle, joka, jos se olisi suomalainen, kuuluisi kirjanpitolain mukaan samaan konserniin kuin osakkeenomistaja;
5. sellaiselle yhteisölle tai yritykselle tai yksityiselle henkilölle, joka, jos vastaava omistusoikeus kuuluisi edellisten osakkeita omistavalle yhteisölle tai yritykselle, kuuluisi samaan konserniin kuin osakkeenomistaja; ja
6. osakkeenomistajille, jotka ovat osapuolina sopimuksessa tai muussa järjestelyssä, joka toteutuessaan johtaisi sanottujen ääniosuusrajojen saavuttamiseen tai ylittymiseen.

Mikäli lunastusvelvollisuus syntyy yhteenlaskettavien äänimäärien perusteella, lunastusvelvolliset osakkeenomistajat vastaavat lunastuksen toteuttamisesta yhteisvastuullisesti lunastukseen oikeutettuihin osakkeenomistajiin nähden.

19 § Mikäli kaksi osakkeenomistajaa saavuttaa tai ylittää lunastusvelvollisuuden aiheuttavan äänirajan siten, että molemmat ovat lunastusvelvollisia samanaikaisesti voi lunastukseen oikeutettu osakkeenomistaja vaatia lunastusta kummaltakin erikseen.

20 § Lunastushinta

Osakkeiden lunastushinta on korkein seuraavista:

1. osakkeiden kaupankäyntikurssien painotettu keskipurssi viimeisten kymmenen pörssipäivän aikana Helsingin Arvopaperipörssissä tai siinä julkisessa kaupankäyntijärjestelmässä, jossa yhtiön osakkeilla Suomessa käydään kauppaa, ennen sitä päivää, jolloin yhtiö sai lunastusvelvolliselta osakkeenomistajalta ilmoituksen edellä tarkoitettun äänirajan saavuttamisesta tai ylittymisestä tai, sanotun ilmoituksen puuttuessa tai jäädessä määrääjässä saapumatta, yhtiön hallitus sai siitä muutoin tiedon, tai kaupankäynnin puuttuessa viimeinen edeltävä kaupankäyntikurssi;

2. osakkeiden keskimääräinen hinta Helsingin Arvopaperipörssin tai vastaavan julkisen kaupankäyntijärjestelmän välityksellä päätetyistä kaupoista viimeisten 12 kuukauden aikana ennen edellä 1)-kohdassa tarkoitettua päivää;
3. se korkein yksittäinen hinta, jonka lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on maksanut ostamastaan tai muuten vastikkeellisesti hankkimastaan osakkeesta viimeisten 12 kuukauden aikana ennen edellä 1)-kohdassa tarkoitettua päivää kerrottuna osakkeiden lukumäärällä;
4. mikäli lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on jättänyt 21 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen tekemättä, se korkein yksittäinen hinta, jonka lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on maksanut ostamastaan tai muutoin vastikkeellisesti hankkimastaan osakkeesta ajanjaksona, joka lasketaan alkaneeksi 12 kuukautta ennen lunastusvelvollisuuden syntymistä ja päättyneeksi edellä 1)kohdassa tarkoitettuna päivänä.

Jos jokin keskihintaan vaikuttava saanto on ulkomaan valuutan määräinen, lasketaan sen vasta-arvo Suomen markkoissa noudattaen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle vahvistamaa keskikurssia seitsemän päivää ennen sitä päivää, jona hallitus ilmoittaa osakkeenomistajille osakkeiden lunastusmahdollisuudesta tai kurssin puuttuessa hallituksen valitsemaa lähinnä vastaavaa kurssia.

Mitä edellä on sanottu lunastushinnan määräämisestä osakkeille on voimassa soveltuvin osin myös muihin lunastettaviksi tuleviin arvopapereihin, kuten osakkeista erillisiin merkintäoikeuksiin, vaihtovelkakirjalainoihin, optiolainoihin, optiotodistuksiin ja pääomalainoihin siltä osin kuin niihin liittyy oikeus osakemerkintään. Mikäli tällaiselle arvopaperille ei ole tässä pykälässä tarkoitettua pörssikurssia tai muussa julkisessa kaupankäyntijärjestelmässä annettua noteeraus- ta, on lunastushinta laskettava niin kuin arvopaperiin liittyvä merkintäoikeus olisi syntynyt lunastusvelvollisuuden syntyhetkellä. Mikäli arvopaperiin liittyvä merkintäoikeus määräytyy pörssikurssin tai muussa julkisessa kaupankäyntijärjestelmässä annetun noteerauksen perusteella, käytetään edellä 1 momentin 2)-kohdassa tarkoitettua hintaa.

21 § Lunastusmenettely

Lunastusvelvollisen osakkeenomistajan tulee seitsemän päivän kuluessa siitä, kun lunastusvelvollisuus on syntynyt, kirjallisesti ilmoittaa tästä yhtiön hallitukselle yhtiön osoitteella. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot lunastusvelvollisen osakkeenomistajan osakkeiden määristä sekä lunastusvelvollisen viimeisten 12 kuukauden aikana hankkimien tai muutoin saamien osakkeiden määristä ja hinnoista. Ilmoitukseen tulee liittää osoite, josta lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on tavoitettavissa.

22 § Hallituksen tulee antaa osakkeenomistajille tieto lunastusvelvollisuuden syntymisestä kolmen viikon kuluessa siitä, kun se on saanut edellä tarkoitettun ilmoituksen, tai sanotun ilmoituksen puuttuessa tai jäädessä määrääjässä saapumatta, se on muutoin saanut tiedon lunastusvelvollisuuden syntymisestä. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot lunastusvelvollisuuden syntymisen ajankohdasta ja lunastushinnan määräytymisen perusteista siltä osin kuin ne ovat hallituksen tiedossa sekä päivämäärä, jolloin lunastusvaatimus viimeistään on tehtävä. Ilmoitus osakkeenomistajille on annettava noudattaen mitä kokouskutsun toimittamisesta on yhtiöjärjestyksen 8 §:ssä määrätty.

23 § Lunastukseen oikeutettun osakkeenomistajan tulee hallituksen määräämällä tavalla kirjallisesti vaatia lunastusta kolmen viikon kuluessa lunastusvelvollisuutta koskevan hallituksen ilmoituksen julkaisemisesta. Lunastusvaatimuksesta, joka toimitetaan yhtiölle, tulee ilmetä niiden osakkeiden ja muiden arvopapereiden lukumäärä, joita vaatimus koskee.

Kuitenkin, jos osakkeet on merkitty arvo-osuustilille velan tai muun sitoumuksen vakuudeksi, on lunastusta vaativan osakkeenomistajan esitettävä velkojan suostumus siitä, että osakkeet vapautuvat lunastushinnan maksua vastaan.

Osakkeenomistajan tulee samalla ilmoittaa, haluaako hän käyttää jäljempänä 28 §:ssä mainittua oikeuttaan osakkeiden lunastamiseen siinä tapauksessa, että lunastusvelvollinen osakkeenomistaja ei ole täyttänyt lunastusvelvollisuuttaan.

Osakkeenomistajan tässä mainittu lunastusoikeus on jokaisella osakkeenomistajalla, myös vaikka hän ei olisi vaatinut osakkeidensa lunastamista ja vaikka lunastusvelvollinen osakkeenomistaja olisi jättänyt täyttämättä velvollisuutensa vain osittain. Tämän pykälän 1 momentissa mainittua lunastusvelvollisuutta ja 2 momentissa mainittua lunastusoikeutta ei kuitenkaan ole, mikäli lunastusvelvollisen osakkeenomistajan omistamien osakkeiden määrä on ennen lunastusvaatimuksen esittämistä alentunut lunastusvelvollisuuteen johtaneen 17 §:ssä tarkoitettun omistusrajan alle.

24 § Mikäli vaatimusta ei ole esitetty määrääjässä edellä mainitun tavoin, raukeaa osakkeenomistajan oikeus vaatia lunastusta kyseisen lunastustilanteen osalta. Lunastukseen oikeutetulla osakkeenomistajalla on oikeus peruuttaa vaatimuksensa niin kauan kuin lunastusta ei ole tapahtunut.

25 § Hallituksen tulee antaa ilmoitus osakkeenomistajille, jos lunastusvelvollisen osakkeenomistajan osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tämän luvun tarkoittaman lunastuksen johdosta saavuttaa tai ylittää 50 prosenttia, jolloin 23 §:n mukainen määräaika lunastusvaatimuksen esittämiselle pidennetään kahdella viikolla.

Mikäli 20-26 §:issä mainittu määräaika päättyisi muu-
na kuin pankkipäivänä, se jatkuu seuraavan pankkipäivän
loppuun.

26 § Hallituksen tulee lunastukseen oikeutetuille osakkeen-
omistajille varatun määräajan umpeuduttua antaa lunastus-
velvolliselle osakkeenomistajalle tieto esitetyistä lunastus-
vaatimuksista. Lunastusvelvollisen osakkeenomistajan on
kahden viikon kuluessa lunastusvaatimuksista tiedon saatu-
aan suoritettava lunastushinta hallituksen määräämin tavoin
asianomaisille osakkeenomistajille.

27 § Lunastushinnalle, jota ei ole suoritettu määräajassa,
lasketaan viivästyskorkoa 20 prosenttia vuodessa siitä päi-
västä, jolloin lunastus olisi viimeistään tullut suorittaa. Mikäli
lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on laiminlyönyt nou-
dattaa mitä edellä on ilmoitusvelvollisuudesta säädetty, laske-
taan viivästyskorko siitä päivästä, jolloin ilmoitusvelvollisuus
olisi viimeistään tullut täyttää.

28 § Jos lunastusvelvollinen osakkeenomistajaa ei 26 §:ssä
tarkoitettussa määräajassa eikä hallituksen kehotuksenkaan
jälkeen ole suorittanut kehotuksessa annettuun määräpäi-
vään mennessä lunastushintaa, on yhtiön kaikilla muilla
osakkeenomistajilla oikeus lunastaa sellainen määrä lunas-
tusvelvollisen osakkeenomistajan osakkeita, jotka johtivat
edellä 17 §:ssä tarkoitettun omistusrajan saavuttamiseen tai
ylittämiseen. Tässä mainitun lunastusoikeuden käyttämisestä
on säädetty edellä 23 §:ssä.

Osakkeiden lunastushinta tässä pykälässä tarkoitettussa
lunastuksessa on alin 20 §:n 1) - 4) -kohdissa tarkoitetuista
lunastushinnoista tai sitä alhaisempi näiden määräytymisen
jälkeen mutta ennen 28 §:ssä mainitun kehotukseen sisälty-
vän määräajan päättymistä Helsingin Arvopaperipörssin tai
vastaavan julkisen kaupankäyntijärjestelmän välityksellä
vahvistetuissa kaupoissa käytetty alin hinta.

Jos useammat tämän pykälän mukaan lunastukseen
oikeutetut osakkeenomistajat haluavat käyttää lunastusoi-

keuttaan, lunastuksen kohteena olevat osakkeet on jaettava
hallituksen toimesta lunastukseen halukkaiden kesken hei-
dän omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa. Mikäli
osakkeiden jako ei näin mene tasan, tai mikäli lunastettavi-
en osakkeiden arvo verrattuna lunastuksen toimeenpano-
kuluihin on hallituksen arvion mukaan vähäinen, jaetaan
ylijääneet tai sellaiset muut osakkeet lunastusta haluavien
kesken arvalla.

Tämän pykälän mukainen lunastushinta on suoritet-
tava hallituksen määräämin tavoin kolmen viikon kuluessa
lunastushinnan määräytymisestä lukien osakkeiden ja niihin
oikeuttavien arvopapereiden luovutusta vastaan tai, mikäli
lunastettavat osakkeet on merkitty asianomaisten osakkeen-
omistajien arvo-osuustileille, yhtiön antamaa kuittia vastaan.
Hallituksen on tässä tapauksessa huolehdittava siitä, että
lunastaja välittömästi kirjataan osakkeiden omistajaksi.

Kun lunastushinta on suoritettu yhtiön hallitukselle,
hallituksen tulee tallettaa se sen ulosotonhaltijan haltuun,
jonka toimialueeseen kuuluu Turun kaupunki, säilytettäväksi
kunnes lunastusvelvollisen osakkeenomistajan ja lunastus-
vaatimuksen esittäneen osakkeenomistajan väliset riidat
on lainvoimaisesti ratkaistu ja varojen oikea jakautuminen
selvitetty. Edellä määrätty ei kuitenkaan rajoita osakkeen
pantinhaltijan oikeutta lunastushinnan nostamiseen.

29 § Tässä luvussa tarkoitettu lunastusvelvollisuus ei koske
osakkeenomistajaa, joka osoittaa, että lunastusvelvollisuuden
aikaansaava ääniraja on saavutettu tai ylitetty ennen kuin
tämä yhtiöjärjestyksen määräys on merkitty kaupparekiste-
riin.

30 § Edellä olevaa lunastusvelvollisuutta, siihen liittyvää oi-
keutta vaatia lunastusta sekä lunastushinnan määrää koske-
vat erimielisyydet ratkaistaan välimiesmenettelyssä kotipaik-
kakunnalla välimiesmenettelystä annetun lain säännöksiä
noudattaen.

Välimiesmenettelyssä noudatetaan Suomen lakia.

HK Ruokatalo Oyj
Kaivokatu 18
20520 Turku
www.hk-ruokatalo.fi

